ATEITIS

Nr. 4

MĖNESINIS
MOKSLEIVIŲ
ŽURNALAS

1929 M. BALANDŽIO MĖN.

TURINYS

Salomeja Neris *** (eilės) 145
Kazys Inčiūra Mylinčios širdies šnekos 145
Safo Malda į Afroditę. Iš graikų kalbos vertė J. G. . . 146
Al. Dičpetris Eime žaisti! 147
M. Lukšys Širdis ir protas 147
E. Aleksiejūtė Du genijai 152
Burtai. Surašė B. Žūsinaitė 156
J. Vaišnora Kas yra ekonomija 158
C. Jéglot Melės žaismas 161
A. Kučinskas Kelionės užrašai 162
A. Vaičiulaitis Klasicizmas literatūroj 168
M. Svyriūtė *** 173
Spaudos laisvės sukaktuvės už vartų . . . 174
A. Kazlauskas Šilko audėjo sūnus, kurs popiežium tapo 175
I. Skrupskelis Kaip mūsų vadai gyvena: Prof. Pr. Dovydaitis 177
R. Ed. Laiškas Teofiliui 181
A. Marnakas Virpėkite, stygos! (eilės) 184
J. G. Apie savęs atradimą 184
Alph. Daudet Mėlynasis Drugelis. Vertė P. Kupčiūnas . 188
B. Bučinskas Žaidimai 192
A. Lapiokas Prašymas (Trigonometrijos mūzai) . . 194
Apžvalga 195
Mūsų veikimas 199
Knyga ir menas 204
„Koks man patinka mokytojas" (ankieta) . . . 208

«Ateities» Redakcija: Kaunas, Laisvės Al. 61. Tel. 1506
«Ateities» Administracija: Kaunas, Laisvės Al. 3 Tel. 26-76.
Darbo valandos 11 — 15.

«Ateities» kaina: Lietuvoje: metams 15 lt., pusm. 8 lt.
moksleiviams: metams 8 lt., pusm 4 lt.
Užsieniuose: metams 20 lt., pusm. 10 lt.
Atskiras numeris — 1 lt. 75 ct.

„Ateities" prenumeratorių dėmesiui.

Daug kam iš pernykščių „Ateities" prenumeratorių nemoksleivių, mūsų sendraugių, žinodami jų palankumą mūsų žurnalui, siuntinėjame „Ateitį" ir neprisiuntus š. m. prenumeratos pinigų. Labai prašome juos kaip galint greičiau atsiųsti Administracijos vardu visą ar bent pusmečio prenumeratą kad Administracija laiku galėtų padengti bent būtiniausias sąskaitas, „Ateities" leidimo išlaidas. Mes laukiame iš visų mūsų skaitytojų nemoksleivių bent šitokios paramos mūsų darbui, kad galėtume jį ir toliau tęsti, stiprindami savo organizacijos eiles.

„Ateities" Administracija.

ATEITIS

Mėnesinis moksleivių žurnalas

Nr. 4 1929 m. balandžio mėn. XIX

Salomeja Neris

Šalti keliai, balti keliai
Į tolį tiesiasi be galo.
Geltonos saulės spinduliai
Viduržiemio sniege sušalo.

Kaip stulpas kryžkely dairaus,
Kaip žemės vėliava iškelta.
Ir nieko gyvo — įvairaus,
Tik lygu — balta, balta, balta.

Balta mirtis, mirtis plačioji
Dantis sukandus — nebyli
Parpuolus kojas man bučiuoja:
„Neik, nejudėk, sustok, palik!"

O neškite, keliai gyvatės,
Greičiau mane iš balto karsto!
Kur kaitrios dienos, rausvos naktys
Kvapias rožes po kojų barsto.

Kazys Inčiūra

Mylinčios širdies šnekos

Jei paminėsiu kada laimės šneką,
žinokit — ją semiu iš mylinčios širdies.
Bičiuliai skundžias: tiek šaltinių jiems užakę,
O man laimužė — švietė, švies!

Aš tos širdies, berods, nesu regėjęs,
tiktai juntu: ji plaka drauge su mana.
Ji žino mano džiaugsmą, visas mano dejas —
ir esti palydovė amžina.

Kas valandą meldžiuos Aukščiausiam už tą draugę,
o ji už mane melstis — nenustoj'...
Man vakar sirgo sąnariai — ji slaugė;
budės ji prie manęs, dainuos ji ir rytoj!

Kur gyvų žemė baigiasi, širdis ta plaka,
širdis ta plaks lig paskutinės valandos!
Ir mano ausys vis girdės jos jaudinančią šneką,
jaunystės visagalės himnus vis giedos...

O būki, Viešnia, draug — kasdieną ir kasnaktį —
laisviau gal kraujas gyslose tvinksės.
Išmokysi, kaip dainas baigus, į Tave nukakti
ir būti spinduliuos bendros žvaigždės! — .

Safo

Malda į Afroditę*)

Puikiame soste sėdinti Afrodite,
Jovio gudrioji dukrele, maldauju
Tavęs, kad mano sielą rūpestėliais
Sunkiais nespaustum;
Bet čia ateiki, kaip kitais jau kartais,
Manąjį balsą išgirdus iš tolo,
Esi paklausius ir palikus tėvo
Rūmą auksinį,
Pribuvai važiu: puikūs, vikrūs žvirbliai
Iš dangaus juodon tave žemėn vežė,
Tankiais sparneliais plasnodami vikriai
Lėkė jie oru.
Greit jie atskrido; tu gi, o laiminga,
Šypsančiu savo nemirtingu veidu
Klausei, kas spaudžia širdį man, ko tave
Vėl esu šaukus,
Ko mano siela deganti labiausiai
Troško. — „Tad ką gi nori, kad uždegtų
Meile link tavęs Peitė? Ko širdelę,
Safo, tau skauda?
Jei nūn ji tavęs vengia, tuoj ieškot ims,
Jei nūn nenori dovanų, tuoj tau duos,
Jei nūn nemyli, tuoj pradės mylėti,
Nors ir nenoroms“ —
Ilgiau pas mane, deive, pasiliki,
Man širdies skausmą nuraminki ir sielai
Duok, ko ji trokšta, visuose sunkumuos
Tu man padėki.

Iš graikų kalbos vertė *J. G.*

---

*) Ši yra vienintelė Safo odė išlikus sveika iki mūsų laikų. Joje poetė prašo, kad deivė uždegtų meile link poetės vienos jos draugės širdį.

Al. Dičpetris

Eime žaisti!

Meskime, merguže,
seno skausmo skraistę,
ir eime į saulę
su jaunais pažaisti.

Giedrios mūsų dainos
melsvą dangų mini, —
mum laukais ateina
vasara auksinė.

Vakaras dar mūsų
kelio nesiklausia, —
eikim, aplankykim
šalį ko toliausią.

O paskui sugrįšim,
kaip žiedai lelijų,
kur balti pasviro
laimės pakelyje... — — — —

Meskime, merguže,
seno skausmo skraistę,
ir eime su saule
tarp gėlių pažaisti!

M. Lukšys

ŠIRDIS IR PROTAS

Už lango — ruduo. Troboje šilta, pavasariu kvepia. Raulas prie pečiaus, močia ant pečiaus. Tikras pavasaris. Viskas pavasariška.

— Klausyk, vaike, žinai, ruduo: šalta, nesmagu vienam, —atsidūsta močia.

— Nugi, bet kad... — atsidūsta Raulas.

— Vaike, ar tu ne vyras? Kaip rado Petras,kaip prisišnekėjo Jonas, — ir tu pasidairyk. Juk kartą reikia. Dviem geriau. O šiemet toki blogi metai! Nors kiek parems.

— Taigi, taigi, — juda užustalėj Raulas.

Jis nerimsta, atsistoja, išsitiesia. Kad nebūtų toks ilgas, eidamas per trobą dvilinkas susilenkia; ant ilgų kojų — gana netrumpas liemuo, o prie šonų — irgi ne smilgos rankos; galva — tikrai nepaprasta: apskrita, lyg sviedinys, o pakaušyje — keliolika išsisklaidžiusių į visas pasaulio šalis plaukų. Ir ūsuotas ir neplikas.

Rimtą klausimą užkliudęs , mėgino išsitiesti, bet bumtelėjo pakaušiu į lubas ir vėl susilenkė.

— Matai, vaike, užaugai, negi tokioje troboje gyvensi — reik naujos. Reik trobos, reik ir marčios.

— Nugi, gal nebloga būtų.

— Žinia, susiieškok.

— O jeigu neis?

— Raulai, ar tu mažas? Už tokio vyro, tiek žemės, tokios trobos!

Močia tiesą sakė. Žemės buvo daug. Raulas jos galulaukių ir nematė, jam apie namus užtekdavo. Trobų buvo ir nemaža, o kad jos truputį apirusios, kad gyvuliams nė durių nereikia — jie pro sienas išeina, kad tvoros išvirtusios — vieni niekai. Marti ateis, sutaisys. Negi gali pliką imti?

— Žinia, žinia, — skuba Raulas, — aš imsiu turtingą, būtinai turtingą. — Rankomis patrynęs pasviro prie pečiaus ir pamąstė:

— Aš vesiu, būtinai vesiu.

Jau nuspręsta. Kaip gera ir gražu. Ir žmona, ir marti, ir pinigų, ir prie pinigų! Tik džiaukis ir gyvenk! Bet tai dar per anksti. Dar vienas klausimas kankina. Širdis nerimsta, daužosi, o mintys sprendžia:

- -Kurią? Juk čia svarbu, tai ne per griovį peršokti ar pernešti! Prilips visam gyvenimui.

Raulas rimtai susimąstė. Ir šiaip mąsto ir anaip galvoja — kaip nėra taip nėra mintims galo. — Vis nežino, kurią vesti. Ir kaip gi išspręs? Viena gera, antra graži, trečia turtinga,ketvirta vėl kaži kodėl artimesnė. Nors imk ir persiplėšk.

Raulas nerimsta.

— Močia, a močia!

— O ko!?

— Aš nežinau — kurią.

— Kaip tai? Tą, kurią tu myli ir kuri tave myli.

— Tą? Mane visos myli, o aš kurią — nežinau.

— Gerai sakai. Tave visos myli. Išsirink tą, į kurią labiau širdis linksta.

— Širdis linksta, hm... — ir Raulas nutilo.

Įrėmė kaktą į pečių, ir troboje buvo tylu. Po valandėlės užpečky plonai svirplys čirškė, Raulas, snausdamas pas pečių, storai jam pritarė.

Rytą saulė patekėjo kaip ir visumet. Raulas išėjęs pažvelgė į ją ir pamąstė:

— Saulele, pirmą kartą tokią gražią aš tave matau.

Saulė ar iš džiaugsmo ar iš gėdos pasislėpė už debesio. Debesys pradėjo ašaroti.

Raulas džiaugės. Jam linksma, jog nusprendęs vesti. Džiaugdamasis įėjo į trobą. Įėjęs staiga sustojo, patylėjęs į palubę išsitiesė ir greitai suklupo.

— Atradau, atradau! Ji tokia meili, mokyta, moka su žmonėms elgtis, turtinga, graži — geresnės ir nereikia. Pamąstęs Raulas sužiovavo ir pažvelgė ant pečiaus.

— Močia, močia! Ar girdi? Ar žinai? suradau marčią!

— Nevalgyk karčią, padėk šalia, — užpečky atsiliepia močia.

— Marčią! Marčią! Ar girdi?

— Marčią?

— Nugi.

— Kas sakė?

— Aš sakau.

— Radai?

— Taigi išsirinkau. Ji mane myli, o aš ją. Pameni (vargiai tu žinosi), kai su ja drauge iš miestelio parėjau. Ji tada sakėsi.

— Kuri?

—Na , ir nežinai?

— Rūškytė?

— Te, ir giedi, lyg kočiojama. Negi aš galiu tokią beraštę imti. Aną dieną reikėjo man prašyme pasirašyti, prašiau ją, bet atsisakė, mat, maža mokanti, o gal ir nieko. Tada mokytoja pasirašė.

— Mokytoja?

— Nugi.

— Dievuli, Dievulėli! Mokytoja? Kas tau ir pasakė?

— Ar aš ne vyras? Negi nejaučiu, kur širdis linksta?

— Taigi, taigi, mokytoja, — risdamosi nuo pečiaus kalba močia, žegnojasi ir nustebusiomis akimis žiūri į susimąsčiusį Raulą.

Raulas didžiuojasi. Tokią žmoną turėti ir žmogui negėda parodyti. Toks gražumas, tiek pinigo kas mėnuo! Žino, jau beveik ir mato — trobas taiso, tvoras stato, o juodu vaikščioja kieme ir dainuoja. Ne bet kaip! Tik nueit, paprašyt — ir baigta. Bet staiga iškilo klausimas: ar verta ją imti? Gal nei austi, nei griebti nemoka? Kas tada daryti? Kur ji tiksianti? Bet greitai nurimo: ji mokyta — viską moka. Jei nemokėtų — išmoks. Raulas išsprendęs klausimą vėl apsidžiaugė. Pats džiaugėsi, bet manė dar labiau mokytoją nudžiuginsiąs. Reik jai tuoj pranešti. Negi ji atsisakys? Tokia mandagi. O kad Raulas 50 metų — niekis. Taip jam rodės geriau: viens pajaunės, antras pasenės — ir bus gerai, susitaikys. Tad delsti nebuvo tikslo. Vos pradėjus temti ėmės puoštis. Pasistatė nutrintą veidrodžio šukę, pasiėmė šukas, kuriose, lyg tyčia, buvo vos keli dantys belikę — ir puošiasi. Net prakaituodamas šukuojasi. O močia aplink švaistosi ir vis taiso: „Tą patrauk, tą patęsk, tą išrauk"... Bet tikra bėda, ypač su plaukais. Nors juos ir vilgo ir šukuoja — jie vis šiaušiasi. Močia šyla. Negražu leisti sūnelį pasišiaušusiais plaukais. Kas gi daryt? Atsineša puoduką vandens ir suvilgo plaukus. Jie šiaip taip sugula. Ta-

da Raulas rimtu žingsniu išėjo į kiemą ir manė jau prie mokytojos durių bestovįs — ir šilta ir nejauku pasidarė.

Lauke tamsu. Purvas tyška, teškia. Vėjas kvatojas. Vėjas Raulą palydi — pralekia pro ausį, grybštelia už nosies, stuktelia užpakalin ir vėl suūžęs pranyksta. Raulas žingsniuoja, skubinasi. Jau ir galas kaimo. Štai mokykla. Žiburiai šviesūs. Sutrinko priebučio durys. Raulas išsitiesė, atsiduso, nusiėmė kepurę, ir, kol ranka palietė duris, jį devyni prakaitai išpylė. Pabeldė kartą, antrą. Tylu. Stuktelėjo — durys atsidarė. Viduj šviesu, šilta. Apsidairė. Tuščia — jokio žmogaus. Apsisuko — kampe didelis veidrodis. Priėjo. Taisosi. Brūkštelėjo plaukus—visi pasišiaušė. Spiovė į delną, vėl visi sugulė. Susitvarkęs spiegiamu balsu suziovavo ir atsigręžė į duris. Durys sugirgždėjo. Raulas išsitiesė. Susitiko du žvilgsniai.

— Ką sakysi, ponas Raulai?

— Aš... Labą vakarą, panele.

— Labas. Ką, paklydai?

— Ne, tiesiai takais atėjau.

— Tik, tur būt, ne ten pataikei?

— Taigi, lyg čia, lyg ne, bet, rodos, čia. Juk aš pas panelę ėjau.

— Pas mane? O ko?

— Taip, ko. Nugi, vadinasi... širdis mano, širdis... Liepė ir ėjau: jai kažkas negera.

— Tai stiklelyje norėjai paskandyti ją, nusiraminti?

— Taigi, taigi nusiraminti. Gal, panele, nuramintumėte?

— Pareisi namo — nusiraminsi.

— Aš norėjau pasakyti, ne, vadinasi, paprašyti. Panele...

— Gerai, gerai. Galėsi sakyti ir paprašyti, tik ne šiandie. Eik, išmiegok, paskum pasakysi. O Magdė namie?

— Ne.

— Mama?

— Namie.

— Tai aš šiandie pas jus dar ateisiu.

— Pas mus? Panelyte... — Buvo besiekiąs rankos ir taip smarkiai paskum beeinančią prie durų mokytoją žengė, kad šiai duris atidarius nė nepajuto priebuty bestovįs. Išėjęs bėgte bėgo namo. Parbėgęs, duris darydamas, dusliu balsu kalbėjo:

— Skubėkite, ateis. Ateis, skubėkite...

Troba sujudo. Suolai šokinėja, vanduo teška. Kerpėmis apaugęs stalas godžiai vandenį geria. Po valandėlės močia, visa ką perbraukus priekaištės kampu, atsiduso ir ant krašto pečiaus atsisėdo. Koja rodydama, kas Raului daryti, kažin ką mąstė. Raulas, lyg stumdomas, besidaužydamas iš vieno kampo į kitą priilso. Atsisėdo už stalo ir spokso į bulvienės dubenį. Sėdi ir klauso — sutrinko durys. Tuoj šaukštą į kišenę, sriubą į stalčių — ir sėdi. Įėjo mokytoja. Raulas ir vaikščioja ir sėdasi.

Linksmai rankom skeryčioja ir šypsosi. Mokytoja kalba. Kalba rimta: ryt nori į miestą važiuoti.

— Ryt? — močia pastatė akis.

— Taip greit? — stebisi Raulas.

— Ilgai nėr ko laukti, gal supelyti.

—Taigi, taigi, panele, gali supelyti. Tada bloga. Ir mums ir visiems būtų gėda. Sykį pradėjus, reikia baigti.

— Nugi, nugi, pradžia padaryta, reikia baigti, — šypsosi Raulas.

— Tai važiuosit?

— Hm... Jei, panele, norit, kodėl ne. Mes pradėjom.

— Mes pradėjom, tai ir negalim atsisakyti.

— Gal būt galima kiek palaukti?

— Kam laukt, mama.

— Aš ir manau, kad nėr ko. Rytoj man būtų patogiau.

— Vis tiek, bet kad mes pinigų...

— O kam? Aš važiuoju, aš jums ir užmokėsiu.

— Panelė užmokės, mama!

— O jūs kaip manote?

— Kad nors ką pakviesti, svečių.

— Nugi, svečių. Taip lyg būtų negražu.

— Svečių? Dėl ko?

— Padėtų.

— Nereikia padėti, netoki sunkūs.

— Žinoma, įlipsim, negi maži vaikai esam. Panelę aš įkelsiu...

— Mane? Kodėl? Aš ir įlipu, tik daiktus.

— Daiktus? Kokius? — Raulas ir močia įrėmė žvilgsnį.

— Kurie mieste. Juk jų rytoj ir ketam važiuoti.

— Daiktų?!

— Taip.

— O o o o ...

— Daiktų... nevažiuosim, — žioptelėjo močia.

— Ne?

— Nugi, — pratarė Raulas.

— Nevažiuosit? Aš užmokėsiu.—Nieks nieko neatsakė, tik keistu žvilgsniu žvelgė į mokytoją. Mokytoja apsidairė ir, lyg pabūgus, išėjo.

Raulas pažvelgė į močią, ši — į Raulą. Močia užlipo ant pečiaus, Raulas už stalo atsisėdo. Troba nutilo. Raulas įrėmė kaktą į stalą. Užpečkis sunkiai dūsavo. Ant kampo pečaus silpnėdama spinksojo lemputė. Jai gęstant kažkuriam kampe sujudo svirplys; kelis kartus atsiduseęs, nutilo. Po valandėlės kitam kampe įkyriai, be sustojimo, du svirpliai, pasidalydami, cirpė. Jiems įsismaginus, dūstelėjo ir Raulas. Lemputės liepsnelė suvirpėjo ir užgeso.

Visa troba paskendo tamsoje.

E. Aleksiejūtė

DU GENIJAI

Saulė žengė į savo rūmus, paskutiniu atsisveikinimu glamonėdama medžius, purpurine šviesa nužerdama kalnų viršūnes. Dienos švyturys geso.

Tuščiu uolotu, be jokio augmenėlio, keliu palengva traukė būrys žmonių. Pryšaky jojo du raiteliu: vieną jų jau aplankė senatvė, sidabruotais siūlais dabindama juodas garbanas ir barzdą, raukšlėmis vagodama tamsų nudegusį veidą; tik juodos didelės jo akys degė jaunystės ugnim. Visa jo statula, papuošta tamsiai raudonu, išsiuvinėtu auksu ir sidabru, apsiaustu rodė sveikatą, energiją ir jėgą. Antrojo vyro, labai panašaus į jo senesnį draugą, drabužiai taip pat spindėjo aukso apvadais ir brangiais akmenimis. Ant galvos jis turėjo alyvinės spalvos aksominį beretą su ilga, dideliu blizgančiu ametistu prisegta plunksna. Už pečių kabojo trumpas tos pačios medžiagos ir spalvos apsiaustas, susegtas aukso grandimi. Juodai žvilgąs, lanku išrietęs kaklą žirgas ne mažiau už savo poną spindėjo.

Raiteliai pasikėlė į kalniuką, ir prieš juos atsivėrė žaliai marga pakalnė, kurią siautė vakaro pavėsis. Vidury blizgėjo mėlynas ežeras, apaugęs krūmais, medžiais. Auksu apliejo jį saulė, o didingos lelijos, atvėrusios širdis, gėrė gaivinančią vakaro vėsumą. Netoli ežero stūksojo kalniukas. Ant jo, išdidžiai tiesdama variu dengtus bokštus į temstantį dangų, stovėjo pilis su balto marmuro terasa iš ežero pusės.

Pilį vainiku supo šimtametės liepos ir kedrai. Prie terasos augo apelsinų ir citrinų medžiai, vynuogių ir rožių krūmai. Per žalumynų jūrą vingiavo siauras takelis į ežerą. Tolumoje, melsvuose rūkuose, rodėsi neaiškūs kalnų šešėliai.

Saulė leidosi, ir pilies gotiški langai žėrėjo lyg ugnyje.

Keleiviai nujojo nuo kalniuko ir šuoliais pasileido pilies link. Ir vos tik jie prijojo arčiau, variniai vartai plačiai atsivėrė, ir būrys tarnų išsipylė pasitikti ponų. Raiteliai nušoko nuo žirgų ir pro juodo ąžuolo duris įėjo į vidų. Balto marmuro laiptai nukloti kilimais, ir turėklai, apmušti aksomu, rodė pilį turtingą esant. Juodu pasikėlė aukštyn ir įėjo į didelį šešių milžiniškų langų kambarį — salioną.

Baltos lubos išpuoštos reljefais, sienos išmuštos brangia auksu ir sidabru austa medžiaga. Daugybė paveikslų aukso ir raudono medžio rėmuose puošė sienas. Grindis dengė minkšti persiški kilimai. Ant marmurinių palangių sunkiuose vazonuose žydėjo puikios pietų gėlės.

Vos tik įėjo juodu žvangėdami sidabro pentinais, partjeros prasiskleidė, ir duryse, lyg ugnies liežuvėlis, pasirodė jaunutė mergelė oranžinės spalvos suknele. Kaip akis švitėjo

prie krūtinės prisegtas didelis, juodas briliantas. Tamsius garbiniuotus plaukus puošė vėl koks mėlsvas akmenėlis, nuo kurio, lyg spinduliai, sklido auksiniai siūlai gražiai apimdami puikią galvutę, ir paleistą pusiau išsipynusią kasą. Baltas, lyg lelijos lapelis, veidas, mažos, rausvos lūputės ir pora didelių fioletinių akių, kurias supo ilgos juodos blakstienos, darė ją nuostabiai gražią.

Lyg regėjimas pasirodė ji. Bet pamatė vyrus, ir iš akių pasipylė aukso kibirkštys, ji ištiesė rankas, šoktelėjo prie jų šaukdama: „Tėveli, Valentinai!" Vyresnysis apkabino trapią jos figūrą ir bučiuodamas galvą kartojo: „Silvia, bubina mia[1])", o ji prisiglaudė prie plačios jo krūtinės. Ant jos virpančių blakstienų drebėjo ašarėlės. Antrasis priėjo ir švelniai traukė ją į save. Ji paliko pirmąjį ir pripuolė prie antrojo. Senesnysis susijaudinęs žiūrėjo į vaikų meilę.

Senesnysis vyras, mergelės ir jaunojo vaikino tėvas, buvo baronas Alfonso Ferari, šios pilies su apylinkėmis valdovas. Visko buvo pertekusi pilis, o barono žygiai skambėjo visoje Italijoje. Bet brangiausias turtas, aukščiausia garbė jam buvo jo vaikai: 25 metų sūnus Valentino ir 15 m. duktė Silvia, pašaukta gražuolė. Daug jaunikaičių prašė jos rankos, bet širdis ramiai plakė jaunoj krūtinėj, ir, lyg balti žiedai, viena paskui kitą plaukė jaunystės dienos po mylinčio tėvo sparnu.

Baronienė mirė, kai Silvia turėjo pustrečių metų, ir mažą ją auklėjo sena teta, atstojusi jai motiną.

Baronas su sūnumi buvo išvažiavęs pas karo vadą, kuris nukariavęs vos ne pusę šalies nusipelnė karo genijaus vardą.

Atslūgus pirmam pasimatymo džiaugsmui, tėvas ir sūnus nuėjo persirengti, o Silvia ruošti vakarienės.

Valgomasis didelis šešiakampis kambarys atrodė lygiai puikus kaip ir salonas: lubos raižytos, sienos nukabinėtos raudono medžio rėmuose portretais ir karo žygių paveikslais.

Saulės spinduliai lūžo pro milžiniškų gotiškų langų spalvotus stiklus. Iš po krištolo bufeto langelių blizgėjo aukso ir sidabro indai. Viduryje kambario tysojo milžiniškas ąžuolinis stalas, kurio kojos vaizdavo du susipynusius storus žalčius. Abiejuose galuose du gnomai laikė bronzinius šviesius kandelabrus. Nuo lubų per vidurį stalo aukso grandinėle leidosi graži pintinėlė, kurioje sėdėjo du amūrai ir lyg iš rago pylė apačion šviesą. Stalo neprieisi per sniego baltumo staltiesę. Ant jos stovėjo spinduliuojančio Bohemijos krištolo indai; spindėjo auksas ir sidabras, putojo alus, kibirkštavo vynas; blizgėjo rasa dar ant virpančių tik nupiautų rožių.

Stalą tvarkė Silvia. Aukšta ir plonutė ji atrodė dar smulkesnė šiame dideliame kambaryje. Lengvai ir greitai aidėjo mažų kojų žingsniukai, grakščiai lankstėsi liemuo, o baltos klasiško grožio rankos mokamai ir energingai taisė gėlių indus ir valgius.

[1]) Silvia, kūdiki mano!

Pagaliau sušnerėjo pintinės,ir pro vienas duris įėjo tėvas pro kitas brolis. Valentinas buvo labai panašus į seserį, ypač iš akių, tų puikių, fioletinių akių. Linksmai sėdo jie trise valgyti, ir laikas bėgo nepastebimai greitai. Išmušus 11 nuo stalo atsikėlė baronas, po jo vaikai. Silvia, pasakiusi labanakt tėvui ir broliui, nubėgo į savo kambarį. Užmetusi mėlsvą plačiom rankovėm nakties apsiaustą pravėrė duris į terasą. Puiki pietų naktis apglobė ją stebuklingais pirštais kvėptelėjus nežemišku kvapu. Silvia atsisėdo ant marmurinio suolo. Miegojo gamta, apdengta mėlsvai sidabruotu nakties šydu, tyru lyg krištolas. Kalnų oru kvėpavo žemė. Ežeras, apibertas sidabru, blizgėjo lyg akis ir,tartum svajonės užliūliuotos, rymojo lelijos. Silvia užkerėta sėdėjo padėjusi tamsią galvutę ant balto turėklų marmuro. Svajojo ji. Žvaigždžių takais klajojo tyros jos svajonės.

Staiga tamsus šešėlis šmėkštelėjo ant marmurinių terasos laiptų. Silvia nieko nematė, o šešėlis slinko vis arčiau. Atsisėdo šalia jos ir padėjo savo ranką ant šaltos Silvijos rankutės. Netikėtai paliesta, ji išsigando ir pašoko, bet pažinusi brolį lengviau atsiduso ir glausdama puikią galvutę prie brolio peties meilinos.

— Koks tu geras Valentino, kad atėjai. Juk nuvargai po kelionės.

— Ką tu, Silvia mia! Taip ilgai tavęs nemačiau, o, be to, turiu naujienų gerajai sesutei, — šypsodamasis šnekėjo toliau. — Greit jau baigiasi tavo laisvos dienos, Silvia.

Ji išplėtė ir, be to, dideles akis ir nustebusi pažiūrėjo į brolį.

— Atsimeni, pernai grįždamas iš žygių pas mus buvo užkliuvęs karo vadas Rudolfo, vadinamas karo genijum. Jis pastebėjo tave ir štai už mėnesio atvyks pirštis, o tėvas jam neatsakys.

Lyg įgelta pašoko Silvia.

— Ne, Valentinai, mano laisvė priklauso man, ir niekas jos be mano valios nepažabos!

— Tėvas privers,—tyliai atsakė Valentinas.Keista ugnimi užsidegė puikios Silvijos akys.

— Niekados. Verčiau tegul užmuša mane, bet laisvės supančioti neduosiu.

— Na, nurimk, sesute, — guodė ją Valentinas. — Niekas dar tavęs nepančioja, o žinai, kas dar tavęs laukia? Tėvas pakvietė, ir už dviejų dienų atvyksta pas mus garsusis smuikininkas Antonio.

Valandėlę Silvia atsistojo ir vėl susmuko šalia brolio ant suolo. Patenkinto susijaudinimo balsu kartojo:

— Ar gali būti, Valentino, ar gali būti?

— Silvia, kas tau? — nustebo brolis.

— Valentino, kai tik išgirdau dievinamą jo vardą, aš troškau išgirsti jo stebuklingos muzikos, nuo kurios degė širdis, kuri žavėdavo net žvėrį. O dabar jis bus pas mus... O, kad tu žinotum, kokia aš laiminga!

Ir ji apkabinusi pabučiavo brolį.

Kitą dieną baronas, pašaukęs Silvią į kabinetą, pasakė, kad lauktų smuikininko. Stulpas šviesių, lyg auksinių, kibirkščių pasipylė iš fioletinių akių, ir ji puolė dėkoti tėvui.

Silvia pati paskyrė smuikininkui du puikius kambarius. Pati juos puošė. Sutvarkė taip pat ir koncertui salę. Pakvietė daugybę svečių.

Atėjo pagaliau toji diena. Silvia baisiai nervavosi ir nežinojo net kaip apsirengti.

Kada pagaliau atsiremdama ant brolio rankos, ji išėjo pasitikti smuikininko, apsivylimo šauksmas vos susilaikė jos krūtinėje: ji vaizdavosi smuikininką kažkokiu užburtu gražuoliu, kurio vienas žvilgis kerėjo žmones, priversdamas prieš jį nusilenkti, o čia stovėjo vidutinio ūgio laibas, nieko ypatingo nereiškiąs žmogelis: baltas užkamuotas veidas,mėlsvos akys ir šviesūs banguojantys plaukai, kas italuose buvo didelė retenybė. Iš karto jai krito į akis nepaprastos jo rankos: mėlsvai baltos,išraižytos gyslukių, miklūs, ilgi, ploni pirštai. Kai nervuota smuikininko ranka paspaudė šaltus Silvijos pirštukus, ji atsipeikėjo.

Sėdėdama už stalo ji nežymiai sekiojo smuikininką, o jis visai buvo ne toks, kokį vaizdavos. Kalbėjo jis tyliu, nuoširdžiu balsu — atrodė greičiau nedrąsus jaunikaitis negu garsus muzikas.

Pagaliau atėjo ta valanda, kurios Silvia laukė visa savo siela. Svečiai perėjo į salę, kur viskas buvo paruošta koncertui. Atėjo smuikininkas. Vos lengvai palietė stygas, staiga jis persimainė: dabar tik jame apsireiškė muzikos galiūnas: veidas iš karto pabalo, o akys, lyg du mėlyni ežerai, švietė nuostabia įkvėpimo galia. Silvijos nervai išsitempė, o kai jis vienu galingu pilnu aistros ir ugnies akordu pabaigė, ji neišlaikė ir nusviro ant brolio rankų.

Jau arti mėnesio, kaip gyveno smuikininkas pas baroną. Jis čia ilsėjosi po trukšmingų triumfų, čia jis surado savo laimę, savo mūzą. Jis susibičiuliavo su Silvia. Valentinas seniai pastebėjo, kad juos riša nebepaprasti draugiškumo ryšiai.

Prieš vadui atvykstant Silvia paprašė brolį ateiti pas ją vakare. Kai pilyje viskas nurimo, šešėliu praslydo Valentinas pas seserį.

— Aš žinau, ką nori pasakyti sesutė. Jis vertesnis už vadą.

Dėkingai pažvelgė į jį fioletinės akys, o plonosios lūpos staiga palytėjo jo ranką.

Artinosi vado atvykimo diena. Sujudo pilis ir apylinkės. Statė garbės vartus, ant pilies bokšto išdidžiai plevėsavo vėliava.

Vado pasitikti išėjo senas baronas su Silvia ir Valentino. Regėjimu pasirodė vadui Silvia, nors nebe pirmą sykį ją matė. Suliepsnojo juodos akys, bet nemokėjo jos uždegti šaltos širdies.

Suėjo į pilį. Silvia buvo rami, akys lyg ametistai šaltai blizgėjo. Ji dažnai ieškojo spindinčioj minioj grakščios figūros. Tada jos akys imdavo degti, ir auksinės kibirkštys pylėsi į šaltas, mėlynas smuikininko akis.

Kitos dienos rytą Silvia, stovėdama terasoj pamatė ateinančias dvi statulas: viena aukšta, stipri, puikios kaip graikų dievaičio galvos priklausė karo genijui, ji labiau tiko Silvios išsvajotam karžygiui, o vis dėlto antras — mažas, grakštus, su kukliu šypsniu ant vaikiškų lūpų buvo artimesnis širdžiai.

Vadas negaišdamas ryžos atlikti tai, ko buvo atkeliavęs ir dėl ko jau buvo susitaręs su tėvu. Baronas neprieštaravo, bet dukters verst nenorėjo — ji galėjo rinktis pati.

Kitą dieną Silvia buvo lyg nesava, balta kaip marmuras, tik akys degė įsikarščiavimo ugnim.

Susirinko tik giminės.

Žvangėdamas pentinais, blizgėdamas kariška uniforma įėjo vadas, pro kitas duris pasirodė juodai apsirengęs smuikininkas.

Pirmasis priklaupęs padėjo prie mažų kojelių ant mėlsvo atlaso priegalvio karo lauke nupelnytus kryžius ir sunkų kalaviją, rubinais nusagstytą. Antras kukliai pasilenkęs paaukojo laurais apipintą smuiką. Svečiai nedrįso kvėpuoti — visų akys įsmigo į originalų trio. Vadas beveik buvo tikras, kad laimėsiąs. Bet štai ji krūptelėjo ir ištiesė puikiausią pasauly rankutę. Bet kam? — Smuikininkui.

Visi tartum sustingo, tik Valentino stovėjo ramus, nes seniai žinojo sesutės valią. O smuikininkas karštai prispaudė prie virpančių lūpų mažytę drebančią rankutę.

Jis atsistojo šalia jos. Jaunoji pora atsigręžė ir džiūgaudama stovėjo prieš nustebusias tetas, dėdes ir bobutes. Staiga iš viršaus ant jų pasipylė rožių lytus.

Prie juodviejų kojų gulėjo iš įvairiausių pasaulio kraštų surinkti, gyvybe laimėti, garbės kryžiai, ir pats karo genijus tebeklūpėjo palenkęs išdidžią, puikią galvą.

BURTAI.

1. Jei višta prieš aušrą gieda, tai bus didelė nelaimė.
2. Jei gegutė kukuoja prie lango, tai iš tų namų mergina ištekės arba vyras ves.
3. Jei gegutė pralekia pro merginą, tai ji ištekės, o jei šiaip pro ką, tai mirs.
4. Jei pavasarį pirmiau matei varlę, tai tuos metus būsi negreitas, jei pirmiau matei skrusdėlę — greitas.
5. Jei ausyse spengia, tai velnias su angelu barasi. Reikia tris kartus persižegnoti — angelas pergalės.
6. Jeigu mergina nori, kad pas ją važiuotų piršliai, turi suvalgyti juodos vištos, apžėlusiomis kojomis, pirmąjį kiaušinį, tai nuo piršlių negalės atsiginti.

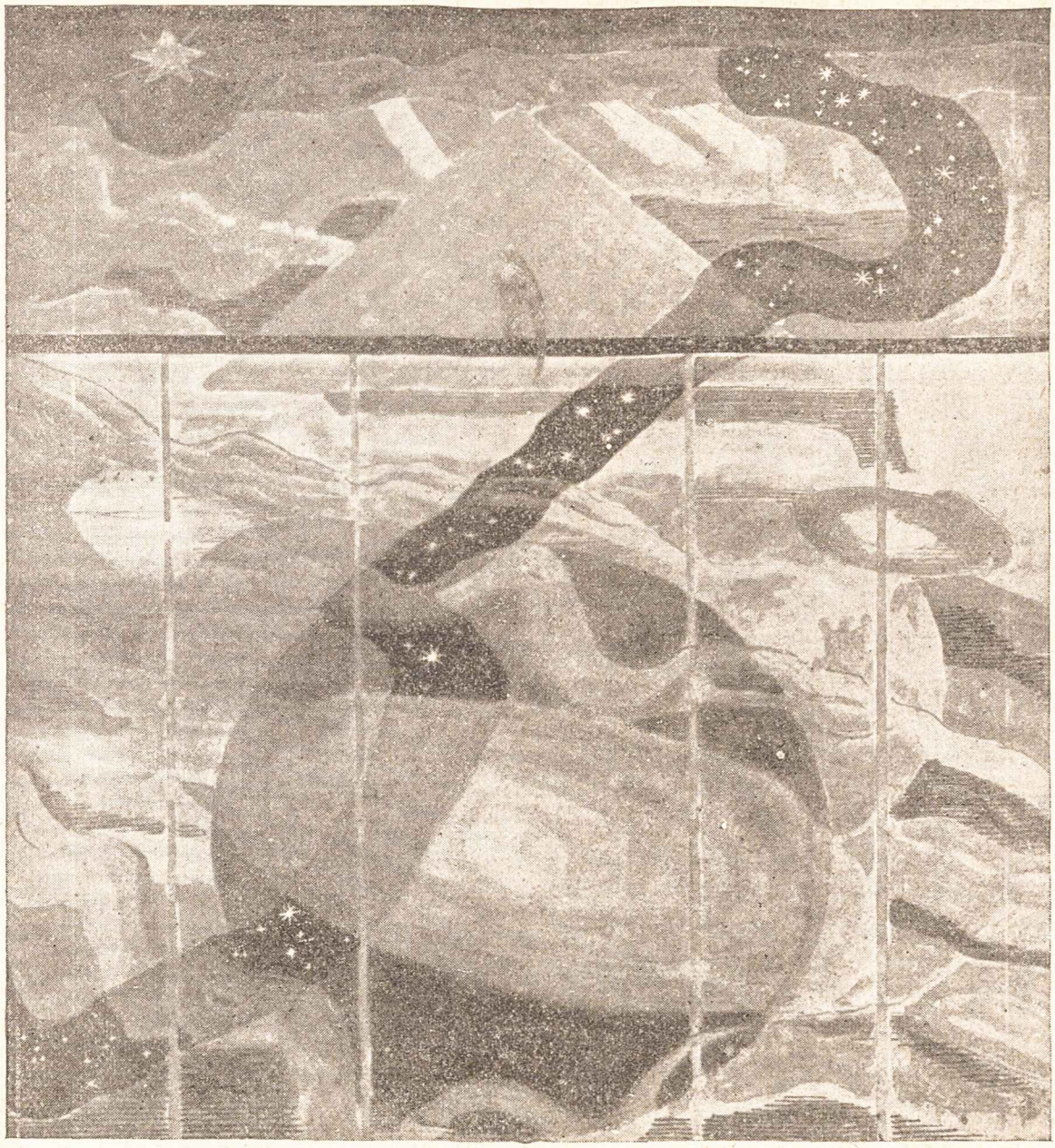

Čiurlionies sonata „Chaosas'

7. Norint sužinoti ateitį, reikia Kūčių vakarą su žvake lipti ant aukšto, bet tiktai iki pusės, nes aukščiau gali ištikti nelaimė. Jei matysi grabą — mirsi, jeigu jaunikaitį — ištekėsi, jei nieko — nebus gyvenimo permainos.

8. Norint žinoti, su kuo susivesi, reikia šv. Andriejaus vakarą paimti kanapių ir berti į visus keturius kampus to kambario, kuriame miegi ir su nieku nekalbėti, o naktį sapne matysi tą žmogų.

9. Norint pavilioti jaunikaitį, reikia pagauti šikšnosparnį ir padėti ant didelio skruzdėlyno ir eiti neatsisukant atgal. Ryt dieną nuėjusi rasi lopetėlę ir kabliuką. Jei pamylėsi kurį nors berniuką reikės kabliuku užkabinti, ir jis tave mylės, jei jo nebemylėsi, tai lopetėle stuktelk, tai ir jis tavęs nebemylės.

10. Jei keno daiktas pražūna ir nori surasti, tai reikia 12 val. naktį pastatyti priešaky ir užpakaly veidrodį, dvi žvakes priešaky. Tuomet pamatysi kaltininką. Reikia ko greičiausiai žvakes užpūsti.

Pasakė bobutė, surašė *B. Žūsinaitė.*

J. Vaišnora

KAS YRA EKONOMIJA

1) Kodėl kalbam apie ekonomiją. 2) Sąvoka. 3) Santykis su doros mokslu.

Daug esame girdėję ir skaitę apie socialinį klausimą. Nemaža apie jį rašoma spaudoje, ypač jis minimas kalbant apie darbininkų klausimą. Socialinis klausimas yra labai painus ir sudėtingas, jis laužo ne tik sociologų, mokslininkų, bet ir politikų galvas. Šio klausimo išpainojimas yra šiandieninės Europos politikos klausimas. Karas, sugriovęs Europos gyvenimą, negrįžta į normalias vėžes. Pasunkėjęs materialinis darbininkų būvis kelia naujus klausimus ir rūpesčius.

Socialinio klausimo pradžios reikia ieškoti ten, kur prasideda žmonių draugija ir santykiai, nes iš šių santykių susipynimo, blogo sutvarkymo ir kilo šis klausimas. Jis įgavo ypatingą svarbą 17 šimtmečio pabaigoje ir 18 pradžioje, kai pramonėje mašina pradėjo užimti žmogaus vietą ir atimti iš jo duonos kąsnį pragyvenimo šaltinį. Tačiau būtų per siaura socialinį klausimą suprasti, kaip darbininkų klausimą. Darbininkų klausimas yra tik maža socialinio klausimo dalis. Socialinis klausimas taip pat nėra bolševizmo ar socializmo klausimas, nes socializmas, bolševizmas ir kitos panašios srovės savo teorijomis bandė išspręsti tik mažą socialinio klausimo dalį. Kitaip sakant, įvairios socializmo teorijos yra tik būdai socaliniam klausimui spręsti. Socialinis klausimas apima ne tik vienos kurios žmonių klasės, vienos kitos teorijos nagrinėjimą, bet ieško pamatinių dėsnių, priemonių, kuriomis galėtų pašalinti įsigalėjusias visuomenės gyvenime ydas, taip pat stengiasi rasti pagrindą ateities visuomenės geresniems santykiams. Kitaip sakant, socialinis klausimas yra suma blogumų, kurie yra taisytini.

Klausimas,kaip ir žmogaus prigimtis,turi dvi puses: dvasišką ir materiališką. Žmonijos dvasios gyvenimo ydas taiso etika, doros dėsniais tvarkydama žmonių santykius. Materiališkoji socialinio klausimo pusė yra įsišaknijusi labiausiai ekonomijos srityje apimdama klausimus apie turtų padalinimą, konkurenciją darbo ir prekybos srityje, norą greitai pralobti, darbo supratimą, daikto vertę, žmogaus reikalavimus, gamybą, naudojimąsi turtais ir t. t. Taigi socialiniam klausimui suprasti reikia pažinti ekonomiškasis klausimas, arba socialinio klausimo materiališkoji pusė.

Sąvoka. Žodis ekonomija yra kilęs iš graikų kalbos oikos — namas ir nome — padalinimas. Taigi ekonomijos sąvoka iš vardo (nominališkoji) bus naminis turtų padalinimas, arba šeimos materiališkoji gerovė. Ekonomas bus tas, kuris rūpinasi šeimos, platesne prasme žmonių draugijos, gerove. Dar platesne prasme ekonomija yra rūpinimasis ir siekimas žemiškos gerovės —

turtų. Jei ekonomijos imasi atskiras asmuo savo naudai, tuomet yra privatiška ekonomija, jeigu žmonių draugija, net ir atskiri asmenys, bet visuomenės naudai — tuomet ekonomija yra viešoji, arba bendroji. Bendroji ekonomija vadinama ir kitais vardais: krašto ekonomija, politinė ekonomija, socialinė ekonomija... Krašto ekonomijos vardas bus arčiausias ekonomijos sąvokai, nes jis apima krašto, kaip vieneto, materiališkos gerovės siekimo veiksmus. Ta prasme šiame straipsnelyje ekonomijos vardas ir bus imamas.

Ekonomijos mokslo kūrėju laikomas anglas **Adomas Smith** (1723—1790), išleidęs garsų savo veikalą: „Ieškojimas tautų turto prigimties ir priežasčių" (1776). Tačiau reikia pažymėti, kad šio klausimo elementų randame ir žiloje senovėje filosofų raštuose, pavyzdžiui, Aristotelio knygose, vadinamose „Libri Politicorum", kurių mintis šv. Tomas Akvinietis plačiai išdėstė savo „komentaruose". Šiuo klausimu vėliau yra rašę ir kiti Bažnyčios tėvai. Ypač šį klausimą plačiai palietė Popiežius Leonas XIII savo garsiose enciklikose. Ne be reikalo jis ir vadinamas socialinių mokslų tėvu.

Krašto ekonomija yra mokslas, kuris apima materiališkąją visuomenės draugijos, t. y. tautos, gyvenimą ir žmogaus veiksmus, kurie siekia materiališkos gerovės. Kai kas (Turgot ir kiti) sako, kad ekonomijos mokslo objektas yra tik turtai, bet to per maža. Turtai įgyjami žmogaus veiksmu, nes gamta duoda tik medžiagą. Toliau turtų gaminimas, vartojimas, mainymas, padalinimas yra taip pat žmogaus veiksmai, taigi šie veiksmai ir įeina į ekonomijos mokslo visumą, nes žmogus yra šių veiksmų priežastis. Tie žmogaus veiksmai siekia vieno: patenkinti žmogaus materiališkus reikalavimus, siekia materiališkos gerovės.

Dėl to ekonomijoje ir kalbama apie gamybą, su kuria glaudžiai yra susiję klausimai apie darbą, apie kapitalą, keliantį gamybą ir padedantį jai plėtotis.

Gamintojas gali būti atskiras žmogus arba kompleksinis vienetas — žmonių grupė. Čia vėl naujas klausimas. — Toliau, žmogus pats sau visko pasigaminti negali. Jis pagamina tokių dalykų, kurių pats nesuvartoja, todėl keičias su kitais, kuriems atlieka tai, ko šiam reikia. Iš to kyla klausimas apie mainus, keitimąsi, pargabenimą iš vietos į vietą ir t. t. Iš to matome, kaip platus yra ekonomijos mokslas ir kurios yra jo sudėtinės dalys.

Taigi ekonomijos mokslas nėra vien proto padaras, bet yra praktiškas, imąs savo pagrindus iš gyvenimo ir savo dėsnius taikąs gyvenimui. Ekonomijos mokslas ne tik konstatuoja, kas yra, bet ir sako, kaip turi būti; nagrinėja, ar žmogaus reikalavimai yra teisingi, ar jie suderinami su doros mokslo dėsniais, ar nesipriešina protui, vienai ar kitai dorybei. Iš to kyla santykis ekonomijos su doros mokslu.

Ekonomijos santykiai su doros mokslu. — Doros mokslas tvarko žmogaus veiksmus iš atžvilgio į aukščiausiąjį tikslą. Jo objektas gali būti vieno asmens, šeimos ir visos visuomenės, valstybės ar tautos veiksmai. Aišku, kad ekonomijos mokslo dėsniai ir jų pritaikinimas gyvenimui turi nesipriešinti doros mokslo dėsniams. Taigi kas doros mokslo atžvilgiu yra nedora, negera, tas negali ekonomijos moksle būti gera, dora; kas doros mokslo neigiama, tas negali būti ekonomijos teigiama; kas doros mokslo pripažinta klaida, tas negali ekonomijoje būti tiesa. Doros mokslo dėsniai tvarko atskiro žmogaus veiksmus, kurie siekia materiališkos gerovės, todėl jie turi laikytis bendrųjų doros mokslo dėsnių, kurie normuoja visus žmogaus veiksmus. Toliau, ekonomijos mokslo dėsniai, taikinami gyvenimui, neturi nusikalsti bet kuriai dorybei, pav., teisingumui, išmintingumui, artimo meilei ir kit.

Ekonomija turi sutartinai gyventi su šeima, visuomene ir valstybe.

Šeimos tikslas yra dvejopas: palaikyti žmonių giminę ir siekti jos narių gerovės. Ekonomiškai žiūrint į šį klausimą, šeimos tikslas jos narių materialinė gerovė. Taigi ekonomija turi negriauti šeimos tikslų, nes jie yra prigimties teise paremti. Priešingai, ekonomija turi padėti šemai siekti jos tikslus ir lengvinti šeimos narių pareigas. Doros dėsniai tvarko taip pat ir žmogaus gyvenančio draugijoje — piliečio veiksmus, todėl ekonomijos mokslas negali ir jiems priešintis.

Dabar klausimas: koks yra santykis tarp valstybės ir ekonomijos? — Ekonomija rūpinasi žemiškų turtų gaminimu, tuo tarpu valstybė, besirūpindama savo piliečių gerove, tais turtais naudojasi, dalindama juos savo nariams. Taigi ekonomija patarnauja valstybei.

Kadangi ekonomijos mokslas yra praktiškas mokslas, taikinamas gyvenimui, padedąs visuomenės draugijai — valstybei, jos tikslams siekti, aišku, kad be savųjų dėsnių naudojasi ir kitais, kurie iš visuomeninio gyvenimo išplaukia. Bet kaip visa, kas yra materiališka, turi būti žemiau statoma už dvasios dalykus, taip lygiai ekonomija, kuri rūpinasi žemiškąja žmogaus gerove, turi būti palenkta tiems mokslams, kurie rūpinasi žmogaus sielos reikalais.

Krašto ekonominę gerovę ne visi vienodai supranta. Vieni ją įžiūri viename objekte, kiti ktiame. Dėl to susidarė įvairių teorijų, kurios bando išaiškinti, kurie yra ekonomijos uždaviniai, kur yra krašto ekonominė gerovė. Žymesnės jų yra merkantilizmas, socializmas ir neoscholastikų mokykla. Apie jas kiekvieną teks pakalbėti skyrium.

C. Jéglot

MEILĖS ŽAISMAS

Kreipiuosi į penkiolikos dvidešimties metų mergaites, savo pavasario dienos pasiekusias, ir dar sykį joms pakartoju: „Būkite atsargios meilės žaisme, nepraleiskite dėl jo gražiausio savo gyvenime laikotarpio".

Nuo seniai jau ne sykį jas įspėjau; ir nuo seniai gaunu krūvas laiškų, pasakojančių jaunos, apleistos širdies istoriją.

Ir visados tas pats reikalas. Jei mažosios vargšės drauge su manim patyrinėtų, jos pamatytų, kad toji meilė, tokia graži ir speciališka iš pažiūros, yra labiausiai nesutariamas banališkumas.

Tikra meilė yra reta, apgalvota, gryna. Ji nieko per greit neprižada; ji turi savo paslapčių, bet tos paslaptys neina iš kokio menkniekio; ji nepalieka dėl paprasto užsispyrimo; ji turi visas gelmes, atsargas, švelnumą. Ji tą valandą ateis; jos laukia sutelkta širdimi, tačiau nebėga už akių, nes panašus pasikėsinimas ją atbaidytų.

Jai visus neišsekusius šaltinius saugoja. Su pakilusia ir karšta širdim rengiasi ja maitintis. Pagaliau iš jos nereikalauja geidulių, nes žino, kad ji nešasi atsakingumą ir pareigų, visą gyvenimą trunkančių.

Tie vaikinai, o ypač tos jaunos mergaitės, kurie į ją taip žiūri, bus laimingi nepaisant visokių statomų pinklių. Bet tik tie ir tos, kiti gi meilę pažįsta tik svetimam apdare. Daug vaikinų žaidžia meile; daug, labai daug jaunų mergaičių duodasi sugaunamos, nors dar gyvenimo dėsnių nežino. Tai šie ir yra brutalūs, įspėju. Tik gerai įsidėkite: iš šimto vyrų devyniasdešimčiai nesudaro jokio sunkumo čiulbėti ir kalbėti apie meilę tik dėl žaidimo. Ne dėl to, kad jie čia blogi būtų, ne dėl to, kad jie nusivoktų apie blogumą, kurį gali padaryti. Jie yra gyvenimo naujokai, gyvenimas jų tyko, juos šaukia, jiems atrodo gražus, linksmas, jų geismams sukurtas.

Į tą skatinantį šaukimą jie nori atvykti, bet ne vieni; anksti ar vėlai jiems reikės pamąstyti apie židinį, apie šeimyną. Vieni, gerieji, nueina ten greitai ir tiesiai plačiuoju vieškeliu. Kiti, jų didesnė dalis, ne toki skubūs, ne toki rimti, lakesni, išsisukinėja, žaidžia ir linksminasi pakeliui. Daugelis nesąmoningai skainios geles, kurios jam patinka, vaikštinės sau aplink pareigą, kuri, jų nuomone, visumet per anksti pasitaiko. Daug jų yra silpnų: viena gėlė juos savo kvapsniu suvilioja, ir jie tik ją temato; bet paskui jie nuilsta nuo jos, nes žmogaus širdis, jei neturi stiprios valios, yra nepastovi. Kita juos patraukia, jie ją skina — jos tokios puikios spalvos! Pirmoji daugiau ne galvoj. Jie net nepamano, kad gėlelė nuo liūdesio nusvirti gali ir kad niekados jau nesusigrąžins pirmutinio laisvo ir linksmo žvilgio, kurį ant visų daiktų skleisdavo.

Aš nekalbu apie varguoles, kurios pačios blogo ieškosi, tik stabteliu ties amžina pasaka, kurios nesiliauja man kartoti: „Mudu per ištisus mėnesius, per metus šnekučiuodavomės, čiulbėdavom; prižadėjo mane vesti; paskui po truputį jis atšalo, paspruko nuo manęs, ir daugiau jo nesusitinku. Aš jį iš visos širdies mylėjau, be jo negaliu gyventi, esu nelaiminga". Kiek šituo klausimu laiškų, į viens kitą beveik panašių!

Šiandie štai ką jums pasakysiu: Nekreipkit ausies į peteliškių plesdenimą; nežaiskite su ugnim nė su meile, kuri į ugnį panaši. Atsiminkite, kad meilė yra rizgus, gudrus, kartkartėm piktas šėtoniukas, kurį kai kada nupieštą tenka matyti: jis savo prasimanymam (užgaidom) turi du sparnelius, ant akių dažnai laiko raikštį, kad geriau sektųsi klaidinti, strėlių žaizdoms, kurias jis mėgsta daryti. Jam pasiseka paslėpti strėles ar raikštį ir užsidėti angeliuko sparnus.

Deja, pasitaiko jaunų mergaičių žemažiūrių ir negudrių, matančių meilę angeliuko pavidale. Neieškodamos prasmės didžiojo paveikslo, kuris iš savęs yra gyvenimas, jos teregi tik šėtoniuką, kuris jas džiugina ir joms įdomus. Neapsimetėlės, nusiteikusios viską geru laikyti, manydamos,kad gyvenimas — tai svajonė, jos tam angeliukui aukoja ir tikėjimą ir širdį. Vėliau gi tik pakyšt strėlė — paskui žaizda, ašaros, kartumo, nupuolimo, nepasitikėjimo patyrimas. O kai kada dar blogiau.

Iš to eina gyvenimo jėgų galingo užsidegimo, pasitikėjimo, jaunos širdies, švelnumo ir sielos susilpnėjimas, tų savumų, kuriems smunkant dylant darosi gaila. Atsitinka ilgi mėnesiai kančių, benaudžiai mėnesiai, kada neišpildoma visų pavasario vilčių,kada neragaujama jo naujo džiaugsmo.Kai strėlė jau ištraukta ir žaizda išgydyta, lieka dar žymė, nepasitikėjimas tikra laime, o tik dėl to, kad pirmiau netikrą mėgino.

Nebėkite todėl, net savo širdies gilumoje, meilei už akių, kaip linkusios esat tuojau pasielgti. Klausykitės ir gerai įsižiūrėkite į ją prieš duodamos žodį. Ir jei ji slepiasi nuo jūsų ir visų kitų, nė neklausykite jos, atstumkite raikštį, kurį jums tiesia. Nežaiskite su gundytoju šėtoniuku, apsimetusiu jūsų akyse angeliuku: anksti ar vėlai strėlė jus pasieks. Tikra meilė nežaidžia, neklaidina, tik byloja: prieš jus ir prieš Dievą, dabar ir amžinai.

Ir tikėkite, nors jums ir neprisiekdinėtų be paliovos, kad čia yra meilės amžinatvė.

A. Kučinskas

KELIONĖS UŽRAŠAI

Į užsienius. Žmonės pasakoja, kad už marių jautis po skatiką. Už marių žmonės šilkais rėdosi, už marių aukso kalnai ir pieno upės plaukia. Visa, kas gera ir gražu — už marių. Čia nieko. Tos marios — tai užsienis. Bet už tų marių patenka tik su pinigais... Tuščias kišenius — sėdėk namie ir girk užsienį.

Kaip ten bebūtų — įsėdom vieną gražią dieną į Lietuvos greituką ir pasukom į vakarus. Stoty mus išleido su muzika (tai kas, kad važiavo pulk. Plechavičius). Jau netoli Virbalis, o čia vienas mūsų kompanijonų ieško griozdžia skrybėlės... „čia pakabinau, o jos nėra..." Galop suradom po čemodanais prislėgtą, kaip žiurkę. Pasieny prūsams parodėm, ką vežamės — šepetys, buterbrodas, skalbiniai, dešra — važiuokit toliau.

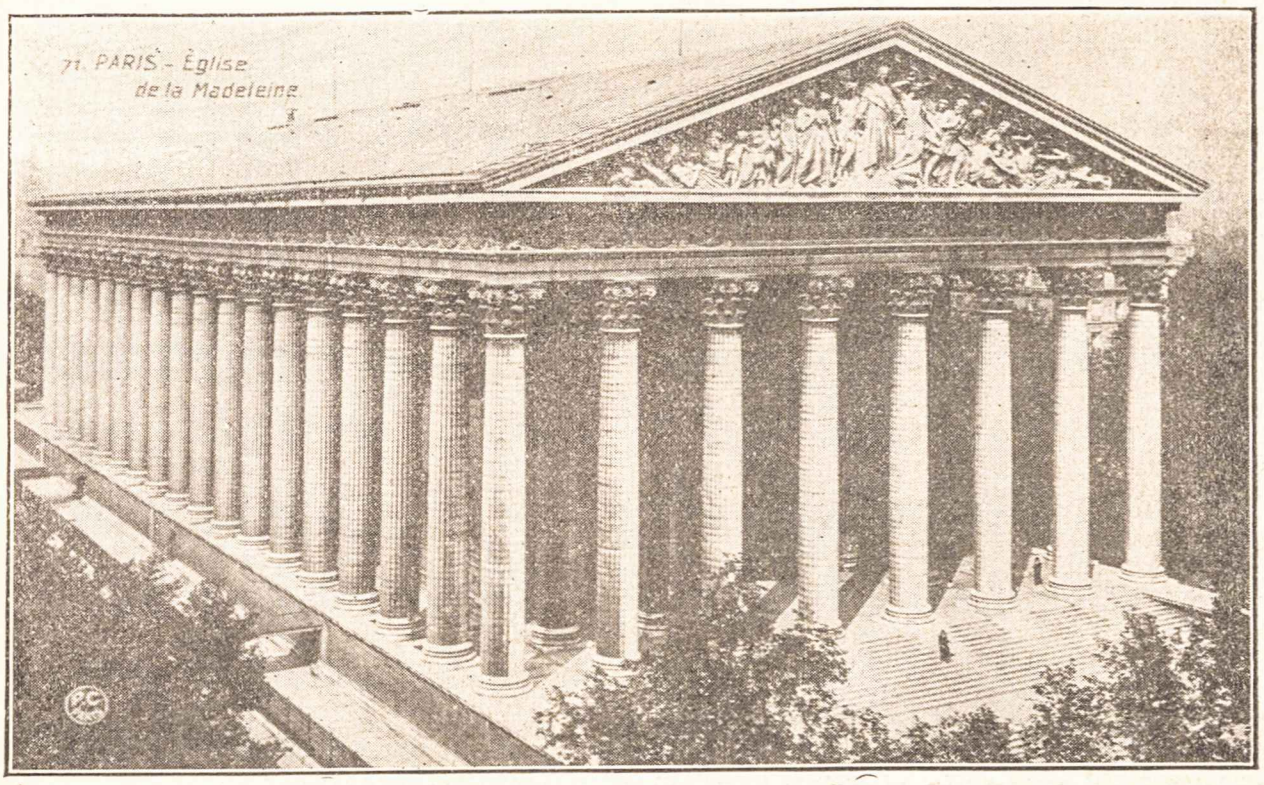

Šv. Magdalenos bažnyčia Paryžiuj.

Per Vokietiją. Birželio pabaigos dienos vidutiniškos, bet jau temo. Maža ką galima pro langus įžiūrėti. Karaliaučius. Išbėgau aplankyti pažįstamą stotį. Stovi toj pačioj vietoj. „Aufsteigen" — važiuojam toliau ir greit įsiveliam į lenkišką koridorių. Vagonų tarnautojai pasikeitė. Vienoje stoty užklausiau, ar čia lenkų koridorius. Lenkų žandaras baisiai užpyko (mat įsižeidė už koridorių) ir smarkiai ėmė rėkti. Lietuviškai patariau nesikarščiuoti. Vagone su vienu tarnautoju įsikalbėjome. Jis kilęs iš koridoriaus zonos, mokęsis vokiškoje mokykloje, lenkas, prastai akcentuoja lenkiškus žodžius. Nusiskundė. Pačiam koridoriuje esą ne per daug lenkų. Prie vokiečių buvę geriau. Jis man pasakojosi gan atvirai, nes manė, kad aš koks Vilnijos lenkas. Pervažiavom koridorių. Vidunaktis. Snūduriuojame. Labiausiai žydiškus poterius iš mūsų kalbėjo tas, kuris gyrėsi kelionėje niekad negalįs užmigti. Rytą pamatėm plačius laukus ir tolimas lygumas. Ėmėm artintis prie Berlyno. Prie miesto

daug mažyčių sklypelių stropiai aptvertų, apžiūrėtų. Tai daržininkai. Vokietis išnaudoja menkiausią žemės gabalėlį. Berlynas. Traukiniai eina į visas puses. Gatvėse pilna automobilių, tramvajų, pėsčių. Vienas iš mūsų penkių kompanijos lieka Berlyne. Pasiima kambarį viešbuty „Christliche Hospice" ir moka 6 markes (15 litų). Užsisakėm arbatos — už mažą puoduką po 1 lt. 25 ct. Na, krikščioniška.

Vaikščiojam gatvėmis tarp stambių, sunkaus stiliaus pilkų namų. Didžiausi paminklai — tai 1870 laimėtam karui su prancūzais prisiminti. Karališki rūmai. Seniau į juos retas galėjo įžengti, dabar už markę eina, kas tik nori. Daug kambarių. Pilna visokių turtų, prabangos. Bet ir čia masivumas, sunkumas slėgia dvasią. Vokiečiai patys neįstengia tų rūmų įkainoti. Muziejai, meno galerijos, didelis žvėrynas ir akvariumas (jūros gyventojų muziejus) duoda daug medžiagos ir keleivį žadina sustoti, studijuoti. Bet iš kitos pusės, kišenių ir dvasią slėgiantį nuotaika greitai stumia tolyn, ir, atsisveikinę su vienu kompanijonu, dabartiniu „Ateities" redaktorium, kuris žadėjo čia pasilsėti ir vykti į pietų Vokietiją, mes vakare iškeliavome į Paryžių.

Mūsų kupe sėdėjo dvi vokietaitės. Jos visą laiką linksmai šnekėjosi. Ruošiamės valgyti vakarienę. Vieną mūsų draugą mamytė ypatingai aprūpino — įdėjo pusę skilandžio. Darom savo draugui talką. Skilandį taip išvyniojom, kad nuo vokietaičių pusės būtų pridengtas. Popieris nusmuko ir vokietaitės, pamačiusios tokią didelę dešrą, sukliko juokais. Rytą atvykom į Kölną ir aplankėm gražiausią gotikos katedrą. Jos nepaprastas aukštis ir išdailinimas žmogų kelte kelia į viršų. Šitą katedrą jau trys šimtai metų kaip stato ir gražina. Traukinys nelaukia, mažai pasigrožėjom Reinu ir katedra. Paskutinis žymus Vokietijos puktas — Aachen. Čia senovėje vainikuodavosi prancūzų ir vokiečių karaliai. Ant kalno aukšta karalių pilis. Aplink miestas, pilnas fabrikų kaminų.

Belgija pusiau pramonės ir žemdirbių kraštas. Įvažiavę pamatėm gražias dirvas ir pievas, pilnas juodmargių karvučių. Dekoracija tuoj pasikeitė ir važiavom pro kalnus, per tunelius, pro didelius rūkstančius fabrikus ir pilną dulkių orą. Sunku net atsikvėpti. Žmonės juda laisviau, kaip Vokietijoje. Ties Prancūzijos siena persėdom į prancūzišką traukinį. Švara ir tvarka atostogų išvykusi. Bet linksma ir laisva. Kas kur nori rūko, kur nori meta, nors parašai draudžia tai daryti. Vagonuose stumdosi, švilpauja, barasi, bučiuojasi — visko, kiek nori. Vakarop pamatėm padūmavusią padangę — tai Paryžiaus būta.

Paryžiuje išlipome šiaurės stoty (stočių čia 10). Sustojome rekomenduotame viešbuty. Miesto centre, gerai įrengtas, su gražiais minkštais baldais — keturi litai parai vienam žmogui. Nutarėm, kad Paryžiuje galima gyventi. Apsiprausėm ir išėjom ant balkono rūbų nusidulkinti. Ir ką mes iš penkto aukšto pa-

matėm? Ogi žmonių, kaip amaro. Ant šaligatvio kampo stipriai susikabinusi porelė ilgai bučiuojasi... Pirmas spektaklis neblogas.

Vakaras. 10 valanda. Einam Keliuočio ieškoti — juk jis mums turi būti kaip Dantei Virgilijus. Pagal nurodytą adresą pasibeldėm vienoje tamsioje gatvelėje į viešbučio duris. Storas šeimininkas klausia, ko norime. Iššiūrinėjo visus savo leistrus, prisikėlė piktą pačią, o Keliuočio vis neranda. Einam lauk, o šeimininkas putodamas keikia, kad jam pasilsį sutrukdėm ir pinigo nepasiūlėm Keliuotį vos trečią dieną netikėtai gatvėje susitikom.

Paryžius gyvas, linksmas, jaukus. Namai lengvo stiliaus, neaukšti — dažniausia 4—6 aukštų. Judėjimas gatvėse labai smarkus — pilna automobilių, tramvajų. Visi skuba. Žmonės irgi drauge su motorais skuba. Nesidairo. Tik atėjūnai žvalgosi. Po žeme įvairiomis linkmėmis eina elektros traukiniai. Ir ten pilna. Paryžiuje nėra tos slėgiančios nuotaikos, kuri pagauna Berlyne. Čia šėlstantis gyvenimas, ten — rimtis. Berlynas — rimtas vyras, Paryžius — pliuškė moteris.

Ką matėm Paryžiuje? Lengviau, tur būt, pasakyt, ko nematėm. Tiek muzejų, teatrų, bažnyčių, gražių aikščių... Eifelio bokštas viso ko karalius. Iš jo kiek akys mato — vis miestas. Jis turi 300 metrų aukščio nuo žemės paviršiaus. Viršūnėje telpa kavinė ir krautuvėlės, kur galima atminimui visokių žibučių prisipirkti. Žemai žmonės kaip musės, o automobiliai kaip maži kačiukai.

Čia lankom didžiausią Europoje Louvro muzejų, pilną visokių naujų ir senoviškų daiktų, čia einam į senutį viduramžių Cluny muzejų ir vaizduojamės, kaip seniau žmonės gyveno ir kasdieninius reikalus rūpino. Čia vėl žiūrinėjame Trocadero muzejų, turtingą bažnytinės architektūros ir skulptūros paminklais. Prie jo ir etnografinis muzejus, kuriame yra mažutėlis skyrius Lietuvai paskirtas. Kelios nuskurusios juostelės, pirštinės, žiurstas vaizduoja Lietuvos tautinį meną. Ir daro mums gėdą, o ponas Lietuvos atstovas nepasirūpina ten paduoti geresnių eksponatų.

Dideli invalidų rūmai, kaip mūsiškis Karo Muzejus, prie savo sienų turi priglaudę didelę bažnyčią, kurioje prikabinta daug vėliavų, garbingai dalyvavusių per ilgus imtmečius įvairiose kovose. Specialioje koplyčioje palaidotas Napoleonas, kurį Prancūzai buvo paniekinę ir į tolimą salą išvežę. Dabar pilnas invalidų muzejus jo paveikslų. Kabo ir jo pilkasis rūbas ir nunešiota milinė juoda trikampė kepurė. Kapas šito prancūzų didvyrio kelia daug praeities prisiminimų.

Senute Sorbona (universitetas) nuo XIII šim. daug davė Europai žymių vyrų. Dar ir dabar ji šviečia. Prie jos prisigūžusi maža Sorbonos bažnytėlė, kurioje ilsisi garsusis valstybės vyras kardinolas Richelieu. Netoliese stovi Panteonas, kur laidojami žymiausi prancūzijos sūnūs.

Keliolika kilometrų nuo Paryžiaus stovi didingas XVII šm. paminklas — tai Versalis, Liudviko XIV rūmai. Jie pilni marmuro, žiba auksu ir tviska chrustaliniais žirandeliais ir veidrodžiais klotomis sienomis. Gražūs rūmai ir slidžios salės vaizduoja prabangos gyvenimą, o galerejos, kurių sienos išpieštos įvairių kovų paveikslais, liudija apie didelius žygius. Visur jaučiamas didelis meno nujautimas ir skonis. Viskas tikslingai sutverkyta. Soduose nė vienas medelis negali savo valia augti ir keroti. Iš jo padaromos gyvos geometrinės figūros. Pilnas sodas įvairiausių fontanų — visa tai turėjo linksminti karaliaus svečius. Dabar kiekvienas gali gėrėtis. Fontanus paleidžia tik kartą per mėnesį. Man teko matyti. Įvairios krištolinio vandens srovės tryško ir prieš saulę akiai teikė šimtus varsų.

Paryžius — madų centras. Visi vaizduojasi, kad moterys ten vaikščioja pusnuogės. Bet deja, Kaune labiau apsikarpiusios... Paryžietės savo kelių nedemonstruoja ir plikom alkūnėm po gatves nešmirinėja. Skonį turi gerą, puošiasi ne turtingais rūbais, bet puikiai moka prisitaikinti spalvas. Nedažyta gatvėn nepasirodo. Bendrai paryžiečių apdaras ne ką skiriasi nuo mūsiškių, tik mes dėvim kiek brangesniais rūbais.

Paryžiuje yra krautuvių, kurios užima po kelis kvartalus ir jose galima gauti visko, kas žmogaus gyvenime reikalinga — nuo adatos iki grabo.

Kaip bematant prašvilpė aštuonios dienos ir mes atsisveikinom su linksmučiu Paryžium, palikusiu daug neišdildomų įspūdžių. Du mūsų kompanijonai pasuko Pirėnų link į Liurdą, o aš su vienu draugu iškeliavau į Alpių sostinę — Grenoblį.

Įsėdom vakare į rapidą (greitukas) ir leidomės tolyn. Naktį ūžė audra ir žaibas dažnai praskeldavo tamsią erdvę. Stambūs lietaus lašai daužė į vagono langus. Traukinys lėkė kaip padūkęs. Mano galvoje skraidė visokios mintys. Traukinys ir audra priminė gyvenimą ir jo kovas — kaip bejėgis žmogelis kovoja su likimu, o vis dėl duonos kąsnio. Kaip nedaug dėl idealo. Mūsų kupe sėdi jauna prancūzų porelė, pilna romantiškų svajonių. Juodu krykščia, juokauja, nors dunda traukinys ir lauke šėlsta audra. Švinta. Traukinys vingiuoja aukštų kalnų pašlaitėse ir lekia bedugnės kraštu. Pro langą pažvelgus ima šiurpas.

Traukinys sustojo ties vienu dideliu miestu. Daug fabrikų kaminų. Lyonas, šilkų pramonės centras. Važiuojam toliau dar baisesniais kalnais.

Grenobly mus pasitiko Pr. Dielininkaitis, kuriam apie atvykimą buvau pranešęs iš Paryžiaus telegrama. Jis jau senokai čia gyvena. Parūpino mums butą, nes čia rengėmės sustoti visam mėnesiui. Truputį apsitvarkęs ir pavalgęs išėjau su juo į miestą apsižvalgyti. Tuoj parodo žymesnes vietas — čia place V. Hugo, čia place Grenette, čia universitetas. Įsirašiau į prancūzų kalbos kursus, skiriamus svetimtaučiams. Šią vasarą tuos kursus lanko 42 tautų atstovai (lietuvių 7).Pranas tuoj painforma-

vo apie rytoj ruošiamą į kalnus ekskursiją ir pasirūpino, kad ir aš joje galėčiau dalyvauti. Norėjau dalyvauti, bet buvo baisu, nes Paryžius buvo kiek nuvarginęs. Mane supažindino su savais pažįstamais. Pirmiausia teko susipažinti su kiniečių, paskui su lenku, paskui su aigiptiečiu, meksikiečiu — ir taip eina ilga visokių tautų virtinė. Tautybė bendrom kompanijom čia nesudaro jokio skirtumo, visi drauge svetimi ir drauge savi — tai mažas Babelio bokštas.

Į kalnus, į snieguotas viršūnes. Ekskursijon tučtuojau rytojaus dieną iškeliavom. Apsitaisėm taip, kaip seni alpinistai: dideliais sunkiais, gerai vinimis apkaustytais batais, su virvėm, krepšiais ir ypatingais kirveliais. Iš karto keliavome autobusu labai pavojingais, aukštuose kalnų skardžiuose ištaisytais keliais. Autobusas urgzdamas ir šniokšdamas kyla tais išvingiuotais keliais. Šalia kelio, žemumoje — bedugnė. Ten nukristum — amen.

Nuvažiavę į tam tikrą vietą sustojom, pavalgėm pietus ir ėmėm lipti į kalnus. Ėjom per gražius kalnų laukus, paskui pievas, miškus. Juo toliau ir aukščiau ėjom, juo visoki augalai retėjo, ir galop priėjom vien tik akmenynus, kur niekas nebeauga. Radom keliauninkams skiriamus namelius ir ten praleidom naktį. Tuose nameliuose radome guolius, radome stalų, suolelių, lėkščių, puodų ir kitokių įtaisymų. Išsivirėm arbatos, išgėrėm, palydėjom už kalnų saulę ir nuėjom gulti. Ryto metą sukilome 3 val. Mėnuo labai gražiai švietė ir ypatinga spalva pridengė aukštas snieguotas viršūnes, kurias mes turėjome pasiekti. Mėnulio lydimi, leidomės į kelionę aukštyn. Tik už valandos pirmieji saulės spinduliai ėmė auksuoti žilas kalnų viršūnes ir debesis. Taip puikiai saulutė išauksavo savo kelius, tokius puikius iš debesų ir kalnų pasidarė sostus, kad tokių net galingiausias pasaulio valdovas galėtų pavydėti. Didingas vaizdas ir nepaprasta grožybė.

O kokiu džiaugsmu mes sveikinome saulę, kuri pasirodė tik 5 val.! Tada jau mes žengėme per sniegynus virvėmis į virtines susirišę. Virvėmis susirišama todėl, kad, jeigu vienas įlįs į kokį plyšį, tai kiti jį galės atlaikyti, išgelbėti. Saulutė puikiai nušvietė snieguotus takus ir taip smarkiai atmušė spindulius nuo sniego, kad mes turėjom užsidėti tamsius akinius. Iš apačios šaltoka — sniegas ir ledai, o iš viršaus smarkiai saulė kepina.

Po kelių valandų pasiekėm savo nusižiūrėtą viršūnę. Ar manot, kad jau galas? Nuo tos viršūnės pamatėme dar daug kitų viršūnių. Vienas nuo kitų skyrė milžiniškos daubos ir plyšiai. Pro sniegynus daug prasimuša plikų stačių uolų, ant kurių sniegas nesilaiko. Po mūsų kojomis plaukioja debesų jūra. Malonu juk į debesį iš viršaus pažvelgti ir savo žvilgsniu tarsi pasididžiuoti, kad aukščiau pakilęs.

Koki didingi čia vaizdai ir drauge koks menkutis atrodai žmogus! čia, kalnų viršūnėse, kada matai tik sniegynus, uolas ir

dangų, žmogus nejučiomis lenki galvą prieš tą Didybę, kuri visa tai sukūrė.

Viršūnėje susirengėm valgyti pusryčius. Bet vėjas smarkiai traukė, ir mes greitai sušalome; ieškojome užvėjos. Po pasilsio ruošėmės atgal keliauti. Iš mūsų tarpo atsirado drąsuolių, kurie norėjo dar trečią dieną kalnuose pasilikti ir keliauti toliau. Susiraišiojome virvėmis ir ėmėm leistis sniegynais žemyn, o mūsų drąsuoliai bandė lipti iš kitos pusės į viršūnę. Kokį kilometrą paėjėję, pamatėm ir juos žemyn besileidžiančius. Mat, vargšai kai kurie sukniubo ir turėjo grįžti. Grįžom visi. Statesniais sniegynais pasileisdavom čiuožti.

Kad žinotumėt, kaip gera buvo po tokios ekskursijos pasilsėti!

(B. d.)

A. Vaičiulaitis

Klasicizmas literatūroj

1. Klasicizmo supratimas.

Senovės graikų ir romėnų tautos vadinamos klasinėmis tautomis. Tą patį vardą gauna ir jų literatūra, turėjusi didžiausią reikšmę visai vėlesnei literatūrai.

Be šių klasikų, tapusių visos žmonijos turtu, kiekviena tauta turi eilę klasikų rašytojų. Tai žymiausi tos tautos literatūros atstovai. Lietuvių literatūros klasikai bus ir Duonelaitis, ir Poška, ir Maironis, ir Vydūnas, ir Krėvė, ir Putinas.

Literatūros istorijai žinoma dar klasikų srovė, kilusi 17a. Prancūzijoj ir kai keno ar per apsirikimą ar per nepalankų nusistatymą vadinama pseudoklasicizmu. Tai naujųjų laikų klasicizmas. Kaip kalbant apie romantizmą literatūroj, galvoj turimos pirmiausia germanų tautos, nes jų prigimčiai romantinė nuotaika artima, taip susiduriant su klasicizmu, kaipo literatūros mokykla, pirmoj eilėj stoja romanų tautos. Iš jų klasicizmui geriausiai atstovauja prancūzai. Todėl daugiausia teks imtis prancūzų klasicizmo pavyzdžių, nes jis beveik ir sudaro visos klasicizmo srovės esmę.

Prancūzai klasicizmo gadynę vadina savo literatūros aukso amžium. Tuo laikotarpiu jų literatūra pakilo labai aukštai ir taip sutapo su tautos dvasia, jog virto tautine literatūra. Tada buvo puikiausiai ištobulintas prancūzų literatūros stilius ir kalba. Jų klasicizmas išskėtė sparnus ant visos Europos ir ištisą šimtmetį laikė nustatęs visos literatūros judėjimo linkmę.

2. Klasicizmo susidarymas.

Tam klasicizmui susiformuoti padėjo to meto **a. literatūros, b. minties ir c. visuomeninis** gyvenimas.

a. Nuo humanizmo ir renesanso laikų rašytojai ėmė gėrėtis senovės klasine literatūra. Renesansas, paėmęs idealu

graikų ir romėnų kūrybą, paliko pėdsakus ir prancūzų literatūroj. **Pierre Ronsard** (1524 — 85), žymiausias renesanso poetas Prancūzijoj, mėgino duoti prancūzams tokių pavyzdžių, kaip Homeras ar Pindaras graikams. Ronsard ir Plejadė, jo mokykla, prancūzų klasicizmui tiesioginės reikšmės neturėjo. Bet Ronsard veikė netiesioginiai, nes jis nurodė klasikams senovės graikų literatūros idealą, į kurį tik reikia nusižiūrėti ir sekti.

Prancūzų klasikų poeziją sukristalizavo anuo metu žinomas rašytojas **François Malherbe** (1555 - 1628). Boileau savo poezijos teorijoj „L'Art poétique" jį vadina „pirmuoju Prancūzijoj" ir sako, kad „visi pripažino jo dėsnius" ir kad „šio meto rašytojams jis tarnauja pavyzdžiu"[1]). Taigi koki Malherbe'o dėsniai? Pagrindinis kalbos dėsnis, kad nereik kalbėt, kaip papuola. Reikia būti aiškiam. Norint būti **aiškiam,** reikia **aiškiai kalbėti.** Vengti pasenusių žodžių, tarmiškumų, ypaš stačiokiškų išsireiškimų. Poezija turi būt **aiški** ir **teisinga.** Gerą poeziją galima pasiekti tik per **didelį darbą.** Kaip matyt, čia pirmoj vietoj stovi ne vaizduotė, bet protas ir darbas.

Malherbe'o teorija ankstybajam klasicizmui įtakos neturėjo. Tik nuo 1650 m., o ypač kai jį kanonizavo Boileau, jo poezijos mokslas buvo priimtas ir praktikuojamas visų **gerų** rašytojų.

Klasinė literatūra aukštai statė psichologinį analizą. Šį analizą ji rado išreikštą **Honoré d' Urfé** (1568-1625)romane „Astrejoje". Ypač jo pamokos apie meilę — kad meilė nėra staigūs instinktai, kad ji turi būt pastovi, pripildyt visą sielą — patiko 17 a. rašytojams. Iš to išaugo moralinis analizavimas, užėmęs svarbią vietą anų laikų literatūroj.

Klasiniam teatrui susiformuoti padėjo didžiųjų ispanų dramaturgų **Lope de Vegos** ir **Kalderono** pavyzdžiai, nepamirštant graikų ir romėnų, kurių kūryba nulemia visą klasicizmą. Kaip ispanų taip ir prancūzų teatras išplėtoja tik vieną įvykį, nukreipdamas į jį visą dėmesį, sudarydamas intrigą. Ispanų dramos veiksmas suglaustas ir įtemptas, įvykstąs 24 valandų laikotarpy. Tas pat ir prancūzų klasinėj dramoj. Dramatinė Corneille'o sistema susijusi su Lape de Vegos teatro sistema. Moliére'as daug ką pasisavino iš Lape de Vegos kūrybos. Kalderonas, nukreipdamas savo dramose dėmesį į vieną kurį būdo bruožą, jį pabrėždamas, yra tikras prancūzų teatro pirmatakas, nes ir pastarajam rūpėjo išugdyti vienas kuris būdo bruožas: ar garbėtroška, ar aistra, ar šykštumas, ar pasiaukojimas...

b. Be literatūros tendencijų, tam tikrą reikšmę klasicizmui turėjo **Dekarto** (1596-1650) filosofija. Jis nori pažinti tiesą. Ją galima pažinti tik protu. Iš proto eina visas, pažinimas. Ir klasikams svarbu pažinti tam tikra psichologinė tiesa. Jos kla-

---

[1]) La France Littéraire, par *Octave Klasse*, p. 20

sikai ieško pasiremdami protu. Dekarto mokslas apie aistras labai panašus į Carneille'o aistrų teoriją. Abiem svarbu aistras suvaldyti. Dekartui vaizduotė ir jausmas yra klaidos šaltiniai. Tinkamas pažinimo būdas yra tik protas. Proto vertė eina iš to, kad jis yra visuotinis (universalus). Ir klasikai ieškos to, kas patenkina protą, to, kas žmogaus dvasioj yra visuotina.

Dekartas lyg suima į vieną židinį visą savo amžiaus dvasią arba, kaip sako prof. G. Lanson, „jis kaip ir sąžinė buvo savo amžiaus" [2]). Aplamai, Dekarto filosofija sutiko su prancūzų dvasia, nes jie iš prigimties daugiau racionalistai, proto žmonės.

c. Kaip ne vienai literatūros srovei, taip ir klasicizmui turėjo reikšmės to meto visuomeninė santvarka. Klasicizmo gadynė — tai hierarchinės valdžios laikai. Valstybėj visą valdžią laikė Richelieu, o vėliau — Liudvikas XIV. Karalius, anų žmonių supratimu, viešpats iš aukštesnės valios. Todėl jo galybė turi apimti visas sritis. Jis tvarko ne tik politinius reikalus, bet kišasi ir į literatūros dalykus. Aplink karalių susispiečia didžiausi menininkai. Jie mato, kad karaliaus dvare didžiausia tvarka, viskas eina pagal nustatytus dėsnius. Rūmuose ir soduose didžiausias taisyklingumas. „Karaliui saulei" nepatinka, jei literatūroj nematyt taisyklingumo, aiškumo, tvarkos.

Visuomeniniam gyvenime vyrauja salonai. Juose nagrinėjami literatūros ir kalbos klausimai, nustatomas geras tonas. Visi didieji klasikai rašytojai lankosi salonuose, kur vien tik etiketa, pasidavimas taisyklėms, kurių nežinoti būtų juokinga. Ten nustatoma pirmoji taisyklė, kad menas nėra fantazija ar pasismaginimas. Jis turi tarnauti paaiškinimams, moralei. Antra taisyklė — kad yra taisyklių, kurių reikia klausyti.

Salonai didesnę reikšmę turėjo parengiamajam klasicizmo periode, o karaliaus dvaras—tos literatūros klestėjimo gadynėj.

3. Klasicizmo dėsniai.

Didieji prancūzų klasicizmo rašytojai — Corneille, Molière, La Fontaine, Bossuet — kūrė vedami savo prigimto palinkimo ir vaduodamiesi pačių sudarytais nuostatais. Vėliau kritikas ir rašytojas **Boileau** (1636-1711), nusižiūrėjęs į Aristotelio ir Horacijaus literatūros teorijos traktatus, atsižvelgęs į didžiųjų prancūzų klasikų kūrybą, sustatė eilėmis literatūros teoriją **„L' Art poétique"** (1674), duodamas visiems literatūros žanrams dėsnių. Šio „Poezijos meno" įtaka jo amžininkams gal ir nebuvo žymi. Bet naujosioms kartoms, 18 a. žmonėms, buvo tai šventas taisyklių rinkinys. Jo turėjo laikytis kiekvienas, kuris norėjo gerai rašyti.

Taigi į ką klasicizmas ypatingai kreipia savo dėmesį?

a. Kaip visuomeniniam gyvenime, taip ir literatūroj turi būti pasidavimas autoritetui. Autoriteto klauso ne dėl to, kad tai autoritetas, ar iš nuolankumo. Rašytojai mano, kad autoritetas paremtas protu. Priimdami autoritetą, jie tikisi gerbią proto

[2]). G. Lanson: Historie illustrée de la littérature française I t., p. 295.

karalystę. Kyla pastangos visur įvesti taip protu paremtą tvarką, kaip kad yra geometrijoj. Lyg ir norima sudaryti estetinė geometrija. Vadinasi, pirmiausia klasinė literatūra turi **patenkinti sveiką protą.**

b. Todėl klasinėj literatūroj **nėra vietos fantazijai.** Literatūra negali būti laisvas dvasios žaidimas nė asmeniškas gyvenimo vaizdavimas. Rašytojo asmenybė turi sueiti į taisykles. Dėl to klasinė literatūra išbraukia **lyrizmą,** kaipo laisvą dvasios palydovą, **realizmą,** kuris nesuimtas į tvarką ir yra neparinktos tikrovės vaizdavimas, tikrą **istorijos jausmą,** kuris rodo tai, kas nepastovų, vienlaikišką, ir **gamtos jausmą,** nes jis yra iš žmogaus išsivadavusios gamtos meilė.

c. Klasicizmas labai palankus **psichologiniam analizavimui.** Klasinė literatūra nori pažinti visuomenės, minties, moralės elementus. Dedamos didžiausios pastangos atrasti žmogaus širdy, charaktery tuos sudėtingus elementus. Iš to eina analizavimas. Beveik visa klasinė literatūra analitinė. Ji gali didžiuotis psichologinio analizo gilumu ir tikrumu.

d. **Menas** klasikams yra **sekimas ir vaizdavimas to, kas yra naturalu gamtoj.** Todėl tenka išskirti visa, kas yra griozdiška ir sudaro išimtis. Jie ieško, kas gyvenime yra pastoviausia. Šis pastovumas glūdi ne tautų papročiuose, kurie kas amžius kinta, bet sielos gelmėse. Amžini yra meilė, godumas, pavydas, aistra. Tokiu būdu vaizduojami pastovūs išvidinio gyvenimo elementai.

e. Bet kaip sužinoti, kad tie ar kiti sielos palinkimai yra pastovūs? Reikia skaityti senovės rašytojus. Kadangi Vergilijaus Didona ir Homero Andromacha myli taip, kaip ir klasicizmo metu, tai įrodymas, kad mylimųjų širdys po daugelio amžių tebėra tos pačios. Čia pasireiškia klasikų **ėmimas pavyzdžiu senovės rašytojų.** Jie šitą sekimą pamatuoja protu. Iš tikrųjų Racine'as ir Molière'as gali įrodyti, kad jie apsišarvavę protu, kai vaizduoja Fedros aistringumą ar Harpagano šykštumą, nes jie savo tipus sukūrė panašiai, kaip Euripido ir Plauto sukurta.

Protas, kuris su savim vedasi aiškumą, grynumą ir taisyklingumą, vaizduotės paneigimas, psichologinis analizavimas, senovės rašytojų autoritetas — tai klasicizmo bruožai.

Šios teorijos trūkumus sudaro jausmo ir vaizduotės paneigimas kūryboj, taip pat noras nubrėžti griežtas ribas ir taisykles, kas ir kaip turi būti vaizduojama. Didieji klasikai šių visų taisyklių nė nesilaikė, nes, iš vienos pusės, kai jie kūrė, jos dar nebuvo suformuluotos, iš antros, — dideli rašytojai visados išeina iš bet kokių taisyklių rato, patys sau nuostatus pasidaro. Jos dogmomis virto tik 18 a. pseudoklasikams, kurie nieko daugiau nežinojo, kaip tik sekti 17 a. klasicizmu.

4. Klasicizmo žanrai.

Aukščiausiai buvo pastatyta **drama,** nes ne kur kitur, tik dramoj reikalinga daugiausia logikos ir proto, ligi smulkmenų

apskaitant kiekvieną veiksmą, sudarant intrigą. Klasinė drama laikėsi **trijų vienumų** — veiksmo, laiko ir vietos vienumų.

Veiksmo vienumas nustato, jog dramoj turi būti sprendžiama tik viena problema. Dėl to dėmesys turi būti nukreiptas ne į kelis būdo bruožus, bet stengiamasi iškelti viena kuri žmogaus sielos pusė. Iš to eina prancūzų dramos tipų pamėgimas.

Laiko vienodumas reikalavo, kad dramoj visas veiksmas turi užtrukti neilgiau kaip 24 valandas. Per tiek laiko sunku išspręsti didesnės intrigos įvykis. Dėl šio vienumo daug atsitikimų nebuvo galima parodyti, juos tekdavo monologuos atpasakoti. Dažnai, kai uždanga pakildavo, žiūrėtojas jausdavo, kad veiksmas jau seniai prasidėjęs, kad dabar mato intrigą pasiekus tam tikrą laipsnį, kad tarp veikėjų kova jau prasidėjus. Viso veiksmo priežastį, užuomazgą sužino iš dialogų.

Vietos vienodumas reikalauja, kad veiksmas įvyktų toj pačioj vietoj.

Klasinės dramos daugiausia buvo rašomos eilėmis. Bet yra ir proza rašytų, pav., žymi dalis Molière'o komedijų.

Taigi prancūzų klasinė drama buvo paremta protu — logika, daug dėmesio kreipė į psichologinį elementą, stengdamasi jį išspręsti ir nustatytį tam tikrą moralės tiesą, kuri per penkis veiksmus išsprendžiama ir paaiškinama. Tos dramos veiksmas labai koncentruotas, dėl to atvaizduoja tik vieną kurį veikėjo charakterio bruožą ir duoda daug puikių tipų.

Poema nuėjo kitais keliais negu klasinė drama. Galima sakyti, kad poema, išskyrus tautinį epą, nuo Dantės ligi Byrono laikų klasinė buvo tuo atžvilgiu, jog jos didieji pavyzdžiai nuolatos buvo Homeras ir Vergilijus. Jų laikėsi ir Dantė, ir Tasso, ir Kamoensas, ir Miltonas, nors tuo metu, kai jie savo poemas kūrė, apie klasicizmą, kaipo mokyklos srovę, kuri čia mums rūpi, nė kalbos nebuvo.

Tiesa, Boileau savo „L'Art poétique" duoda ir poemai taisykles, o Volteris, norėdamas teoriją įvilkti į praktikos drabužius, parašė poemą „Henriadę", kuri anais laikais buvo susižavėjimo, o mūsų — menkos literatūros dalykas.

Lyrika per visą klasicizmo gadynę buvo nuskriausta, jai teko podukros vieta. Ir aišku kodėl. Lyrika gaivinasi semdamosi jėgas iš jausmo. Klasikai jausmą suvaržė protu, nedavė jam išsilieti. Todėl iš klasinės mokyklos neišėjo nė vieno didelio lyriko. Geriausiai laikėsi satyros, smulkutės epigramos, kurios pasitenkina sąmojum, giliau sielos gyvenimo nesiekdamos. Ir tik kai klasicizmas jau skendėjo ir nyko išauštančio romantizmo pragiedrulių nustelbtas, Prancūzijoj gimė žmogus, tikras poetas, kuris ir klasicizmui davė didelių lyrikos kūrinių. Tai **André Chénier,** gimęs 1762 m. Konstantinopoly ir per Revoliuciją 1794 m. padėjęs galvą po giljotina. Kitų klasikų lyrika — dirbtinis pasipuošimas, rėkianti retorika, jausmo stoka, žodžiu, ta lyrika turėjo tai, ko lyrikai nereikia.

Klasicizmas gali pasidžiaugti **pasakėčiomis.** Boileau į jas žiūrėjo be didelės pagarbos. Bet La Fontaine davė gražiausių pasakėčių, kokių nieks daugiau nepajėgė parašyti.

Beletristikos srity klasinė literatūra nepasiekia dramos aukštumų. Romano beveik nėra. Mat, jo nerasta graikų ir romėnų kūryboj, todėl nebuvo į ką nusižiūrėti. Paplinta ir labai ištobulėja laiškų literatūra. Į nepasiekiamas viršūnes prasimuša bažnytinė įsaka, kurios aukščiausias taškas yra vyskupas **Bossuet** (1627 - 1707), vienas didžiausių naujųjų laikų oratorių ir geriausias prancūzų prozos atstovas. Prie klasinės prozos daug prisidėjo arkivyskupas **Fénélon** (1651-1715) ir **La Bruyère** (1644 - 99). Vėlesnėj, jau pseudoklasicizmo gadynėj, klasinė proza sulaukė labai didelio atstovo **Voltaire'o** (1694 - 1778) asmeny.

5. Klasicizmo suskirstymas.

a. **Parengiamasis laikotarpis,** trukęs nuo pradžios 17 a. ligi 1660 m. b. **Tiesioginio klasicizmo laikotarpis,** nuo 1660 m., kada valdžią paėmė Liudvikas XIV ir suspietė aplink save žymiausius to laiko poetus. Šiam laikotarpy, kuris truko maždaug ligi 17 a. pabaigos, tenka išskirti grynasis ir nepriklausomasis klasicizmas. c. **Pseudoklasicizmo,** arba sekamojo klasicizmo, laikotarpis. Jis vyravo visą 18 a., iš Prancūzijos atsidūrė kitose Europos šalyse ir visur paliko pėdsakų.

(B. d.)

M. Svyriūtė

Ji galvojo tuomet apie žemės laimę, kai stojos prieš ją likimo pasiuntinys:

„Pažvelk, štai dovana, kurią Tau nešu".

Ji lėtai pakėlė akis ir pamatė nelaukto svečio rankoje spindinčią vyno pripildytą taurę.

„Išgerk ją", vėl tarė pasiuntinys. „Paimsi taurę, ir bus ženklas, kad paaukoji savo širdį išrinktajam karalaičiui".

„Ne!" įsižeidusi sušuko ji. „Čia yra nuodai — ne vynas!" — ir paėmusi taurę sviedė po likimo pasiuntinio kojų.

Po kiek laiki jis atnešė Jai naują taurę ir vėl tarė:

„Išgerk, ją ir bus ženklas, jog sutinki atiduoti savo ranką išrinktajam širdies karalaičiui".

Taurė buvo viliojanti švelni... iš jos sklido svaiginantys vyno garai, kurie persisunkė į jauną jos širdį. Ji paėmė taurę ir iškėlusi linksmai tarė: „Dėkoju tau, nelauktasis svety, už brangų vyną, kurį teikiuos priimti iš tavo rankų. Čia yra man žemės laimė, apie kurią svajoju". Tai tarusi prinešė prie lūpų taurę. Prasivėrė lūpos, ir apsvaigo... Vynas tikrai buvo saldus... Bet vos išgėrė kelis lašus, tuoj pajuto neapsakomą skausmą ir vaitodama stvėrės už krūtinės. Nusikvatojo likimas pašėlusiu juoku, kai prie kojų krito sopuliu mirštanti auka.

„Dabar pasiimk taurę, kurią nutrenkei, kai pirmąjį kartą Tau atnešiau!"

Spaudos laisvės sukaktuvės už vartų...

Jau netoli gegužės 7 d. Lygiai prieš 25 metus nuo tos dienos lietuviai išsikovojo laisvę savo lietuviškam raštui.

Niekas kitas mūsų taip nesustiprina, kaip prisiminimas tų vargų, kurie teko iškentėti dėl laisvės. O mūsų spaudos laisvė sušvito tik po ilgos, 40 metų, atkaklios kovos, kuri lietuvio dūsavimų pripildė drėgnas kalėjimų sienas, kraujo lašais pasotino negailestingas žandarų nagaikas ar kumščias, išsekusių kaulų pribarstė lygiuosius Sibiro laukus, — kuri vis dėlto susprogdino žandaro geležis, apkaltas ant lietuviškos knygos. Ir išvaduotosios knygos gaivinančios sultys imta godžiai gerti jau laisvai.

Nuo to laiko jau 25 metai!

Tad metas jau įvertinti laimėtas laisvos spaudos vaisius, metas apsidžiaugti ir vėl duoti sau žodis toliau tyliai, atkakliai naudotis spaudos galybe.

Visa Lietuvos spauda sutarė, kad geriausiai spaudos laisvę paminėsime, jeigu savo spausdintą žodį duosim išgirsti dar tiems, kurie ligi šiol neskaito knygos ar laikraščio. Gegužės mėnuo sutarta skirti spaudai platinti, ieškoti dar naujų skaitytojų gerom knygom ir laikraščiam. Taigi šitą gegužės mėnesį uždėkime sau spaudos pareigų:

1°. Patys pasirūpinkime (ir ištesėkime!) skaityti kuo daugiau gerų knygų ir laikraščių.

2°. Jei nesam atsilyginę už laikraščius ar knygas administracijoms ir pardavėjams, — atsiteiskim. Suveskim galus su galais. Tegul mūsų sąžinė dėl spaudos bus rami.

3°. Paraginkim ir draugus atsilyginti senas spaudos skolas, o neskaitančius prikalbinėkime skaityti mūsų laikraštį.

4°. Ne tik draugus paraginkim, bet ir kaimo žmonėms, kiek begalėdami, įkalbėkime skaityti mūsų knygas ir gerus laikraščius.

5°. Kuopose galime surengti spaudos atgavimo paminėjimą su paskaitomis, deklamacijomis gyvaisiais paveikslais, vaidinimais iš knygnešių ir apskritai spaudos kovų meto.

Viską turim kreipti tam, kad mes patys ir tie, kurie mūsų klauso, pamiltume savą knygą ir laikraštį ir kad ne tik per gegužės mėnesį, bet ir visą laiką knyga ir mūsų laikraštis būtų geriausias bičiulis.

Praneškite, kur ir kaip pavyko sukaktuvės paminėti. Kiek suspėsim — skelbsim.

A. Kazlauskas

ŠILKO AUDĖJO SŪNUS, KURS POPIEŽIUM TAPO

Minint garbingas šv. Tėvo 50 metų kunigavimo sukaktuves ir didelius jo darbus visai Bažnyčiai, pravartu bent trumpai susipažinti su jo gyvenimu.

Dabartinis popiežius Pijus XI gimė 1857 m. gegužės 31 d. šiaurės Italijos Dezio mieste, netoli didžiausio Lombardijos (šiaurės Italijos) miesto Milano. Šv. Tėvas veda savo giminę iš senos giminės Ratti. Jau 1673 m. dokumentai rodo, kad netoli Milano, Massiolos mieste, gyveno turtinga Ratti giminė. Daug metų tos giminės nariai vienas po kito buvo savo mieste notarai.

Kad ir iš turtingos giminės kilęs dabartinio popiežiaus tėvas Francesco Ratti buvo amatininkas — šilko audėjas. Jis turėjo Dezio mieste trijų aukštų namus, kuriuose buvo ir audimo dirbtuvė. Motina — Teresė Galli. Tėvai savo mažą sūnų pakrikštijo trimis vardais: Ambraziejus Damijonas Achilles. Jaunasis Ratti vadinosi trečiuoju vardu, lig jį išrinko popiežium.

Jaunutis Achilles pradžios mokslą įgijo savo gimtajame mieste iš kun. Juozapo Volontieri. Achilles buvo labai gabus. Jau 10 metų bernaitį nuvežė tėvas į Seveso miesto šv. Petro gimnaziją. Achilles baigęs tą penkių klasių gimnaziją įstojo į aukštesniąją mokyklą, vadinamą Lyceum. Baigęs per 3 metus aukštesniąją mokyklą gavo brandos atestatą ir įstojo į Milano metropolijos seminariją, kurią baigė 1879 m. Jis buvo dar per jaunas, todėl negalėjo būti įšventintas į kunigus. Sunaudodamas tą laiką, nuvažiavo į Romą ir įstojo į universitetą. Tais pačiais metais Romoje priėmė kunigo šventimus. Universitete pasirodė nepaprasti gabumai ir uolumas darbe. Jis per trejus metus gavo du daktaro laipsniu: teologijos ir Bažnyčios teisių.

Kun. Dr. Ratti baigęs mokslus sugrįžo į savo arkivyskupiją. Jį paskyrė mažos parapijos vikaru. Neilgai čia jam teko eiti savo pareigas. Tuoj perkėlė jį į Milano metropolijos seminariją iškalbos profesorium ir seserų Cenacolo kongregacijos kapelionu.

Kun. Ratti buvo visiškai naujųjų laikų žmogus. Turėdamas sveiką stiprų kūną buvo geras sportininkas. Labiausiai mėgo alpinizmą (laipiojimą po Alpių kalnus). Mat toji sporto rūšis dažnai jungiama su mokslo tyrinėjimais. Čia paminėsime vieną iš daugelio jo kelionių po Alpių kalnus. Aukščiausia Alpių viršūnė ties Italija yra Monte Rosa. Ant jos dar nebuvo užlipęs nei sportininkas nei mokslininkas. Kun. prof. Achilles Ratti su savo draugu profesorium Graselli dviejų vietinių vadų lydimi 1889 m. liepos 29 dieną iškeliavo į Monte Rosa. Buvo tai didelis drąsos darbas. Išėjo dar prieš aušrą. Pavakare jau buvo ledų ir sniegų

laukuose. Susirišo virve, kad vienam įsmukus į bedugnę kiti trys atlaikytų. Tako nebuvo. Dažnai jį reikėjo kirviu išsikirsti. Pakilo didelė audra ir sniego pūga. Vėjas nunešė visiems keturiems keleiviams kepures. Toliau ėjo vienplaukiai. Išėję iš pūgos vėlai vakare jie sustojo siauroje mažoje aikštelėje prie aukštos uolos. Jiems bestovint netoli jų atskilo didelis uolos gabalas ir krito žemyn, daug kartų atsimušdamos į akmeninius kalno šlaitus. Uola puldama sujudino daug mažesnių akmenų, kurie sudarė krintančią žemyn akmenų upę. Kalnų gyventojai ją vadina „avalanche". Keleiviai džiaugėsi, kad skilo ne ta uola ant kurios jie stovėjo. Šaltis buvo didelis. Visi susispaudę stovėjo per visą naktį. Gulti nebuvo vietos. Saulei tekant pasirodė kalnuose neapsakomo grožio reginys, kurio nematęs niekas negali įsivaizduoti. Tas reginys visai atlygino keleiviams už jųvargus. Galop ištvermingi drąsuoliai pasiekė pačią viršūnę. Jų prietaisas aukščiui matuoti rodė 4600 metrų. Pasilsėję jie leidosi žemyn kitu, ne tiek pavojingu taku. Sunku aprašyti visus prof. Ratti žygius į kalnus. 1890 m. jis lipo į pačią aukščiausią Europos viršukalnę Monblaną (Mont Blanc), 1907 m. lipo į Cermatt'o viršūnę labai pavojingu rudens laiku. Alpinistų laikraščiai aukštai vertina kun. Ratti žygius.

Sporto prof. Ratti ėmėsi tik atostogų metu. Šiaip jam visą laiką atėmė mokslas ir sunkios pareigos.

Per visą didįjį karą prof. Ratti buvo Romoje Vatikano bibliotekos ir muziejaus prefektu (Vatikano biblioteka ir muziejus yra didžiausi pasauly).

Dirbdamas bibliotekose prof. Ratti yra paruošęs spaudai per šimtą įvairių dalykų. Daugiausia tai istorijos šaltinių leidiniai.

1918 m. kun. Ratti popiežius Benediktas XV paskyrė Lenkijos apaštališkuoju vizitatorium. Po metų, kai Tautų Sąjunga pripažino Lenkiją nepriklausoma valstybe, šv. Tėvas paskyrė kun. Ratti nuncijum ir arkivyskupu. Iš Lenkijos aplankė arkivyskupas Vilnių, o iš Vilniaus atvažiavo į Kauną (1920 m.) Tai pirmas Lietuvoj buvęs popiežius.

Sutvarkęs Lenkijos bažnytinius reikalus, nuncijus grįžo į Romą ir buvo paskirtas Milano arkivyskupu ir kardinolu. Džiaugėsi visi Milano katalikai, vėl sulaukę energingo savo darbininko.

Netikėta Benedikto XV mirtis 1922 m. sausio mėn. sutraukė visus kardinolus į Romą. Nuvažiavo ir Milano kardinolas Ratti. Jis daugiau negrįžo. Vasario 6 dieną pasklido žinia, kad popiežium išrinktas Ratti ir vadinsis Pijum Vienuoliktuoju.

I. Skrupskelis

Kaip mūsų vadai gyvena

Ateitininkų Federacijos garbės pirmininkas Profesorius Pranas Dovydaitis.

Pranas Dovydaitis gimė 1886 m. gruodžio mėn. 2 d. Runkių kaime, Višakio Rūdos valsč. Mariampolės aps. Pradžios mokslą ėjo Višakio Rūdos ir Veiverių seminarijos pavyzdingoj mokykloj, kurią baigęs įstojo į Veiverių mokytojų seminariją. Pasirodęs neištikimas rusų valdžiai buvo iš seminarijos pašalintas ir bedirbdamas privataus slapto mokytojo (todėl, kad mokė lietuviškai) darbą ruošėsi brandos atestato egzaminams, kuriuos išlaikė 1908 m. pavasarį. Tais pačiais metais įstojo į Maskvos universiteto juridinį skyrių, o jį 1912 m. pavasarį baigęs (minimaliu leidžiamu baigti laiku) įstojo į istorijos-filosofijos fakultetą, kuriame išbuvo du semestru, kadangi 1913 m. rudenį buvo sugundytas paimti kurį laiką redaguoti Vilniuje ėjusį laikraštį „Viltis", kuris jo redaguojamas ėjo kaip dienraštis. 1915 m. vokiečiams užėmus Vilnių, „Saulės" draugijos kviečiamas, atsikėlė į Kauną, ėjo tos draugijos pirmininko pareigas ir direktoriavo jos vardu gimnazijoj iki 1922 m. Dar 1920 m. buvo pakviestas filosofijos istorijos skaityti Aukšt. Kursuose, o nuo 1922 m. Lietuvos universiteto teologijos-filosofijos fakulteto profesorium.

Nuo Veiverių seminarijos laikų rašinėjo į įvairius laikraščius — „Vilniaus Žinias", „Viltį", Draugiją" ir ypač „Ateitį". 1918 m. pradėjo leisti „Lietuvos Mokyklą", 1920 m. „Kosmos", 1921 m. „Logos" ir 1924 m. „Soter", kuriuos ir dabar redaguoja. 1917 m. buvo išrinktas Lietuvos Tarybos nariu, o 1919 m. buvo jam pavesta sudaryti ministerių kabinetas (3-sis).

Profesorius P. Dovydaitis yra vienas iš pirmųjų ateitininkų organizacijos narių, jos steigėjų. Jis ilgą laiką buvo ateitininkų organizacijos Vyriausias Vadas ir 1927 m. Palangos reorganizacinės konferencijos išrinktas Ateitininkų Federacijos garbės pirmininku.

Pirmame „Ateities" numeryje, kuris buvo išleistas 1911 m. kaip „Draugijos" nemokamas priedas, prof. Dovydaitis vedamajame straipsnyje „Trys pamatiniai klausimai" rašė: „Mes prieš visą pasaulį ištariame: Instaurare omnia in Christo (Eph. I, 10)— visa atnaujinti Kristuje. Tai ištarią paimame ant savęs pirmutinę didžiausią pareigą atnaujinti Kristuje **save,** atnaujintiKristuje **savo gyvenimą,** parodyt savo **gyvenimu,** savo **gyvenimo darbais** ir **pasielgimais,** kad mums šie žodžiai tai ne tuščia frazė". Ten pat jis ragina visus su atvira širdžia paduoti vienas kitam ranką, kad susispietę krūvon galėtų sėkmingiau kovoti su pasipūtusiomis niekšybėmis ir žvilgančiomis nedorybėmis, o savo tikslus siekti drąsiai, prieš nieką nesustoti, „kad ir mūsų „laisvės" amžiuje

mums reikėtų katakombas gamintis ir į jas persikraustyt". Šie beveik prieš dvidešimt metų parašyti jo žodžiai verta mums ir šiandien prisiminti.

— A, tai „intervju" nori padaryti?

— Taip, Profesoriau. Mums, ateitininkams, labai įdomu, kokie rūpesčiai vargina, kokie darbai dirbami dabar pirmųjų mūsų organizacijos narių. Manau, kad pasiseks Redaktoriaus įsakymą išpildyti ir, profesoriui šį tą pasipasakojus, į „Ateitį" parašyti.

— Tai prisėsk ir palauk, kol baigsiu peržiūrėti naują žurnalo numerį.

Atsisėdau ir laukiu. Ant stalo gulėjo korektūros lapai, kuriuos buvo bepradedąs skaityti.

— Na, tai klausk, — pradėjo profesorius, pabaigęs žiūrėti žurnalą. Čia papyliau visą eilę klausimų, bet nebuvo dar nuo ko pradėti. Pagaliau persikėlėm į kitą kambarį ir susitarėm pradėti nuo to, kokiais darbais profesorius pradeda savo dieną.

— Mano darbo diena, galima sakyti, prasideda ir baigiasi spaustuvėje. Matai, laiko pasikinkę neatleisdami net trys žurnalpalaikiai: „Kosmos", gamtos ir šalimų mokslų laikraštis, „Logos", filosofijos laikraštis, „Soter", religijos mokslo laikraštis, — kuriuos renka, akordu dirbdami po 12 ir daugiau valandų per dieną, du spartūs rinkikai. Medžiaga jiems visumet reikia pristatyti prieš septintą valandą ryto. Kai jos yra, tai pamiegi iki septintos valandos, o kai jos nėra, tada tenka iš abiejų galų — iš vakaro ir ryto — po porą valandų saldaus miegučio nutraukti ir gaminti medžiagą pačiam. Bet ir prie iš šalies gaunamos medžiagos reikia daugiau ar mažiau padirbėti: versti iš svetimų kalbų arba taisyti rankraščiai. Visos korektūros tenka taip pat pačiam skaityti, nes tai papigina keliolika litų kiekvieno spaudos lanko spausdinimą. „Logos" ir „Soter" spausdinami teologijos-filosofijos fakulteto lėšomis, o „Kosmos" jau antri metai pasinėręs skolose, nes duotąją pašalpą švietimo ministerija nuo 1928 m. nutraukė. Visa bėda eina iš to, kad prenumeratorių nesusirenka, kiek reikėtų spausdinamo neišvengiamoms išlaidoms apmokėti, ir jų skaičius, kurį turėdamas laikraštis galėtų tas būtinas išlaidas padengti (bent 500), tebėra dar tik in spe (viltis). Aš pats ir visi bendradarbiai dirbame nemokamai. Turiu vilties, kad nuo š. m. su „Ateitimi" siuntinėjamasai priedas „Gamtos Draugas" išaugins „Kosmui" daugiau naujų prenumeratorių iš jaunųjų ateitininkų. Sakytųjų žurnalų leidimo darbas dabar yra ne tik nepelningas, bet ir nuostolingas ir nedėkingas. Gyvenu viltimi, kad bent ateities šviesuomenė tą darbą daugiau vertins, nors dabar tie raštai labai silpnai plinta, kai tuo tarpu visokia pornografinė (dorinė ir mokslinė) literatūra turi didžiausią pasisekimą.

— Argi, profesoriau, dabar niekas Tamstai nepadeda? Juk tokius tris žurnalus išvežti vienam ir daug dar kitų pareigų

Prof. Pr. Dovydaitis savo šeimos tarpe.

turėti yra per daug jau sunku, — pasiteiravau, kai profesorius nieko neužsiminė apie artimesnius savo padėjėjus.

— Padėti niekas nepadeda. Pats turiu bėgioti kelis kartus per dieną į spaustuvę ir joje prasėdžiu beveik visumet iki pietų. „Kosmą" tenka pačiam ir administruoti. Tik smulkesnius techniškus darbus padeda atlikti savi padėjėjai.

Tie „padėjėjai" čia pat nuolat sukosi, žaidė, kvietinėjo profesorių prie telefono ir svečių. Bežaisdami susiniovė ir profesorius išsiskubino jų taikyti. Sugrįžęs vėl pradėjo:

—Tat, kaip matai,didesnioji darbo dienos dalis tenka visumet skirti žurnalams, sėdėti spaustuvėj ir užsukinėjant tais reikalais tai į paštą, tai į cinkografiją ir k. Kartais atspėji dar ir į kitus laikraščius parašyti („Naująją Vaidilutę", „Tiesos Kelią" ir k.). Po pietų paprastai turiu universitete paskaitas. Skaityti tenka pakaitomis filosofijos (senobinės ir vidurinių amžių) ir pedagogikos istoriją, ir visumet, lyginamoji religijų, priešistorinių ir senųjų laikų kultūros bei visuomenės istorija. Daugiausia patenkinimo duoda darbas etnologinėj kultūros istorijoj, kur šių dienų tyrinėjimai, galima sakyti, daro revoliuciją. Jie griauna pereitojo šimtmečio pažiūras ir teorijas, sudarytas pagal materialistinio evoliucionizmo schemas ir patiekia kasdien naujų įžvelgimų į žmonijos plėtojimąsi dvasinės ir medžiaginės kultūros atžvilgiu. (Reikia pastebėti, kad profesorius Dovydaitis tuo tarpu yra vienintelis mūsų universitete tų naujų minčių reiškėjas, kurių prieina vis daugiau šalininkų įgyjanti visų šalių mokslininkų tarpe kultūros istorinė mokykla). Greta sakytųjų istorijos, etnologijos

ir priešistorijos dalykų tenka sekti iš dalies su jais susisiekią gamtos mokslai, ypač antropogenezės ir apskritai evoliucijos teorijos nuomonių eiga. Dažnai tenka leistis ir į gamtos mokslų istoriją, kadangi ir šioj srity laikosi klaidingų pažiūrų net rimti šių dienų mūsų mokslo atstovai.

— Tomis dienomis, kai universitete paskaitų neturiu, tenka skaityti paskaitos Valančiaus liaudies universitete, kurio Šančių skyriaus esu net „rektorius". Ir čia pasakoju iš kultūros istorijos ir gamtos mokslų srities. Liaudies ir darbininkų švietimas yra pas mus dar labai apleistas, todėl inteligentai turėtų kuo daugiausia jais susirūpinti. Šio darbo nedirbdama Lietuvos katalikų šviesuomenė negali tiesiog pateisinti savo egzistencijos.

Tat ypač paskutinėmis savaitėmis teko darbo žmonių krikščionių reikalams per jų savaitraštį „Darbininką" daugiau atsidėti, žengiant keliais neužmirštojo draugo ir vieno pirmųjų bei tyriausiųjų ateitininkų—a. a. Vytauto Endziulaičio (†1918).Liūdna ir nuostabu, kodėl nabašninkas Endziulaitis iki šiol turėjo tiek maža pasekėjų šioj savo darbo srity. Noriu tikėtis, artimiausioj ateity būsiant šiuo atžvilgiu geriau.

—Be to, dar tenka dalyvauti Lietuvos universiteto senate, kur reikia eiti sekretoriaus pareigos ir vieną kitą valandą tenka atsidėt teologijos-filosofijos fakulteto knygyno reikalams, kadangi esu jo vedėjas. Suradęs laiko dalyvauju ir K. V. C. vyriausios valdybos posėdžiuose. Tat, kaip matai, darbelio turiu gražaus, todėl ir švenčių atostogos yra labai laukiamos.(Prisiminęs, jog rods esama ir tokių atostogų, kurių šiais laikais pigu gauti ir prieš savo norą, profesorius pridūrė, kad ir jų labai neišsigąstąs).

— Šventomis dienomis taip pat beveik visumet tenka sulaužyti Dievo įsakymas — „Šventą dieną švęsk", — nes ateitininkų korporacijos ir būreliai vis užvaro su viena ar dviem paskaitom. Todėl šiaip miestinio bei kultūrinio gyvenimo pramogoms naudotis ir laiko jau nebeužtenka, ir didelio noro neatsiranda.

Čia profesorius prisiminė ir vieną kitą tamsų šių dienų mūsų gyvenimo šešėlį, bet pilnas energijos ir drąsos pasakė esąs giliai įsitikinęs, kad tik aukomis ir kentėjimais dėl tiesos ir teisybės yra sukuriamos nenykstamos dorinės vertybės žmonių gyvenime ir mažinamas gyvenimo blogis.

— Ar tenka, Profesoriau, susidurti su jaunaisiais, moksleiviais ateitininkais?

— Labai norėčiau, bet Kaunas taip kietai mane pasikinkęs laiko, kad visai neturiu kada iš jo ištrūkti. Su moksleiviais susitinku išimtinai beveik tik Kaune, atsilankydamas į jų šventes ir susirinkimus. Tačiau iš jaunųjų ateitininkų laukiu daug uolių artimosios ateities darbų pionierių.

Palypėjome dar į antrąjį aukštą, kur yra profesoriaus darbo kambarys. Lentynose gulėjo visa eilė užsienių žurnalų, daugiausia iš gamtos mokslų. Kitur vėl sukrauta knygų ir žur-

nalų medžiaga eilei straipsnių ir straipsnelių, kuri viena sudaro nemažą bibliotekėlę. Artimiausioj ateity, tarp kita ko, numatyta šį tą patiekt iš raštų didelio skruzdžių tyrinėtojo jėzuito **Wasmann'o**, kuriam netrukus sukaks 70 metų amžiaus ir apie kitus mokslininkus bei jų tyrinėjimų davinius.

Šalia profesoriaus darbo kambario yra dar kambariukas, kaip koks knygų sandėlis, kur sukrauta nemaža brangių tomų iš įvairių mokslo sričių. O iš antro kambario šono padirbdintas nedidelis kambarėlis, iš kurio visuomet galima gėrėtis po kojų išsitiesusio Kauno vaizdais ir gražiais Nemuno krantais. O vasaros dienomis jame galima įsitaisyti ir saulės kepyklą. Mat, profesorius turi pasistatęs savo medinius namukus toj Žaliojo kalno vietoj, kur ketina pradėt kilt į padanges ir Prisikėlimo bažnyčia.

Pasidalinome dar naujienomis, ir profesorius nulydėjo mane žemyn besidžiaugdamas, kad nors savo pastogę įsigijęs ir nebereikia daugiau įvairių „galingųjų" terorizuojamam būti, kilnotis iš vieno buto į kitą.

R. Ed.

LAIŠKAS TEOFILIUI

Gegužės 5 d. skiriama Motinos Dienai. Kviečiame visus skaitytojus tą dieną motinas nuoširdžiau pagerbti. *Red.*

MIELAS TEOFILI!

Jau esi beveik suaugęs, jau netrukus būsi 18 metų. Gerokai jau pamiršai savo jaunąsias dienas. Bet viena , rodos, atsimeni. Atsimeni tuos saulėtuosius sekmadienio rytus, kada tu smulkiais žingsniukais trepsėdavai įsikirtęs mamytės rankos į bažnytėlę; atsimeni ir tos dienos saulėlydį, kada nuvargusiom, basom kojom limenai šalia mamytės iš tetos vaišių... Ėjai tu visur su mamyte...

Atsimeni, kai įstojai į gimnazijos pirmąją klasę, kiek jai buvo džiaugsmo, kad būsi mokytas, prasitrinsi į pasaulį. Pastebėdavai, kaip jos akys sužiburiuos, būdavo, besvajojant apie tave suaugusį. Bučiuodavo ji tavo švelnius, kaip linas, plaukus, o tu spausdavai prie lūpų jos ranką — ir judu persiskirdavot. — Persiskirdavai su mamyte...

Dabar tu jau vyras tuoj būsi, Teofili. Tu gali jau pagalvoti, kiek daug skausmo tu esi mamytei padaręs, kiek tyrų, motiniškų ašarų sudrėkino jos blakstienas, o kiek ašarų srovelių nutekėdavo atgal į širdį, nepamačiusios suvargusio mamytės veido raukšlių; kiek nemigos naktų; kiek būta tų atsidūsėjimų — skausmo ir džiaugsmo atsidūsėjimų, — kai tik susirg-

davai, kai džiaugsmu krykštavai, kai tavo jauną amžių sudrumsdavo mažučiai rūpestėliai.

Dabar, Teofili, jau supranti, kad niekas tavęs taip nemylėjo, kaip geroji, tylioji mamytė. Ir tu nieko nemylėjai taip nuoširdžiai. Tėvelį gerbei, jo privengei, bet mamytė buvo tavo pirmasis, geriausias draugas. Ir juo tu pasitikėdavai. Žinai, kas buvo artimiausi — tu ir tavo mamytė.

Dabar, Teofili, tu jau atitrūkai nuo mamytės. Tavo mamytė kaimo oru kvėpuoja, nors širdis vis tavo meile plaka. O tu jau, kaip žvirblis iš lizdo, išskridai: atsitūpei ant šakelės, įsikūrei miesto nameliuos. Bet motušės ranka dar dažnai tave paglosto, dvi gilios jos akys dar paskęsta tavose mėlynėse. Tik tavy kažkas ne taip, kaip buvo. Tu vis dažniau, berods, pamiršti jos vardą. O andai net raudonavai beeidamas su savo mamyte: tu gimnazijos mokinys, tu studentas, kaip mamytė tave mėgsta vadinti, o ji — paprasta, sulinkusi nuo darbo mamytė.

Teofili, tu raudonavai, bet tikiu, kad daugiau tu to nepadarysi: tu juk piktinaisi, kai tavo draugas išvadino savo mamytę nieko neišmanančia. Tu visai gerai padarei priėjęs ir atsiprašydamas jo mamytę už jį patį. Tu susigriebei, nes myli mamytę. Būk vyras ir toliau, Teofili: nesigėdyk savo mamytės, kad ji neturtinga, kad nemokyta. Kuo tavo giminė prastesnė, ir kuo tu daugiau mokslo ir dorovės pasieksi, tuo bus tau garbingiau. Juk didesnis bus skirtumas tarp to, kas tu buvai ir kas dabar esi. Tavo neturtinga, bemokslė mamytė šalia tavęs bus tau liudijimas, kad tavo mokslas pasiektas tavo paties darbu, dideliu trūsu, o ne svetima protekcija ar svetimų pelnytais turtais. Garbė bus ir matušei, kad jos rankomis nešiotas iškilsi tu į didžius žmones. Abiem garbė: ir tau ir matušei...

Sakai, skaitei ar scenoj matei paveikslą, kaip nelemtas gyvenimas iš turtingos, kilnios šeimos išskyrė motiną ir nubloškė ją į gyvenimo purvus. O jos maželėlis sūnus augo su tėvu ir tapo jaunu advokatu. Motinos nepažino, nors ilgėjosi. Pirmą kartą stojo ginti teisme moterį, kuri jam nepasisakė nei savo nusikaltimo aplinkybių, nei vardo, ar pavardės. Jis jos nepažino. O ji pažino jį — tai buvo jos tikrasis sūnus, ir ji nenorėdama parodyt visiems prieš akis, kad to kilniaširdžio vaikino motina yra nedorėlė, ir tuo sugriauti jo laimę, ji nei žodžio netaria kas esanti, nors už tai jai gresia mirtis. — Tai buvo, Teofili, motina, motina nedorėlė, bet vis dėlto motina. Motinos jausmo niekas neužgesins. Sūnaus meilė jai šventa; ją aplaistė ji savo gyvybės sultimis...

Žinau, skaitei jau daug knygų. Teko tau sutikti aprašytų motinų, kaip jos ilgisi sūnaus. Atmeni lietuvišką dainelę apie kareivėlį, kurs per tiltą jodams nuo žirgo krito ir purvynėly gulėjo. Niekas kitas taip jo negedėjo, kaip motušėlė

augintojėlė, gegutės pavidalu pritūpusi prie jo galvelės. Jei mergužėlė gedi tris savaitėles, sesuo trejus metelius, tai matušėlė augintojėlė, pakol gyva galvelė. — Teko tau sutikti aprašytą ir tokią motiną, kuri net iš ano pasaulio ateina savo vaikelių paguosti, paliūliuoti, kuri paskum dar kartelį savo vaikelius pabučiavus, padarius kaktoje kryželio ženklą, tyliai išplaukia atgal į amžinąsias dausas.

O ar atsimeni, mielas Teofili, pačius naujuosius mūsų poetus, kuriuos tu taip mėgsti skaityti. Įsivaizduok, pavyzdžiui, kad ir tave ištiko tokis pat likimas, kaip vieną iš jų tarpo. Štai tu nepatenkintas palieki savo tėviškę, tardamas išeisiąs ten, kur akys mato, neša kojos, gal rasi šulinį, kur laimę kiti semia. O jei nerasi?.. Tada džiaugsiesi su tuo poetu bent tuo, jei sugrįžęs ant tėviškės griuvėsių apverkti nuodėmes savas galėsi, kol priglaus kaulus tėviškės šilainė. Ir gyvenimo kryžkelėj imsi skųstis, kaip tasai vargšas poetas, kurs vadina save paskutiniu latru, kurs nusivilsta net nuodėmių atleidimu, bet nenusivilsta vienu dalyku — motinos meile. Nors jis tėviškės atsižadėjo, nors jis paniekė tai, kas motinai šventa, bet motinos meilė ir jam brangi. Jis žino, kad jį, paskutinį latrą, sūnų palaidūną, visi užmirš, bet gailiai verks po kryžiumi mama.

Kur mūsų kryžius, Teofili, ten ir mūsų motina...

Esama ir gerų sūnų, Teofili. Norėčiau, kad tu būtum toks, kaip tavo skaityto vaizdelio vaikinas, kurs, bijodamas savo motinos vardą suteršti, pasirinko geriau mirtį nei motinos paslaptį išduoti, kurs vieno tik norėjo, kad leistų prieš mirtį dar kartą pamatyti jam motiną.

Mylėk, saugok ją, Teofili. — Rašei man apie girdėtą kažin kurioj žemėj piktadarių gaują, kurios nariai bučiuoja peilį ir prisiekia jį nesudrebėsiant prieš tėvą, motiną, jei to pareikalausianti gaujos gerovė. — Mielas Teofili, tu su pasibaisėjimu rašai apie tokį piktžodžiavimą motinai. Aš dar pridėsiu: tai motinos išdaviko žodžiai, išdaviko, kuriam dieviškasis Dantė skyrė pačią baisiąją pragaro bausmę, kartu su pačiu demonų karaliumi...

Bet ką, Teofili, padarysi. Esama tokių žmonių; jų visados, kaip kūkalių ar dirsių pasitaikydavo. Užtat reikia, kad tu, kad tavo draugai dar daugiau širdies parodytumėt motinai. Jei kas atsižada motinos dėl piktdarystės, tai tu atsižadėk savęs dėl motinos. Atsižadėk savo malonumo dėl motinos, o padaryk jai vieną kitą sykį kurio džiaugsmo.

O jei ištiks tave kada sunkesnis gyvenimo kryželis, pagalvok apie savo mamytę, kiek ji kryželių pakėlė, kad tu būtum žmogus. Būk toks — paskutinį kartą sakau, Teofili! — kad mamytė lengva širdimi ir tavim pilnai pasitikėdama galėtų tau atiduoti paskutinį jos mirštančios rankos kryželį.

Mylėk ją ir gyvą ir mirusią.

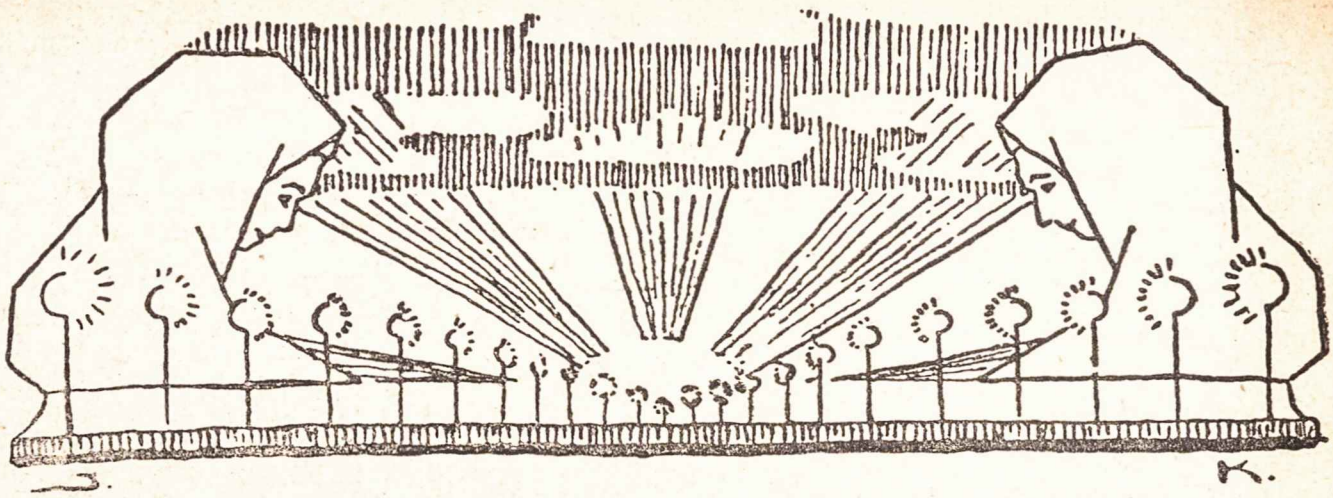

Jaunųjų žiedai.

A. Marnakas

VIRPĖKITE, STYGOS!

Virpėkite, stygos, skausmų atbalsiais,
Paguoskite širdį skausmų nukankintą,
Ir kelkite dvasią akordais švelniais
Ten, kur mano rytmečio saulė jau švinta.
Virpėkite, stygos, raminkit mane,
Kas kartą aukščiau mano kelkite dvasią,
Lig kolei aš ašarų jūrės klane
Sutirpsiu, paskęsiu, paskęsiu...
Ir ašei tekėsiu upelių srove
Į savojo skausmo ir ilgesio jūrę,
Kur liūdesio akys vilioja mane,
Tenai, kur likimas išbūrė.
Tada aš pakilsiu kartu su rūkais,
Į aukštas padanges, į tolimus rytus...
Keliausiu nuo amžių man skirtais takais
Tiktai mano rytmečio saulei sušvitus.

J. G.

Apie savęs atradimą

III

Idealas ir pojūtis.

Šį kartą noriu kalbėti vien aš; tu stenkis gerai klausyti. Tau duosiu visą laisvę kitą kartą; tada tu galėsi kalbėti, o aš klausysiu.

Sakėme, kad tu jauti reikalą mylėti; jauti, bet jo nesupranti dėl to, kad esi lyg pusiau apsnūdęs ar apsvaigęs ir svyruoji tarp savėjos ir nesavėjos (savėja reiškia žinojimą, jog tu esi tu).

Žvelki į save žiūrėdamas į kitus tavo vienmečius ir tirki: matai, kaip greit jie užsidega dideliais žygiais ir dideliais

užsimojimais. Sako... atkeršysią... išvaduosią... iškovosią... Ką?.. Teisybę... broliškumą... laisvę...

Tas tu, kurs prieš keletą metų nebūtų atidavęs kitam mažiausio savo žaislelio, dabar jaučia būtiną, neatidėtiną reikalą pasišvęsti, net atiduoti gyvybę... Už ką?.. Už draugą, draugę, bendramanį, vienu žodžiu, už tą, kurį sakosi mylįs. Svajoji būsiu misijonierius, išvaduosiu vargšus laukinius iš tamsybių; būsiu išgelbėtojas mėtomų, persekiojamų kūdikių, būsiu karo vadas, atvaduosiu pavergtas tautas; būsiu šeimynos tėvas, išauklėsiu gerų piliečių Bažnyčiai ir tėvynei ir t.t...

Tu jaudiniesi girdėdamas kalbant arba skaitydamas apie viduramžių klajojančius raitelius, kurie ieškodavo keliaudami ištisas dienas, net mėnesius ir metus... ko? Nuotykių! Bet nuotykių, kuriuose galėtų apginti vargšę našlelę, skurstantį vargdienėlį nelaimingą našlaitį

Ir tu kaip Don Kichotas balnoji savo fantazijos kumelaitę ir užsėdęs leki ten, kur galėtum paaukoti kitiems šį tą savo. Girdi kalbant apie mirtį švento dalyko dėliai? Tu užsidegi, geidi rastis tų karžygių aplinkybėse. Tavo akyse matau pritarimo žaibą šiai kalbai. Taip, tiesa: tavo amžiaus gėlė geiste geidžia perplėšti žalius apsaugos lapelius ir pražydėti, išskleisti savo įvairiaspalvį vainikėlį; tu esi pačiame užsidegime ir karštyje; esi atogrąžų šalių pieva, ties kuria dangus tai žydrai mėlynas, veriamas karštų saulės spindulių, tai tamsių debesų aptrauktas, lietaus čiurkšlių veriamas; esi ta pieva, pilna ko puikiausių gėlių, po kurias lando nuodingiausi žalčiai... Išeini iš vaikystės pavėsio ir įeini į jaunystės, savižinos, meilės saulę. Tos saulės dėliai tavo figūra priešingoje pusėje meta šešėlį; tu jį matai ir pradedi mąstyti, kad tavasis aš pasidalina į du: vienas nori (ir privalo) turėti valdžią, kitas nevisuomet nori klausyti.

Štai prieš tave atverta gyvenimo knyga: metei į ją savo žvilgį ir pastebi, kad ji parašyta tamsiomis ir paslaptingomis raidėmis. Nenusigąsk ir neatitrauk, pametęs viltį, nuo jos savo žvilgio taip, kaip darai prieš supainiotą lotynų ar graikų kalbos straipsnį, kurį mokytojas tau davė versti. Turėk kantrybės; išmoksi skaityti ir savyje. Vargas tau, jei neišmoktum! Liktumei vargšas gyvenimo analfabetas.

* * *

Štai keli žodžiai, kurie tave supažindins ir leis atskirti tikros meilės ženklus nuo pojūčių ženklų.

Tu dažnai jungi į vieną meilę ir pojūtį, dėl to kad jauti juos labai sutapusius ir lyg susiliejusius. Ne, mano mielas, tai yra du skirtingi dalykai. Tu drebi prieš pirmosios meilės ir pojūčių pasireiškimus, kaip pievos gėlė prieš saulę ir prieš vėją. Saulė ją traukia į save, į aukštį, kur yra šviesos ir šilumos; o vėjas ją bloškia į žemę ir lanksto be atodairos. Kaip gėlė turi tęsti ir tvarkyti savo kotelį, kurs riša ją prie že-

čiu burnoje esencijos kartumą ir meldžiu niekad jo iš manęs neatimti. Vėl paėmiau pavadžius ir jau jų nepaleisiu iš rankų: aš noriu turėti mano gyvenimo vairą... Štai pievų tyloje ir visumoje paliečiu patį mano vidaus dugną, pačius giliausius mano širdies užkampius, tikrąjį aš, kuriame Tu gyveni. Paliečiau ir šventas šiurpas mane papurto: bijau, kad Tu man nepasakytum kaip Magdalenai: neliesk manęs, noli me tangere...

Šiurkščiai girgždantys balsai mane sudrumsčia: išgverusi armonika šaukia „šokėjus" į pasilinksminimą. Jie sakosi linksminąsi!.. Vargšai žmoneliai. Kodėl nepažįstate tų džiaugsmų, kurie kyla iš vienumos? Kodėl jūsų aš jums patiems yra didžiausia paslaptis? Kodėl apie jį nemąstote, jo neatrandate? Gyvenate vien pojūčiais, vien kūnu, vien aistromis. Vargšės dvasios, paskandintos pelkėse!.. Garsus bažnyčios varpo skambesys pertraukia tylos karalystę. Savo skaisčiu balsu kviečia visus, visą prigimtį prie vakarinės maldos į Dangiškąją motiną, kuri yra... Nepalytėtoji... „Sveika Marija..."

Bet čia vien svajonės ir sapnai!

— Taip, sapnai. Bet ar žinai, ką pasakė vienas galvočius: sapnavau, jog gyvenimas magmogis tėra; pabugau ir pamačiau, jog pareigos ėjimas.

Magmogis yra pojūtis; meilė yra pareiga.

Pojūtingas sako: aš;

Tikrai mylįs gi — Dievas.

Alph. Daudet

MĖLYNASIS DRUGELIS

Scena vaizduoja kiemą. Šešta valanda vakaro; saulė leidžiasi. Pakilus uždangai, scenoje matyt, Mėlynasis Drugelis ir Dievo Karvytė sėdi ant paparčio šakelės. Juodu susitiko rytą ir draugėj praleido visą dieną. Kadangi jau vėlu, Dievo Karvytė reiškia noro traukti namo.

Drugelis. Ką? Ar jau eini?

D. Karvytė. Galas! Juk matai, kad vėlu, reikia skubėt!

Drugelis. Palauk, namo niekuomet nesusivėlinsi. Aš namie stačiai nuobodauju. O tu? Kokios nejaukios namie sienos, durys! Lauke — kas kita: čia rugiagėlės linguoja, saulelė aukso spindulius žarsto; kokia puiki mėlyna erdvė! O jei tau rugiagėlės nepatinka, sakyk...

D. Karvytė. Viešpatie! Aš jas stačiai dievinu.

Drugelis. Jei taip, tai pabūk dar, lik su manim! Juk čia taip malonu, jauku.

Dievo Karvytė. Taip, bet...

Drugelis (stumdamas Karvytę) Riskis į žolę! Ji šiandien mums priklauso.

Karvytė (priešindamasi) Nesistumdyk! Netrukdyk, man reikia eiti.

Drugelis. Nekvailiok, palauk.

Karvytė. Ko?

Drugelis. Klausyk, kaip gražiai griežia darže Žiogelis. Kaip puikiai skamba jo giesmės aidas vakaro tyloje. Kaip puiku jo klausytis štai čia sėdint.

D. Karvytė. Be abejo, bet...

Drugelis. Tylėk!

D. Karvytė. Kodėl?

Drugelis. Štai žmonės! (Pro šalį eina žmonės).

D. Karvytė (patylėjus, šnabždomis). Juk žmonės labai pikti, tiesa?

Drugelis. Labai pikti.

D. Karvytė. Aš visuomet išsigąstu, jei pro mane praeina žmogus: jie tokiomis didelėmis kojomis, o manosios tokios silpnutės. Tu taip pat mažutis, bet tu turi sparnus. Tai stačiai puikumėlis!

Drugelis. Jei kaimiečių klumpės tave baugina, lipk man ant nugaros; mano sparnai stiprūs; jie ne iš cibulio laiškų. Aš tave nunešiu, kur tik panorėsi, ir taip ilgai, kol nubos.

Dievo Karvytė. Taip, labai tau dėkui, Bet aš bijau...

Drugelis. Lipti man ant nugaros?

D. Karvytė. Ne, bet...

Drugelis. Lipk gi, kvailute!

D. Karvytė. Bet tu mane nuneši namo, nes kitaip...

Drugelis. Nagi žinoma, tik lipk.

D. Karvytė. (Lipa Drugeliui ant nugaros). Mes vakarais meldžiamės, supranti.

Drugelis. Žinoma! Pasitrauk truputį ant užpakalio. Ot taip! Dabar ramiai! Pirmyn! Nebijok, aš atsakau už viską. (Lekia. Lėkdami kalbasi). Brangioji, kokia tu lengvutė.

D. Karvytė (susijaudinus). Iš tikrųjų? Bet...

Drugelis. O ko vėl?

D. Karvytė. Aš nieko nematau, man galva sukasi, aš norėčiau nulipti...

Drugelis. Ar pakvailai! Jei tau galva sukasi, užsimerk. Ar jau užsimerkei?

D. Karvytė (užsimerkdama) Jau...

Drugelis. O ką, dabar geriau?

D. Karvytė. Taip, truputį geriau.

Drugelis (juokiasi) Matyt, tavo giminė — blogi lakūnai.

D. Karvytė. Tiesa. Taip!

Drugelis. Vadinasi, jūs nekaltos, kad aviacija dar ne visai tobula?

D. Karvytė. Žinoma, ne!

Drugelis. Štai mes jau ir atvykom (Drugelis nutupia ant Lelijos).

D. Karvytė (atsimerkdama). Atsiprašau, ponuli, bet aš nečia gyvenu.

Drugelis. Aš žinau, bet kadangi dar labai ansktybas laikas, tai mes aplankysime mano draugę Leliją. Atsikvėpsime, čia taip gera...

D. Karvytė. Bet aš neturiu laiko.

Drugelis. Menkniekis! Ilgai nebūsim.

D. Karvytė. Bet aš nepripratus svečiuotis...

Drugelis. Nebijok, aš tave supažindinsiu su Lelija kaip savo podukrą. Juk gerai, a?

D. Karvytė. Gerai, bet kad vėlu...

Drugelis. Niekus šneki! Visai nevėlu. Tik pasiklausyk, kaip Žiogelis griežia...

D. Karvytė. Bet... aš neturiu pinigų!

Drugelis. (ją vesdamas). Eiva, Lelija mus pavaišins — ji vaišinga. Mokėti nereikės.

(Uždanga leidžiasi).

Antras veiksmas. Pakilus uždangai, scenoje tamsu. Iš Lelijos prisiviešėję išeina Drugelis ir D. Karvytė. Dievo Karvytė girtoka.

Drugelis (pasiraivęs). O dabar į kelionę!

D. Karvytė (drąsiai). Į kelionę!

Drugelis. Na, kaip tau patiko Lelijos vaišės?

D. Karvytė. Ji stačiai žavi. Pirmą kartą matytam svečiui ji pasiruošus išgirdyti visą bosą.

Drugelis. (dairydamasis) Gerokai sutemo; reikia skubėti.

D. Karvytė. Skubėti? Nagi kur?

Drugelis. Tai tu jau nebeskubi namo?

D. Karvytė. Man svarbu suspėti maldai, o, be to, jau ir namai netoli.

Drugelis. Jei tu neskubi, aš nė to tiek...

D. Karvytė. Koks tu gerutis... Visas pasaulis tave turėtų mylėti. Sako kad tu geras lakūnas, poetas, bet esąs didelis užsispyrėlis, čigonas.

Drugelis. Nagi, nagi, kas tau taip pasakojo?

D. Karvytė. Še, tau! Nagi Kārkvabalis.

Drugelis. Ištižėlis tas! Jis mane vadina lakūnu dėl to, kad pats savo pilvo nepaneša!

D. Karvytė. Ne jis vienas tave apkalba...

Drugelis. Vėplos!

D. Karvytė. Turklys taip pat tavo priešas. Kad būtų tavo geri draugai Uodas ir Skruzdė, taip pat negalima sakyt...

Drugelis. Tikrai?

D. Karvytė. Neik niekuomet pas Vorą, jis ant tavęs piktas.

Drugelis. Vorui tai jau kas nors apie mane niekų priplepėjo.

D. Karvytė. Ogi Medininkas taip pat kažką turi...

Drugelis. Žinau aš juos visus. Bet pasakyk, ar taviškiai ir blogos nuomonės apie mane?

D. Karvytė. Čia, matai, pareina nuo amžiaus: jaunieji už tave, o seniai mano, kad tu truputį patvirkęs...

Drugelis. (liūdnai). Pasirodo, kad aš maža draugų beturiu...

D. Karvytė. Visai ne. Tave labai myli Dilgėlės...

Drugelis. O kaip tu apie mane manai: ar taip pat nekenti, kaip tie visi žiopliai?

D. Karvytė. Aš... Aš tave gerbiu. Man taip gera ant Tavo nugaros! Juk tu mane nusineši ir kitą kartą pas Leliją. Ji tokia linksmutė, gerutė... Sakyk, ar dar nepavargai. Mes galėtume truputį pailsėti.

Drugelis. Tiesa, tu truputį sunkoka, bet niekis, dar nepavargau.

D. Karvytė (rodo Leliją) Užeikim pas Leliją... pailsėsi...

Drugelis. Dėkui! Vėl pas Leliją. Man ji jau nusibodo. (Tyliai pats sau). Aš norėčiau taip prisiglausti prie...

D. Karvytė. (Nugirdo. Užpykusi). Pas Rožę... aš nenoriu... niekuomet neisiu!

Drugelis. (tempia D. Karvytę) Eiva, nebijok!

(Uždanga leidžiasi).

Trečias veiksmas. Uždangai pakilus, scenoje visai tamsu, vėlu, iš Rožės išeina Drugelis su D. Karvyte. Karvytė visai girta, o Drugelis apygirtis.

Drugelis. Lipk ant nugaros ir keliausim namo, jau vėlu...

D. Karvytė. (strapinėja, kalba niekus ir pagaliau pavirtus aukštielninka skerėčioja kojytėm). Aš negaliu... nenoriu... čia taip gera (pradeda šūkauti, dar labiau spardosi).

Drugelis (ima ant pečių D. Karvytę ir neša namo) Kokia tu gerutė! Visas pasaulis mane niekina, tik tu man ištikima, manim pasitiki, brangioji...(prie namų) Sudiev! Iki pasimatymo, mylimoji. Aš lauksiu tavęs išsiilgęs! Labanakt, miegok ramiai, sapnuok saldžiai!

Drugelis (eina vienas namo, pakyla vėjas, pradeda lyti, dar labiau sutemsta, Drugelis dreba iš baimės). Kokia baisi naktis, kokia tamsi, kaip ir pats gyvenimas. (Nudžiugęs). Bet mano draugei D. Karvytei gera, šilta miegoti patale. Kokia ji gerutė, aš ją myliu... ji viena man pasaulyje brangi... (Staiga pamato Šikšnosparnį. Stengiasi pasislėpti, bet jau vėlu).

Šikšnosparnis. Nebėk, neištrūksi! (nugalabija Drugelį, plėšo jo puikų aksominį rūbą ir nulekia savo keliais. Žolėje išsitiesęs apdraskytas guli Drugelis).

Turklys. (prišliaužia). Bent kartą su juo baigta! taip ir reikėjo.

Skruzdės. (auštant eidamos randa pakelėj lavoną; stabtelėja Viena). Jis mėgo dainas (Visos). Jis mėgo dainas,

Karkvabalis. O, jis buvo geras lakūnas. Jis mėgo gėles. Jis per daug jas mėgo. Dėl jų ištisas naktis daužėsi... (Ima ir velka į kapines, kurios čia pat šalia. Apkasa ir pradeda prakalbą, bet dėl savo trumpos atminties greit užmiršta ir išskėtęs kojas žiopso). Velionie, tu buvai!... (Pakėpsojęs pasitraukia).

D. Karvytė. (Rauda balsu, klaupiasi prie kapo). Vargše drauge, tu vienintelis buvai pasaulyje, tebūnie tau lengva žemelė, klausytis Žiogo giesmės... (Meldžiasi).

(Uždanga leidžiasi).

Iš prancūzų k. vertė *Petr. Kupčiūnas.*

B. Bučinskas

Žaidimai

(Toliau eina).

7. Estafetė su perstatinėjimais.

Visi žaidikai skirstomi į dvi lygias skaičiumi ir kiek galima, pajėgumu komandas. Komandos sustoja virtinėmis lygiagrečiai viena antrai, darydamos. apie 5 m. pločio tarpą.

Prieš abi virtines, pagal pirmųjų kojas, nubrėžiama pradedamoji linija ir 10—15 m. atstumu brėžiama kita linija, lygiagretė pirmajai. Ant pastarosios išbrėžiama kiekvienai komandai po du apie 50 cm. diametro apskritimėlius apie 2 m. nuotolyj vieną nuo kito taip, kad abudu apskr. būtų lygiam nutolime nuo savo komandos pirmojo žaidiko.

Kiekviena komanda savo dešiniajame ar kairiajame (kaip susitaria) apskritimėlyj pastato kelias kuokeles ar šiaip kokius daiktus. Jų kiekviena komanda turi statyti po lygiai.

Žaidimo vedėjui davus ženklą pradėti kiekvienos komandos pirmasis žaidikas bėga prie apskritimėlių ir perneša kuokeles į tuščią apskritimėlį. Pernešant kuokeles galima nešti vienu kartu tik vieną. Pernešęs visas kuokeles ir jei nė viena neparvirtus, žaidikas grįžta atgal, paliečia ranka savo komandos antro žaidiko atkištą ranką. Pastarasis bėga perstatyti kuokeles į tuščią apskritimėlį (pernešama atgal į tą patį), skubotai grįžta atgal ir paliečia kitą (trečiąjį) žaidiką. Grįžusieji stoja gale savo virtinės. Vienam išbėgus visi pasiduoda truputį priekin. Taip žaidimas eina, kol visi žaidikai gauna perstatinėti kuokeles. Žaidimą laimi ta komanda, kurios paskutinysis, perstatinėjęs kuokeles ir grįždamas, pirmiau suduoda pirmajam per ranką. Esant dideliam žaidikų skaičiui, reikia sudaryti trys arba keturios panašios komandos. Tada gali laimėti dvi arba trys kom tik, žinoma, tinkamą vietą.

8. Tvirtovės gynimas.

Visi žaidikai sustoja ratu, kurio spindulys yra apie 6 m., išsilygina tarpus ir kiekvienas pažymi apskritimėliu savo vietą. Pirmiausia iš visų tarpo išrenkamas vienas mikliausias žaidikas, kuris eina į rato vidurį, pasistato tvirtovę (trys metrinės lazdos viename gale surišamos, o antram gale praskečiamos ir pastatomos ant žemės) ir saugoja nuo ratu stovinčių žaidikų smūgių — tai komendantas.

Pradedant žaisti ratu stovintieji (puolikai) paima vieną kamuolį ir mėto tarp savęs, pasuojasi iš vieno rato krašto į kitą, erzina komendantą ir pasitaikius progai meta į tvirtovę tikslu ją sugriauti. Komendantas, turėdamas teisę laikyti kamuolį visu kūnu, stengias jį atmušti ir apsaugoti tvirtovę nuo sugriovimo. Puolikas parvertęs tvirtovę tampa komendantu, o komendantas — puoliku, ir pasikeičia vietomis.

Taisyklės. Puolikai sviedžia kamuolį tvirtovės link tik rankomis.

Komendantas neturi toli mesti kamuolį.

Išriedėjus kamuoliui iš rato, eina atnešti tas, pro kurio dešinę pusę išspruko.

Žaidikai neturi tyčia taikyti į komendantą.

Variantai. a) dvi tvirtovės, vienas komendantas, vienas kamuolys;

b) trys tvirtovės, vienas komendantas vienas kamuolys;

c) trys tvirtovės, vienas komendantas, du kamuoliai;

d) trys tvirt., du komend., du kamuoliai;

e) trys tvirt., du komend., trys kamuoliai.

Visuose variantuose komendantas (i) gali remontuoti tvirtoves, jei dar ne visos ir ne visai sugriautos. Remontavimo metu puolikai dar su didesniu įniršimu šaudo, kad komend. nespėtų taisyti. Esant keliems komendantams, reikia labai sutartinai ginti, kitaip nebus pasisekimo.

9. Vilkas griovyj.

Vienas žaidikų išrenkamas vilku, o visi kiti būna ožkos. Nubrėžiama pailgas keturkampis (apie 25×10 m.), kurio galuose pažymimi daržai; per vidurį nubrėžiamos dvi lygiagretės linijos — griovis, kuris turi būti lengvai visų peršokamas.

Prieš žaidimo pradžią visos ožkos turi būti viename darže, o vilkas — griovy. Davus ženklą pradėti, visos ožkos bėgdamos į priešingą daržą turi vilko nepaliestos peršokti griovį. Vilkas tuo tarpu bėgiodamas griovy stengiasi ranka paliesti bet kurią ožką. Paliestoji tampa vilku, o vilkas — ožka. Žaidimą laimi nė kartą nebuvę vilku.

Taisyklės. Vilkas iš griovio išbėgti negali.

Ožka pakliuvusi koja į griovį pašalinama iš žaidimo, kol pasikeis, pav., 1 ar 2 vilkai.

Ožkos negali ilgai bėgioti ir taikintis peršokti griovį.

Variantai: a) Pagautos ožkos pašalinamos iš žaidimo, o vilkas pasilieka tas pats.

b) Ilgesniame griovyj gaudo du vilkai.

c) griovis įvairaus platumo ir k.

10 Apsiaustas miestas.

Visi žaidikai suskirstomi į dvi lygias partijas: miesto gyventojus (gynėjus) ir jo puolėjus. Nubrėžiami iš vieno centro du ratai; vienas jų, pav., 4 m., o kitas 5 m. spindulio. Mažesnis ratas — apsiaustasis miestas, jame pasklinda visi gynėjai. Tarpas tarp abiejų apskritimų — miestą apsupąs griovis, ravas. Puolėjai sustoja už ravo.

Davus ženklą pradėti, puolėjai pasuojasi kamuoliu ir pasitaikius progai sviedžia juo į gynėjus, kurie bėgioja po miestą saugodamiesi smūgio. Gavę kamuolį gynėjai stengiasi išmušti puolėjus.

Žaidimą laimi ta partija, kurios pasilieka gyvų žaidikų.

Žaidžiant antru kartu partijos keičiasi rolėmis ir vietomis.

Taisyklės. Puolėjui užgavus kamuoliu gynėją, pastarasis iš žaidimo išeina, jei bet kuriam gynėjui nepavyksta atsimušti (pagautu mieste kamuoliu užgauti bet kurį puolėją). Pavykus atsimušti iš žaidimo išeina gavęs smūgį puolėjas.

Jei puolėjas nepataiko nė vienam gynėjui arba jo mestą kamuolį, dar nepalietusį žemės, pagauna pastarasis, tai puolėjas išeina iš žaidimo.

Kamuoliu paliestas puolėjas neturi teisės atsimušti.

Į griovį gali įeiti tiktai gynėjai kamuolio paimti.

(B. d.)

PRAŠYMAS

Lapiokas

(Trigonometrijos mūzai).

O mūza kietoji,
Tau puolu prie kojų
Ir, alfą parašęs,
Jos reikšmę aukoju.

Man betos ir gamos
Užkimšo vaizduotę,
O mūza, o mūza,
Palengvink skaičiuoti.

Įpilki man meilės
Iš tavo krūtinės,
Vis viena 2 gausiu
Be tavo malonės.

Suteiki man galią,
Nors sinus mylėti, —
Nenoriu per vasar'
Pavėsy kentėti....

Iš «*Minčių vainiko*», Panevėžio mok. semin. ateitininkų bernaičių kuopelės laikraštėlio.

Apžvalga

Didmiestis ir menas. Mes imamės muzikos, mes miestuose matome simbolį mūsų laikų pažangos, simbolį gamtą pavergiančios žmogaus energijos. Bet iš kitos pusės mus ima pabaisa dėl to miestų panašumo į cirką, kuris užmuša visa, kas yra puiku, nužemina visa, kas kilnu ir didinga.

O seniau buvo kitaip. Tada kiekvienas net ir sapnavo tapti didmiesčio gyventoju. Tai buvo didmiesčio rutuliojimosi laikai. Kai kurie impresionistai tuomet tikėjosi atidengsią didmiesčio esmę, atvaizduodami nesumatomas namų eiles ir verdantį judėjimo pulsą. Bet šiandien net į madą įėjo keikti didmiesčio gyvenimą. Daugelis bėga iš miestų, kaip Lotas iš nuodėmingos Gomoros, daugelis pranašauja galą asfalto ir šviesos karaliams, ir visi sutinka, kad didmiestis anaiptol nėra vaisingos kultūros ženklas.

Didmiesčio tipas tikra šio žodžio prasme yra dar visai naujas dalykas. Senovės graikas ir viduramžio gyventojas buvo miestiečiai. Žodis „did" (miestietis) buvo tik priedėlis ir luomo skirtumų pažymėjimas. Bet, stojus industrijos gadynei, visi puolė į „pažangos" glėbį, kuris mašinų kaukimu apsvaigino mintis ir nustelbė širdies reikalavimus. Žodis „didis" pasiliko tik vienas, o „miestas" pasidarė tik priedėlis.

Bet atsiranda žmonių, kurie nori šiuos du išsiskyrusius dalykus vėl suvienyti ir pakilninti. Tikrasis didmiestietis turi būti geležinės energijos žmogus, turi iškilti į viršų, turi mašinų staugime įžiūrėti tam tikros romantikos. Jis turi nepamiršti praeities, iš jos semtis ir gilių minčių, ir gyvenimą formuojančio religingumo, ir susižavėjimo visu tuo, kas yra gera ir gražu. Tokių asmenybių yra dar maža. O reikia, kad atsirastų žmonių, kurie kurdami galėtų kvėpuoti miestų atmosfera.

Bet kyla klausimas, ar gali menininkas, kaip sąmoningas didmiestietis dabartiniuose santykiuose išsilaikyti? Ir bendrai, ar yra galimas didmiesčio menininko tipas? Griežtai neigti čia negalima. Ten, kur randa vietos tikrasis žmoniškumas, ten gali laikytis ir menininkas. Tad ko iš jo reikalauti? Nieko kito, kaip tik to, kad jis būtų kovotojas už kultūrą prieš žudančią civilizacijos įtaką, prieš dvasios paneigimą, prieš įvairumo naikinimą, prieš mechanizaciją. Širdis ir siela dabar yra išvytos iš gyvenimo. Jas reikia pirmoj eilėj sugrąžinti. Kas tai supras ir įvykdys, tas bus nugalėtojas. Minia ilgai nepažįsta savo valdovo ir išgelbėtojo ir todėl nenuostabu, kad ji dar ilgai eis civilizacijos keliu, palikusi kultūrą. Dvasios kovotojas turi žinoti savo vertę. Didmiestį jis turi pasveikinti kaip savo brolį, kuriam pašauktas

grąžinti tai, ką jis prarado, ir duoti to, ko dar neturi. (Santrauka doc. A. Weissenhofer'io straipsnio, įdėto į „Das neue Reich" 26 nr. 1929 m.). *A. Mc.*

Prancūzų katalikų jaun. sąj. — L. A. C. J. F. — L. A. C. J. F. nuo seniai būdama viena veikliausių Pranc. Kat. organizacijų paskutiniais laikais rodo ypatingai didelių pastangų; ji stengiasi gerai suprasti momento reikalavimus ir surasti tinkamiausius veikimo metodus. Jos pastangomis iš pagrindų buvo nagrinėtas „Jaunimo ir katalikų akcijos" klausimas. Dabar ankietų būdu renkama medžiaga šiems klausimams: 1) „Proletariato moralės problema", 2) „Tėvynės ir tarptautinio bendrumo krikščioniškas supratimas". Paskutiniam Tarybos suvažiavime iškeltas sąjungoj reikalingų reformų pravedimas.

Nors šalia L. A. C. J. F. dar gyvuoja didelė Pranc. Kat. Stud. Federacija, tačiau pirmoji apima visus jaunuomenės sluoksnius — miesto, kaimo ir besimokantį jaunimą. Atskiruose miestuose bei parapijose gyvuojančios miestiečių, kaimiečių, moksleivių bei studentų grupės sudaro bendrą diocezinę sąjungą, šios spiečiasi į regionalines sąjungas, o regionalinės įeina į L. A. C. J. F. Sąjungos vadovybė labai komplikuota, bet gerai sukoncentruota. Sąjunga leidžia mėnesinį žurnalą.

Paskutiniais metais žymus atskirų jaunuomenės sluoksnių judėjimas pagal specialybes. 1927 m. vasarą 500 jaunų energingų proletarų išsiskiria iš bendrosios sąjungos ir kuria krikščionių darbininkų organizaciją „J. O. C.", nuo ko vadinami jocistai. Dabar ši organizacija turi 7000 narių.

Visur veikimas įvairus, gyvas ir draugiškas. Vienur palaikoma ypatingai artimi santykiai su kat. skautais, kitur — su sąjungos avantgardais, daug kur — su sąjungos nariais kareiviais ir t. t. Rūpinamasi vaikučių auklėjimu ir nelaimingų gelbėjimu. Yra vietų, kur ruošiamos iš jaunimo gyvenimo kinematografo filmos ir įvairios kultūringos pramogos.

Sąjungos skyriuose jaunimui daugiausia imponuoja dvasios vadai. Jie yra gydytojai, vadai, patarėjai.

Prancūzų literatūros atgimimas katalikybės dvasioj. Norint suprasti to atgimimo esmę, kaip sako Calvet, reikia persikelti į pereito šimtmečio vidurį — kada gimė tie, kurie dabar rengiasi mirti. Reikia prisiminti tokius tų laikų didvyrius, kaip Leconte de Lisle, Flaubertą, Renaną, ir Tėną — poezijos, romano, kritikos, filosofijos ir istorijos didžiūnus, ėjusius prieš krikščionybę. Nepraėjo nė šimto metų. Ir jau poetų, romanų rošytojų, kritikų, istorikų ir filosofų tarpe randame tokius, kaip Claudel, Bourget, Brémond, Goyau, Maritain, kada filosofas vėl grįžta į šv. Tomo mokslą, istorikas remiasi Katalikų Bažnyčios darbu, poetas apdainuoja religinį grožį, tą grožį, kurį krikščionys surealino tuo, kad pasiduoda jos mokslo dėsniams.

Šio judėjimo svarbiausius kovotojus Calvet mini šiuos: Paul Verlaine, J.-K. Huysmans, Maurice Barrès, Paul Bourget, René Bazin, Paul Claudel, Louis Mercier, Fr. Jammes, Mauriac ir kiti.

Kokios gi priežastys sukėlė šį judėjimą?

Jų reikia ieškoti Prancūzijos ateizmo ir katalikybės susiskirstime. Bet šiame dalyke vis dėlto yra šio to neaiškaus, paslaptingo. Tiesa, katalikybė prie tokių atgimimų ir grįžimų yra pripratusi. Bet svarbiausioji šio atgimimo priežastis bus mirtis to vadinamo „visamokslišKumo" (scientisme), kurs ilgai klaidino Prancūzijos dvasią. Mokslas buvo religija, vienintelė religija, naikinanti ir pakeičianti kitas. Bet tas mokslas, kurs norėjo išmušti religiją ir metafiziką, visiškai susibankrutijo, susinaikino.

Pagal Renaną mokslas krikščionybę turėjęs ne tik pakeisti, bet ir iš pagrindų ją sunaikinti. Bet išėjo atvirkščiai: mokslas, kuris visa norėjo sunaikinti, visa sustiprino — ir štai mes kalbame jo vardu. Tikrojo, moderniojo mokslo augimas ir susiformavimas ir tvirtas Katalikų Bažnyčios ištikimumas — tie du poliai sužadino naują literatūrinę Prancūzijos kultūrą. Bet tuo dar nepasiektas tikslas. Chaumeix sako, kad modernusis žmogus, prancūzas ar kitas, dar neturi „klasiškos katalikiškos kultūros" — jis jos dar tebeieško. Bet vis dėlto su viltimi jis gali žiūrėti į ateitį. Ir teisingai pasakė Paul Claudel: „Katalikybės idėja literatūroje atsiėmė visas žemes, kurių buvo netekusi... XIX šm. prancūzų literatūros svarbiausioji žymė buvo — gilaus abejingumo jausmas, gimęs iš baimės. Šiandieną literatūros — tiek dailiosios, tiek mokslo kūriniuose vėl gyva tikėjimo jėga. Pagaliau suprasta, kad ir dailioji literatūra turi remtis ant tikrų pagrindų, kokius tiekia krikščionybė. Vėl darosi aišku, kad didžioji sielos jėga yra ne liūdesys ir pesimizmas, bet entuziazmas ir džiaugsmas, gimę didžiulėse krikščionių katedrose..."

Iš „Allgemeine Rundschau" *A. T.*

Pasikeitimas laiškais. Pasaulinė katalikiškos jaunuomenės lyga turi laiškais susimainymo stotį (Hugo Oelbracht, Düsseldorf, Fleherstrasse, 171), kuri tarpininkauja tuo reikalu viso pasaulio katalikiškajai jaunuomenei. Iki šiol toji stotis turėdavo reikalų su 30 kraštų jaunuoliais.

Katalikiškoji pasaulinės jaunuomenės lyga ruošia tarptautinį taikos ir bendradarbiavimo kongresą Barcelonoj 1929 m. rugpiūčio 24—30 d.

Tarptautiniai katalikiškos jaunuomenės suvažiavimai 1929 m. Katalikiškasis tarptautinis gimnastikos ir sporto centras Paryžiuj kviečia į tarptautinę katalikų olimpiadą, kuri įvyks Pragoj birželio 29 dieną ir truks ligi liepos mėn. 6 d.

Barcelonoj rugsėjo mėn. įvyks taip pat pasaulinės katalikų studentų sąjungos „Pax Romana" suvažiavimas.

Tarptautinė katalikų mergaičių lyga, kuri apima atskirų kraštų mergaičių sąjungas, drauge su tarptautine katalikių moterų sąjunga į kurią įeina, kaipo sekcija, spalių mėn. ruošia Romoje didelį kongresą.

Pasaulinė katalikiškos jaunuomenės lyga yra sudariusi sąrašą daugiau kaip 40 kitų tarptautinių konferencijų ir šiaip jaunimo suvažiavimų.

Katalikiškasis veikimas ir katalikų studentai Kinijoj. — Iš „La Juna Batalanto". Kinuose sujusta rūpintis savo reikalais Apašt. Sosto atstovas neseniai paskelbė taisykles katalikiškajam veikimui kinuose. Sudarytas tautinis komitetas, kurio tikslas — hierarkiškai suorganizuoti katalikiškąjį veikimą: pradedant parapijiniais komitetais ir baigiant didžiuoju tautos komitetu. Tautos komitetas jau išdirbo smulkų sekmadienio mokyklų planą, išstudijavo vaikų darželių organizavimo klausimą ir visa pasiunčia parapijiniams komitetams vykdyti. Rūpinasi taip pat nedidelio mėnesinio biuletenio leidimu, kad galėtų opiausiais klausimais informuoti visus komitetus.

Taip pat jau išėjo savo kryžiaus kelius ir katalikai studentai. Ir jie jau išlindo iš katakombų. Jų sąjungos tikslas, be bendrojo lavinimosi, yra ir sutelktinis studijavimas, remiantis katalikų pasaulėžiūra, tų klausimų, kurie rūpi kinų jaunimui. Jie nesitenkina vien studentų jungimu, bet rūpinasi į save patraukti kiekvieną vertingą ir sugebantį dirbti kataliką. Jie veržiasi taip pat į katalikiškosios spaudos ir dailiosios literatūros darbą, pasiekę jau to, kad net nekatalikai studentai pradeda suprasti ir aukštai vertinti krikščionybę mokslo ir literatūros laukuos.

Rusų jaunimo moralė. — Santrauka iš „La Juna Batalanto". Baisi šių dienų rusų jaunimo moralė atsispindi vienoj rusų rašytojo P. Romanovo novelėj. Ji daugiausia kalba apie seksualinę moralę. Novelės turinys — viena Maskvos universiteto studentė rašo laišką draugei. Apie ką jį rašo? Apie paskaitas, teatrą, politiką? Ne! štai: „Pas mus biaurimasi viskuo, kas yra gražu, nesuteršta, teisinga... Mūsų butuose šiukšlės, apsileidimas, nepataisytos lovos... Ir tai ne dėl to, kad mes būtumėm ėmęsi ko nors rimto, kas mums nė minutės neduotų atliekamo laiko, bet dėl to, kad mes esam priversti niekinti visa, kas liečia tyrą grožį... Viskas tas biaurina ir mūsų tarpusavio santykius... Šventosios meilės mes nebepažįstam. Ir visi, kurie meilėje ieškotų ko nors aukštesnio, pašiepiamai yra vadinami intelektuališkai ydingais asmenimis..." Iš „senių" viso to mokosi net piemenys komunistėliai! Redakcijose, klubuose, valgyklose, teatruose — visur ir visada šlykščios dainos, anekdotai visų lūpose...

Al. Dičpetris.

Mūsų veikimas

Kauno naujienos

C. v-bos rengtieji mergaitėms kursai neįvyko, nes šv. m-ja neleido. Kursai būtų labai gerai pavykę, nes visose kuopose buvo sukėlę didžiausią susidomėjimą. Vien iš Marijampolės žadėjo atvykti per 20. Panevėžy buvo sudėta katalikų inteligentų nemaža aukų mergaičių kelionės į Kauną išlaidoms padengti. Net iš vidurinių mokyklų ryžtasi atvažiuoti.

Sporto kursai, L. G. S. F. centro valdybos surengti, įvyko balandžio 3—6 d. Dalyvavo 60 provincijos sportininkų, kurių 40 atstovavo ir at-kų sekcijoms. Lektoriais buvo J. E. vysk. prof. M. Reinys, prof. Dr. Eretas, Dr. A. Jurgelionis, kapit. Paura, p. p. K. Dineika, Jungmeisteris, Steponaitytė, studentai Kudirka, Bučinskas ir Šačkus. Kursai apėmė visas fizinio lavinimo šakas; medžiaga buvo tiekiama suprantama. Be to, buvo suruošta kursantams vakarienė, kurioje dalyvavo prof. kan. Pr. Kuraitis, Lietuvos sporto lygos pirm. p. M. Kavolis, „Pavasario" c. v. atstovas p. K. Balkūnas ir mūsų s-gos pirmin. Vl. Viliamas. Kursams vadovavo stud. B. Bučinskas.

Viktoras Jasaitis, veiklus ateitininkas, neseniai Vienos universitete gavo chemijos mokslų daktaratą.

Prel. J. Grabys, Panevėžio vyskupo padėjėjas, mirė kovo 1 d. Austrijoje po sunkios galvos operacijos. Palaidotas Panevėžyje.

Ignas Malinauskas, ateitininkų „Šatrijos draugovės narys, balandžio 17 d. baigė universitetą. Jo specialybė — pedagogika psichologija.

Pastaruoju metu spaudoje pasitaiko priekaištų ateitininkams ir šmeižtų prieš ateitininkų vadus. Dr. J. Leimonas, Studentų Ateitininkų Sąjungos Pirmininkas, patraukė teisman už šmeižtus vieną tokių laikraščių redaktorių. Taikos teisėjas redaktorių nubaudė. Redaktorius nepatenkintas taikos teisėjo sprendimu padavė apeliaciją apygardos teismui, kuris peržiūrėjęs bylą rado, kad redaktorius yra kaltas ir taikos teisėjo sprendimą patvirtino. Šis teismo sprendimas rodo, kad tie priekaištai ir šmeižtai prieš ateitininkus ir jų vadus, neturi jokio pamato ir yra blogos valios žmonių darbas.

Serg. Treigys, „Šatrijos" pirm., išvažiavo į Vilkaviškį lietuvių kalbos dėstyti.

Susituokė Bernardas Žukauskas, teismo tardytojas, buvęs Voronežo at-kų pirm., su Monika Grigaityte ir Jonas Masiliūnas, buvęs moksleivių at-kų s-gos c. v. pirmininkas, su Kaze Motiekaite.

Kas girdėti kuopose

Vasario 16 d. — nepriklausomybės paskelbimo sukaktuves ir vasario 17 d. — šv. Tėvo jubiliejaus šventę minėjo daugelis kuopų. Laikytos paskaitos, skaityta laisvoji kūryba, deklamuota ir t. t. Visur minėjimai praėjo gražia nuotaika.

Uždarė. Griškabūdžio žemės ūkio dr-jos buhalterijos kursų pedagogų taryba uždarė neseniai įsisteigusią ateitininkų kuopą.

Šilavos mergaitės nuo naujųjų metų atsiskyrė nuo berniukų ir veikia atskirai. Susirinkimai daromi kiekvieną mėnesį.

Vis į priekį... Rygos ateitininkų kuopa paskutiniuoju laiku gražiai užsirekomendavo Rygos lietuvių visuomenei. Veikimas eina tinkamu keliu. Surengtas vakarėlis praėjo gražiu pasisekimu. Iš gautojo pelno įsigytas puikus odinis albiumas. Per gimnazijos 5 metų sukaktuves at-kai pasakė kalbą ir įteikė gėlių. Šis at-kų pasirodymas buvo visų palankiai sutiktas.

Paskutiniuoju laiku mergaičių kuopelėje daug naujenybių, moteriško jausmo ir tikro ateitininkiško nuoširdumo įnešė p. A. Sužiedelienė.

Spaudos pionieriai. Telšių kunigų seminarijos at-kai per Kalėdų atostogas išplatino 657 egz. laikraščių ir 2252 įvairaus turinio knygas.

Sveikino. Panevėžio ateitininkai kovo 4 d. sveikino J. E. Panevėžio vyskupą Kazimierą Paltaroką vardinių proga.

J. E. vysk. M. Reinys Vilkaviškio ateitininkų pakviestas Dvasios Vadu vietoj išvykusio kun. Juraičio.

Dr. K. Pakštas kovo 17 d. aplankė Vilkaviškio ateitininkus ir laikė paskaitą. „Koks turi būti jaunuolis". Rytojaus dieną dideliam visuotiniam susirinkime J. E. vysk. Reinys laikė paskaitą „Idėjiniai gyvenimo pagrindai".

Neteko savo globėjo. Biržų kuopa neteko savo globėjo, mylimo kapeliono, kun. Juozo Lomano, kuris nustojo ėjęs kapeliono pareigas.

Kun. B. Andriuška S. J. kovo 17 d. Panevėžio mokyt. seminarijos kuopai laikė paskaitą apie ateitininkų kultūrinį apaštalavimą.

Kursai. Jaunesniesiems at-kams kursai buvo surengti Rokiškyje, Marijampolėje, Panevėžy, Mažeikiuose, Vilkaviškyje. Juose dalyvavo daug vietos jaunųjų draugų. Marijampolėje buvo surengti konkursiniai pasirodymai.

Jaunieji draugai smarkiai kruta. Kėdainių jaunesnieji at-kai daro bendrus ir ratelių sus-mus. III-ios ir IV-tos klasės ratelių susirinkimai daromi kartu mergaičių su berniukais; vienas sus-mas rengiamas mergaičių iniciatyva, kitas — berniukų. Žiemą po sus-mų visi jaunieji draugai išeidavo į čiuožyklą, kur linksmai praleisdavo laiką. Be to, daromi atskiri sporto pratimai. Jaunesniųjų at-kų Kėdainiuose šiuo metu yra per 100.

Menas gyvuoja. Biržų kuopos meno — literatūros sekcija vasario 23 d. padarė susirinkimą su K. Aukštikalnio paskaita: „Menas ir gyvenimas", B. Brazdžionio — eilėraščiais. Buvo deklamacijų, dainų, pranešimų literatūros klausimais. Susirinkimas tęsėsi apie 2 val., jame dalyvavo per 200 asmenų.

Marijampolės mergaitės kovo 9 d. surengė didelį meno—literatūros vakarą.

Nauju pirmininku Giedraičių kuopa išrinko B. Radžiūną.

Įsteigta meno sekcija Panevėžy kovo17 d. Į sekcijos valdybą išrinkta: pirm. J. Jokūbka, sekret. U. Būtėnaitė ir vicepirm. Br. Juška. Jau sudarytas stygų orkestras; numatoma greit turėti chorą.

Vokiškai paskaitas laiko. Mažeikių kuopos mokslo sekcijos susirinkime laikyta paskaita „Wie soll ich betragen".

Poetų—literatų ratelis sudarytas prie Kėdainių kuopos meno sekcijos vasario 3 d. Steigiamajame sus-me mokyt. p. J. Paukštelis laikė paskaitą „Poezija ir gyvenimas". Sus-muose skaitomi kūriniai, kritikuojama, recenzuojama.

Telšiuose gyvuoja eucharistininkų, abstinentų ir sportininkų sekcijos. Eucharistininkai kalinių reikalams deda kiekvieną dieną po 1 centą; nors tai ir maža suma, bet vis dėlto gerokai susirenka ir pratinamasi būti dosniems. Numatyta surengti puikią vyrų dieną šiame balandžio mėnesyje. Gyvai veikia gimnazijos jaunesnieji at-kai, Vaitkaitės ir Maniuko vadovaujami. Kovo 3, 9 ir 10 d. buvo surengti jiems kursai, kuriuose laikyta 5 paskaitos. Visą gaivinančią gražiąją veikimo dvasią Telšių at-kai gauna iš savo brangaus dvasios vado kun. J. Aperavičiaus.

Telšių kunigų seminarijos kuopa veikia ypatingai gerai.

10 metų gyvavimo sukaktuvių šventę Vilkaviškio kuopa rengia per Sekmines sekančia programa: pirmą Sekminių dieną pamaldos ir vėliavos šventinimas, po pietų iškilmingas susirinkimas įvairiausia programa, vakare bus literatūros vakaras; Sekminių antrą dieną organizuojama gegužinės ir vakare rengiama didelė draugiška vakarienė, kapsų papročiais.

Pasižadėjo būti ištikimi. Kaišiadorių at-kai kovo 19 d. susirinkime, bučiuodami kuopos vėliavą, pasižadėjo būti ištikimi ateitininkai. Sus-me nauju pirmininku išrinktas G. Pupalaigis,

Nenori skirtis nuo berniukų. Kaišiadorių kuopos viename sus-me buvo pasiūlyta mergaitėms veikti atskirai, bet jos nesutiko skirtis su berniukais.

Gailestingųjų darbų ir apaštalavimo reikalu kuopos pareiškė nemaža susidomėjimo. Kai kurios kuopos visai gražiai pasirodė.

Panevėžio mergaičių amatų ir ruošos mokyklos at-kės euch. prieš Velykas sudėjo iš savo darbelių fantus, šiek tiek dar pririnko krautuvėse ir surengė loteriją. Iš gautojo pelno ir geradarių žmonių aukų jos surengė Panevėžio varguomenei Velykas

K. V. C. salėje, kur per dvi Velykų dienas buvo pavalgydinta apie 200 vargšų. Pusryčiuose dalyvavo rengėjos, kun. Tilvytis, kan. Šidlauskas ir p. J. Barisas su žmona. Abi dienas p. Barisas buvo įtaisęs salėje radio garsiakalbį ir rodė su kino aparatu Kristaus kančią ir kitus paveikslus. Vargšų nuotaika buvo nepaprasta; su ašaromis akyse iš džiaugsmo skirstydamiesi jie dėkojo geradarėms rengėjoms ateitininkėms eucharistininkėms už tokį malonų jų atjautimą.

Pasvalio kuopa padarė gailestingų darbų reikalu susirinkimą ir nutarė moraliai paremti beturčius ir ligonius.

Linkuvos kp. v-ba rimtai svarstė neturtingų šeimų lankymo reikalą.

Alytaus at-kai, kiek sąlygos leido, lankė ligonius, šermenis ir t. t.

Šelpia savuosius draugus. Linkuvos kuopa neturtingiems nariams Velykų proga išdalino knygutę „Ateitininkai", o neturtingiems valdybos nariams dovanų po penkis litus.

Literatūros sekcijos susirinkime Linkuvoje mokyt. p. Freimanas kovo 10 d. laikė įdomią paskaitą „Liudo Giros lirika".

5 metų sukaktuves vasario 24 d. minėjo Kauno aukšt. techn. mokyklos kuopa. 10 val. rytą visi kuopos nariai studentų bažnyčioje išklausė šv. mišių ir priėmė iš savo dvasios vado kun. J. Latvėno rankų Šv. Komuniją. Po pietų įvyko iškilmingas susirinkimas, kuriame paminėta mirusieji kuopos nariai; pakelta garbės nariais kuopos steigėjai, dabar vyresnieji draugai, J. Barisas ir K. Simonaitis. Dr. K. Pakštas laikė paskaitą apie techniką bei protinį tautos apsiginklavimą. Kuopos įsikūrimo istoriją ir pirmų penkerių metų veikimą nupasakojo K. Simonaitis. Centro valdybos vardu sveikino vyrų reik. ved. Ad. Domaševičius. Šventei paminėti išleistas vienkartinis leidinėlis.

Kražiai rengiasi 10 metų kuopos veikimo sukaktuves minėti mokslo metų gale. Norima gerai sutvarkyti kuopos albumas, todėl kp. v-ba prašo visus buvusius kuopos vadus ir narius savo fotografijas su trumpomis autobiografijomis; būtų gera prisiųsti valdybų ir įvairių at-kų grupių fotografijas. Viską siųsti K. Kojeliui, Kražiai, gimnazija.

10 metų sukaktuves švęsti rengiasi ir Rokiškis. Šventė įvyksianti rugsėjo 14—15 d.; valdyba jau smarkiai susirūpinus tos šventės rengimu.

Vyrai rengiasi savo vyrų dienai — pavasario šventei; kovo 4 d. susirinkime turėta Vl. Vilčinsko paskaita „Mūsų tėvynė ir jos patriarchai". Mergaitėms turėjo paskaitą mokyt. p. Oniūnaitė apie laiką. Mokyt. p. J. Avižonis kovo 10 d. susirinkime laikė paskaitą apie alkoholizmo atsiradimą. Kuopą globoja kun. kap. L. Gižinskas.

Permainos Jurbarke. Kovo 19 d. sus-me į naują kuopos valdybą išrinkta pirm. J. Statkevičius, vicepirm. J. Bajerčius,

sekret. Z. Sabaliauskas, II sekret. St. Naujokaitė, iždin. El. Stanaitytė ir knygin. Br. Stankus.

Kėdainių kuopa savo brangiam idejos draugui, švietimo reikalų vedėjui ir „Ateities" platintojui, Jurgiui Sereikai dėl jo mylimo tėvelio mirties reiškia giliausios užuojautos.

Šiaulių mokyt. semin. kuopa laikosi tvirtai. Užgavėnėms surengtas vakaras praėjo dideliu pasisekimu. Vaidinta „Valkata"; režisavo mokyt. p. Ap. Likerauskas. Vyrai sudarė komisiją vyrų dienai surengti. Mergaitės pasiryžusios visos būti abstinentėmis ir sportininkėmis. Joms nemaža padeda Dr. D. Jasaitis.

Sportininkai artinantis pavasariui pradeda ypatingai smarkiai judėti. Vieni prašo sportiškų veikalėlių, monologų, kiti įvairių plastiškų bei gimnastikos pratimų ir nurodymų sporto šventėms organizuoti. Neseniai įsisteigė sekcijos Telšiuose (40 žmonių) ir Šiauliuose (54 žm.), o Linkuvos visi vyrai nutarė būti sportininkai. Jau vėl 5 kuopos teiraujasi apie sporto sekcijų steigimą.

Šiuo metu aktingai veikia 16 sporto sekcijų su 621 sportininku ir 7 sporto sekcijos su 259 sport. netaip gyvai. Ligi vasaros atostogų sportininkai savo skaičium tikrai prašoks 1000.

Sportininkai gali jau įsigyti LGSF 8 puslapių nario knygeles.

Prienų ateitininkų kuopa balandžio 7 d. surengė vakarą. Vaidino „Genovaitę". Kai susirinko publika ir reikėjo pradėti vaidinimas, nebuvo svarbiausiojo artisto Ligyto. Nesulaukęs patsai režisierius paėmė jo vietą ir vaidinimas praėjo gerai. Pasirodo, kad tas artistas buvo kažkokių piktadarių išviliotas iš miesto, nutemptas, kaip kokių vilkų, į krūmus, apdraskytas ir tik po kelių valandų paleistas. Norėta, matyt, tuo būdu vakarui pakenkti. Tai jau ne pirmas toks „žygdarbis". Prieš kiek laiko per ateitininkų vakarą piktadariai buvo nupiovę elektros laidus. Patamsių didvyriai nedrįsta viešai pasirodyti ir tik iš pasalų, kaip kaimo pasileidėliai bernai daužo jiems nekenčiamus žmones.

Kuopų leidžiami laikraštėliai.

Moksleivių at-kų s-gos kuopos leidžia daug laikraštėlių. Čia suminėsime kai kuriuos iš jų.

Kupiškio kuopa leidžia „Švyturėlį", **Antalieptės** merg. ūkio mokyklos kuopa — „Pumpurėlį", **Pasvalio** kp. — „Jaunystės žiedus", **Zarasų** kp. — „Jauną Dieną", **Tauragės** kp. — „Gyvenimo žiedus" „**Kauno „Saulės"** merg. mokyt. sem. kp. — „Mūsų mintis", **Kražių** kp. — „Jaunąsias mintis" ir „Pirmąją Žibutę", **Linkuvos** kp. — „Atžalą", Prienai — „Ateities rytus", **Kauno merg. mokyt. seminarija** — „Bitutę", **Alytus** — „Tikrąjį kelią", **Šakiai** — „Sesutę" ir „Saulėtekį", **Utena** — „Pirmuosius žingsnius", **Biržai** — „Inkarėlį", **Antalieptės vid. mok. kp.**—„Žibutę", **Skuodas** — „Sielos žiedus", **Jurbarkas** — „Ateities kelią" ir „Jaunesnįjį ateitininką", **Kaišiadoriai** — „Aukurą", **Panevėžio**

gimn. II kuopa — „Lyrą“, **Seinai** — „Ateities spindulį“, **Švėkšna** — „Saulutės spindulius“, **Šiaulių** V. B. G. eucharistininkų kuopelė — „Ateities rytą“, **Marijampolės** at-kų rajonas „Ateities aidus“, **„Panevėžio mokyt. semin. vyrų kuopelė** — „Minčių vainiką“.

Padėkos

Centro valdyba dėkoja visoms kuopoms, sveikinusioms ją Velykų šventėmis. Prisikėlęs Kristus tegu būna mums visiems amžinas kelrodis visuose darbuose ir gyvenimo keliuose.

Centro Valdyba.

Aukšt. Techn. mokyklos kuopa širdingiausiai dėkoja savo mylimam dvasios vadui kun. J. Latvėnui, paaukojusiam kuopos reikalams 30 litų ir vienkartiniam leidinėliui 25 litus.

Valdyba.

Prel. J. Laukaitis paaukojo Vilkaviškio ateitininkams šventės reikalams 100 litų. Gerb. Prelatui už taip didelę auką nuoširdžiai dėkojam. *Valdyba.*

Skaitytojams Velykų proga raštu linkėjusiems „Ateičiai“ pasisekimo — dėkui. *Redakcija ir administracija.*

KNYGA ir MENAS

Liudas Gira: 1) Raštai I tomas. Lirika. „Universitetas“ — Kaunas 1928 m. 200 p. — 2) **Amžių Žingsniai.** Eilėraščiai. „Tulpės“ b-vės leid. Kaunas 1929 m. 140 p. — 3) **Kritikos raštai.** Švies. Min. leid. 152 Nr. Kaunas 1928 m. 216 p. Kaina 6 lt.

1) Šis Liudo Giros raštų tomas suskirstytas į tris skyrius. Pirmam skyriuj įdėti eilėraščiai su daugiau asmeniškais poeto pergyvenimais. Jie ypač charakteringi rašytojo minčiai pavaizduoti. Iš jų regim, kad autoriaus nelinksma, skaudi nuotaika kyla dėl juodų minčių vyravimo, kada turėtų džiaugsmas klestėti.

Graužte graužia jauną širdį
Juodos mintys...
O juk dar turėtų džiaugsmas
Jai vaidintis!... (61 p.).

Čia poetas pasirodo kiaurai romantikas, skverbiąsis į naujus pasaulius, norįs užmigti „Krikštolinėj ramybėj“ (44 p.). Romantizmas labai ryškus kad ir eilėrašty „Aš norėčia“.

Aš norėčiau vien svajoti
Apie meilės didį sapną...
Apie burtų karalaitę...
Tai dainuoti aš norėčia. (23 p.).

Drauge čia liejasi pasiryžimas, tikėjimas laimės dienomis, siūbuoja ramumo vilnys, viliasi sparnus išskėsti ir nuskristi,

...kaip erelis,
ten, kur saulės kopia kelias“ (66 p.).

Bet tai jau retesni motyvai.

Antrajam šio tomo skyriuj randam eilėraščius ataustus tautosakos apmatų pasigavus. Čia poetas atrodo originališkiausias, pajėgiausias ir individuališkiausias, negu kitokio pobūdžio eilėraščiuose. Šio skyriaus eilėraščiuos rašytojas nuostabiai moka pagauti tautos nuotaiką ir vis dėlto likti saviškas. Todėl jis yra mums brangus. Kad ir pirmosios dainelės „Trys berželiai" kas nežino, kas nedainavo?

Pagaliau paskutiniam skyriuj įdėti eilėraščiai tautiniais motyvais. Jie dažnai įdomūs autoriaus minčiai patirti. Iš šito skyriaus reikia išskirti ilgoka „Milžinkapių daina" (154-171 p.), tautosakos stilium išdainuota

Liudo Giros raštai turi rasti vietos ir tarp mokyklų jaunimo.

2. **„Amžių žingsniai"**, atžygiavę prie patriotizmo aukuro ir nusilenkę, atiduoda jam duoklę. Bet patriotizmas poezijoj, koks ligi šiol buvo dainuojamas — lengvas susižavėjimas, išskaitant atliktus žygius, skatinimas mylėti tėvynę ir t. t. — jau nepajėgia patraukti skaitytojo. Mūsų tauta norėtų, kad ją jau imtųsi dainuoti poetai, pasikėlę ant kito pagrindo, pav., kad ir metafiziškai nujausdami jos būtį, troškimus, simboliškai nustatytų jos likimą, dvasią.

„Amžių žingsniuos", teisybė, yra ir ne patriotinio turinio poezijos. Jos labai maža — ir viso 5 eilėraščiai. Bet jie gražūs, pav., kad ir nuotaikingas „Kam pavydėti", kur savotišku ritmu išliejama mintis:

Renkasi, renkasi debesys tamsūs,
temdo padanges.
Lietum užlieti, ledais išmušti
pievas mum rengias. (15 p.).

Skaitytojas bus be galo dėkingas už Balmonto vertimus, ypač už žavingus „Nykstančius šešėlius".

3. Seniau, kai dar ėjo „Skaitymai", visus buvo nustebinusios E. Radzikausko kritikos. Štai dabar jis, priėmęs L. Giros vardą, išleido storoką tų kritikų rinkinį. Nagrinėjama čia kūryba M. Vaitkaus, J. Mikuckio, Putino, B. Sruogos, Lasto, Margalio, Vienuolio ir kitų. Kiekvienam, kurs domisi dailiąja literatūra, taigi ir moksleiviams, ši knyga bus labai naudinga, nes parodys, kaip prieiti prie kūrinio, kaip suprasti tą kūrinį ir atspėti iš jo autoriaus dvasią.

Tik gaila, kad ne visi nagrinėjami kūriniai turi didesnę menišką reikšmę, nes tąsyk iš pačios kritikos negali plačiau to veikalo imti, giliau įžvelgti jo turinį ir formą.

Beje, pats kritikų autorius linkęs kūrinius nagrinėti turinio atžvilgiu. Jis kaip ir nepaiso gilesnės formalistinės kritikos. Šis nusistatymas matyti iš Putino raštų kritikos: „...žmonės, žiūrį ne tiek poezijos kūrinių **esmės,** kiek jų **lyties,** — vidutinio talentėlio, bet sklandžiai eiliuojančius rašytojus daug daugiau mėgsta ir vertina, nekaip jie yra verti..." (45 p.). Bet ar galima iš kūrybos esmės (gal čia esmę autorius identifikuoja su turiniu?) išskirti ir atskirai imti turinį ir formą? Rodos, net forma turinį apsprendžia, turi nulemiamą reikšmę. **Aug. Raginis.**

Prof. M. Bogdanovo, Visuomenės įnamiai. Pasakojimai apie tuos gyvulius, kurie esti šalia žmogaus. Su daugeliu paveikslėlių. Antras leidimas. Kaunas, 1929 m. 164 p., kaina 2 lt.

Mokiniams šios knygos kai kurie straipsneliai bus jau pažįstami. II, III klasėj teko skaityti lietuvių kalbos chrestomatijose apie žvirblį, šikšnosparnį, varnėną, kregždę, žiurkę, pelę..., kurių aprašymai yra paimti iš šitos knygos pirmojo leidinio. Paimti ne tik dėl to, kad ten vaizdžiai ir gražiai tie gyvūnėliai aprašyti, bet ir dėl to, kad juos yra vertęs ar bent taisęs vertimus prof. J. Jablonskis. Vadinas, jų kalba yra taisyklinga, žmoniška. Dėl to ir šį antrą leidimą patariame įsigyti kiekvienam, kad pasimokytų gimtosios kalbos. Ir kalba taisyklinga, ir stilius sklandus, ir popieris gražus. Esama kai kurių rašybos naujumą nosinių rašymo, brūkšnelių vartojimo ir kablelių dėjimo atžvilgiu. Pravartu ir su tuo susipažinti: paaiškės, kaip kalba ir jos rašyba, lašas po lašo, vis gauna naujų formų, kaitaliojas. **J. A.**

Mykolas Krupavičius Dangaus šviesa. 180 pusl. Kaunas. 1928 m. Visuomenininko biblioteka Nr. 5.

Šioj knygoj vaizduojamas Leono XIII gyvenimas ir darbai. Aprašomasis asmuo buvo nepaprastas žmogus. Jis, ir Vincas Jochimas Pecci vadindamasis, beveik per 70 m. buvo garsus vyras. Dar nebūdamas kunigas, buvo paskirtas Grigaliaus XVI prelatu ir singatūros referentu. Gavęs kunigo šventimus, skiriamas Bažnytinės valstybės Benevento provincijos administratorium, vėliau į Belgiją nuncijum, pagaliau Perugijos vyskupu. 1877 m. jį matome Bažnyčios kamerlingu — vyriausiu kardinolu.

Leonas XIII apaštalų sostą užėmė tuo metu, kada pasaulinė galybė norėjo Bažnyčią po savo sparnu pagrobti. Vatikano kalinio moralinei ir diplomatinei galybei niekas negalėjo atsilaikyti. Ganytojo ranka su didžiausiu pasisekimu gynė katalikus nuo prancūzų masonų ir nuo vokiečių kulturkamfo ir nuo rusų pravoslavinimo. Jis įsteigė ar perreformavo 218 aukštųjų bažnytinės hierarchijos vienetų, parašė niekad nenustojančių aktualumo enciklikų (jų dvi: „Rerum Novarum" ir „Graves de communi" Dr. L. Bistro į lietuvių kalbą yra išverstos), daugybę atskiriems vyskupams momento klausimais brevių, pasauliniams valdovams raštų. Visur jo žodis buvo svarbus ir reikšmingas. Be to, Leonas XIII daug rūpinosi mokslu ir menu. Įsteigė daug aukštųjų mokyklų, ypač pažymėtina. literatūros ir literatūros kritikos mokykla Altempso rūmuose. Rūpinosi naujų bažnyčių statymu ir senų pagražinimu.

Visa tai aiškiai atsispindi „Dangaus Šviesoje". Knygos turinys nuodugnus, išdėstymas sklandus, vispusiškas ir sistemingas. Be klasifikuotų faktų užtinkame ir vykusių aprašomojo asmens charakteristikos vietų: „Leonas XIII — tai vienas didžiausių popiežių, kuris mokėjo Tikėjimą suderinti su naujais išradimais, kuris vedė Bažnyčią naujais keliais ir savo puikias enciklikas parašė. Tai išminčius didžiausių Bažnyčios Tėvų pavyzdžio: jis Auksaburnis lakumu, Augustinas pamatingumu, Chrizologas stilium, Ambraziejus poezija, gilus teologas, bažnyčių jungimo apaštalas, nepalyginamas filosofas, retas politikas, žymus rašytojas ir poetas, darbininkų globėjas, taikos skelbėjas".

„Dangaus Šviesa" neabejotinai vertinga, sąžiningai ir rūpestingai paruošta biografija. Tokias biografijas skaitydamas, žmogus tikrai pajunti, kad „exempla trahunt", visai supranti aprašomojo asmens žygius ir darbus. Čia ras savo širdziai peno ir valstybės darbininkas, visuomenininkas ir menininkas, literatas ar žurnalistas ir kiekvienas katalikas žmogus, nes Leonas XIII yra krikščioniškos demokratijos kūrėjas, pats mokslininkas literatas ir meno globėjas, uolus Bažnyčios vadovas.

J. Senkus.

Hum. fak. ord. prof. **Vladimiras Šilkarskis, Ateizmas, ir mokslas. I.** Atviras laiškas d - rui J. Šliupui II. Tikinčiųjų mokslininkų katalogas. III. Žodis „Liet Žinių" slapukams. IV. Levas Tolstojus ir Vladimiras Solovjovas. 32 pusl. Kaina 1 lt.

Nepamatuotas laisvamanių afišavimasis mokslo ir mokslininkų vardu gražiai ir nuodugniai atremiamas šioje prof. V. Šilkarskio brošiūroje. Čia aiškiai parodomas to rėmimosi „biednumas", nes žymiausieji pasaulio mokslininkai, tikrieji mokslo kūrėjai buvo tikį žmonės, ir XV, XVI ir XVII amžiaus kruopščiausieji tyrinėtojai nerado nė **vieno** tikrai didžio netikinčio mokslininko. Tai, žinoma, nereiškia, kad tame laikotarpyje ateistų ir materialistų visai nebūta, tačiau mokslui jie nieko nėra nusipelnę. XVIII šimtmety tiesa, mes randame vieną kitą žymų mokslininką tikėjimo priešininkų tarpe, tačiau ir šie nebuvo pirmaeiliai mokslo galiūnai. XIX šimtmetyje Eymieu priskaito **367** uolius Kristaus mokslo išpažintojus iš didžiausiųjų mokslininkų tarpo, tuo tarpu kai netikintieji mokslininkai sudaro ne daugiau kaip 14 žmonių.

Visai kas kita, sako prof. V. Šilkarskis, yra su mokslo **amatninkais,** arba, didžiojo chemiko Liebigo žodžiais, mokslo elgetom, kurių religijos priešininkų tarpe yra žymiai daugiau.

Prie tų mokslo elgetų mes drąsiai galime priskirti ir tikėjimą puolančius mūsų laisvamanius.

„Ilga eilė didžiųjų mokslininkų, — sako prof. V. Šilkarskis, kreipdamasis į d-rą J. Šliupą, tvirtinantį, kad naujieji mokslo atradimai ardo tikėjimo pamatus, — besitęsianti per visą naujos minties istoriją, įžiūri mokslo atidengiamose gamtos paslaptyse Dievo išminties ir galybės įrodymus, kuri pasireiškia tokiuose darbuose. Taip žiūri didžiausi mokslo galiūnai, kurių vardu užtenka pažymėti ištisoms didžiausioms jo sritims; taip tvirtino ir moko analitinės geometrijos kūrėjas **Descartes**, chemijos kūrėjas **Lavoisier**, bakteriologijos kūrėjas — **Pasteur**'as. Tamsta, Daktare Šliupai, tokiame santykyje su tikėjimu nematai nieko, kaip tik keistą apakimą, kuriam veltui ieškai vaistų savo išgirtame medicinos moksle. Kieno pusėje iš tikrųjų turi būti apakimas? Kas gi yra aklas — **Descartes** ar dr. Šliupas, **Lavoisier** — ar daktaras Šliūpas, **Pasteur**'as — ar docentas Šliūpas, kuris mokslo srityje tepagarsėjo tiktai tuo, kad viešose savo paskaitose ragina pirmų pirmiausia „nusukti sprandą tikėjimo hidrai". **Z. Šmn.**

Aplinkraštis Nr. 17.

Visoms ateitininkų kuopų valdyboms ir „Ateities" platintojams.

1. Šio pusmečio „Ateities" platinimo ir atsiskaitymo darbas nevisur eina vienodu sėkmingumu. Aš čia dėl kai kurių aplinkybių nenoriu minėti tų kuopų, kuriose pr-rių skaičius žymiai pakilo, ir tų, kur jų skaičius kiek nukrito. Tai pasistengsiu padaryti patogesnėms sąlygoms susidarius arba tik **būtinam reikalui atsitikus. Dabar tenoriu atkreipti kuopų dėmesį į tai, kad jų atsiskaitymas už š. m. prenumeratą eina labai lėtai.** Laukiu didesnio kuopų platintojų susirūpinimo šiuo reikalu.

2. Platintojai kuopuose, ar kuopų valdybos, rašydamos „Ateities" reikalais, raštus teadresuoja „Ateities" (ar „Židinio", žiūrint katrą žurnalą raštas liečia) Administracijai, o ne Centro Valdybai, kaip kartais pasitaiko. Be to, kiekvieno žurnalo adm-jai reikia rašyti ant atskiro lapelio, nes adm-jų bylos vedamos skyrium.

3. Prašau neatidėliojant atsilyginti praeitų metų skolas **Gruzdžių, Vilkaviškio, Mažeikių, Kėdainių, Kybartų, Tauragės, Telšių** (buvusiojo rajono ir atsk. kuopų), **Mariampolės** ir k. daugiau ar mažiau skolingas kuopas, kurios tą atsilyginimą vilkina.

4. Reiškiu padėką: a) **Rygos** kuopai, ir šiemet pirmiausia prisiuntusiai visą pusmečio prenumeratą, b) **Skuodo** kuopai, pasistengusiai sumokėti (už „Ateitį") žymesnę savo senų skolų dalį (laukiam galutinai atsiskaitant!) ir c) p. **Rugieniui,** buv. Veiverių kuopos „Ateities" platintojui, sumokėjusiam dalį (70 litų) tos kuopos senų skolų.

5. **Kybartų ir Tauragės** kuopoms, nerodančioms noro sureguliuoti su Administracija savo skolų reikalus, **nuo š. m. 4-to numerio „Ateities" siuntinėjimas sulaikomas dėl nuolatos didėjančio įsiskolinimo.** „Ateitis" toms kuopoms vėl bus siuntinėjama tiktai tuos reikalus sutvarkius.

6. Kuopų platintojus („Ateities" ir „Židinio") labai prašau siunčiant pinigus **visuomet žymėti, kuriam žurnalui kiek siunčiama ir kurių metų prenumeratos.**

Kaunas,
1929. IV-16.

S. Zareckas.
At-kų spaudos administratorius.

Kiekvienas ateitininkas, kurs tikrai myli savo idealus ir organizaciją, rūpinasi savo organo — «Ateities» reikalais.

„Koks man patinka mokytojas“.

(Ankieta visiems mokiniams).

Draugai-ės, jūs turite visokių mokytojų: ir senų, ir jaunų, ir vyrų, ir moterų, ir vedusių ar ištekėjusių, ir ne. Vieni patinka, laukiate jų pamokos, ar bent jos nesibaidote, kitų nemėgstate, kaip paties mažojo pipiro. Vienas mokytojas patinka vieniems, kitas kitiems, trečias visiems patinka arba nė vienam. Nepatinka kartais mokytojo griežtumas, kitam atlaidumas, ar kuris kitas jo ypatingumas. Tad padarykim didelį, įdomų ir naudingą darbą: sužinokim, koks mokytojas patinka daugumai mokinių, kokiais ypatumais turi mokytojas pasižymėti mokinių akyse, kad jį pamiltum ir juo pasitikėtum. O juk daug mokiniui maloniau, jei jis klausosi mylimo mokytojo, negu nekenčiamo. Ir naudos mokiniui iš to daugiau. Naudos bus ir mokytojams: jie žinos, kas mokinių labiau mėgstama, ir galės į tai atsižvelgti savo pamokose. Taigi ir mokinių ir mokytojų nauda prašo mus visus atsakyti į eilę šios ankietos klausimų:

Koks man patinka mokytojas.

1. Vyras ar moteris, jaunas ar senas, vedęs ar nevedęs.

2. Klasėje rimtas, nesijuokiąs, iš lėto kalbąs, lėtų judesių, bet drausmingas, reikalaująs tvarkos, linksmas, judrus, smarkus, mokinių netvarkos nepaisąs.

3. Ar tas, kuris klasėje pastabas mokiniams daro, barasi, ar tas, kuris pats viską nutyli, o nusikaltimus praneša klasės auklėtojui.

4. Ar tas, kuris daug ir smulkiai dalyką aiškina, ar tas, kuris trumpai viską pasako.

5. Ar tas, kuris per pamokas retai klausinėja, bet iš viso kurso; ar tas, kuris dažnai klausinėja, bet tik iš tos dienos pamokos; ar tas, kuris klausinėja pamokos pradžioj, ar kuris pamokos gale klausinėja; ar kuris šaukiasi prie stalo, ar kuris leidžia atsakinėti iš vietos.

6. Ar tas, kuris pradžioj metų stato blogesnius pažymius ir spaudžia mokytis; ar tas, kuris paspaudžia labiau metų pabaigoje.

7. Ar tas, kuris pažymius stato viešai, ar kuris įrašo mokiniams nematant.

8. Ar tas, kuris su mokiniais elgiasi kaip draugas, ar kaip vyresnysis; kuris su mokiniais bendrauja tik pamokų metu, ar tas, kuris su mokiniais susieina ir pertraukų metu, nepamokų dienom, padeda jų organizacijoms ar būreliam .

9. Ar tas, kuris per pamokas daugiau pats aiškina; ar tas, kuris priverčia pačius mokinius galvoti ir savo mintis pasakyti.

10. Ar tas, kuris šoka vakarėliuose kartu su visais, ar tas, kuris, vakarėliuose visai nedalyvauja, o jei dalyvauja, tai tik pasikalba su mokiniais, bet šokti neina.

11. Ar vistiek, jei mokytojas visados bus paprastai, švariai apsitaisęs, ar jei visados išsipuošęs.

Šituos klausimus kviečiami atsakyti visi mokiniai, be jokio skirtumo organizacijų, amžiaus, ar mokyklos. Kurie mokiniai „Ateities“ neskaito, juos paraginti ir parodyti ankietos klausimus prašomi „Ateities“ skaitytojai.

Atsakymus į klausimus parašyti popierio lape (kad ir laiško ar bloknoto) vienas paskui kitą. Gale galima dar pridėti ir kitokių mokytojo privalumų, kurių mokiniai pageidauja rasti mokytojuje, arba kurie jiems nepatinka.

Atsakant pažymėti, kas atsako: ar berniukas, ar mergaitė ir kurios klasės; pavardės nereikia.

Visi šio darbo draugai prašomi parašyti atsakymus tuojau, kai tik perskaitysit „Ateitį“. Skelbsim rezultatus ir vieną kitą ištisą, gal būt, charakteringesnį aprašymą.

Laukiam ir dėkojam už talką. — Siųsti „Ateities“ redakcijai.

Redaktorius JUOZAS AMBRAZEVIČIUS.

Spaustuvė «MENAS» Kaune, Laisvės al. 70. Tel. 28-00. Karo cenzūros leista.

Atsiųsta paminėti.

Liudo Giros Raštai I Tomas. Lirika. „Universitetas". Kaunas 1928 m. 200 p.

P. Būtėnas Trumpas linksnių mokslas. Išleido „Vaga". Kaunas 1929 m. 67 p. Kaina 2 lt.

V. Zakarevičius Mokyklų taupomosios kasos. „Spaudos Fondo" leid. Kaunas 1929 m. 48 p.

Ištisų metų Šventųjų gyvenimas. Šv. Kaz. dr-jos leid. 448 nr. Antras papildytas leidimas. III dalis. Kaunas, 1928 m. 327 p. Kaina 4,50.

Prov. K. Grybauskas Ybiškė švelniojí. Kaunas, 1928 m. 14 p.

Vikt. Kamantauskas Trumpas lietuvių kalbos kirčio mokslas. II dalis. Kirčio žodynas. „Švyturio" b-vės leid. Kaunas, 1929 m. 156 p.

K. Kamoljo Lietuva Kankinė. D-ro P. M. versta iš italų kalbos. Vilniui Vaduoti Sąjungos leidinys. Kaunas, 1929 m. 22 p. Kaina 50 ct.

Prof. Vladimiras Šilkarskis Ateizmas ir mokslas. Kaunas, 1929 m. 30 p.

Kun. B. Andriuška S. J. (vertė) Mintys ir patarimai jaunimo dvasiai kelti. I knyga. Kaunas, 1929 m. 160 p.

Dr. Pr. Malakauskis Katalikiška mokykla. Atspauda iš „Tiesos kelio". Kaunas, 1929 m. 46 p.

Teofilis Tilvytis Nuo Maironies iki manęs. „Naujo Žodžio" leid. Kaunasnas, 1929 m. 42 p. Kaina 2 lt.

Pivoša Vyrai, nesijuokit! „Naujo Žodžio" leid. Kaunas, 1929 m. 160 p. Kaina 2 lt.

R. Lommel Žmogaus ir gamtos jėgos. Išvertė Ign. **Končius** „Žinijos" b-vės leid. Kaunas, 1929 m. 100 p. Kaina 2 lt. 50 ct.

A. Dumas Trys muškietininkai. Romanas. I Tomas. Iš prancūzų kalbos vertė J. Pajaujis. „Švyturio" b-vės leid. Kaunas, 1929 m. 250 p. Kaina 3 lt. 50 ct.

E. Radzikausko (Liudo Giros) Kritikos raštai. Įvadą parašė prof. V. Krėvė-Mickevičius. Šviet. Min. knygų leid. komis. leid., 152 Nr. Kaunas 1928 m. 215 p. Kaina 6 lt.

Vyskupas M. Valančius Pastabos pačiam sau. Iš lenkiškosios M. Valančiaus rašliavos sulasė ir savo pastabų pridėliojo doc. J. Tumas. Šviet. Min. knygų leid. kom., 151 Nr. Kaunas, 1929 m. 190 p. Kaina 5,50 lt.

H. Sienkevičius Quo Vadis? Istorinis romanas. Tomai III, IV. Vertė K. Puida. „Vairo" b-vės leid. Kaunas, 1929 m. 300 p. Kaina 4 lt.

M. Hofmanienė Tikiu Jumis! Mintys ir apsvarstymai vyresniųjų klasių mokiniams. „Vairo" b-vės leid. Kaunas, 1929 m. 32 p. Kaina 1 lt.

Mykolas Krupavičius Dangaus šviesa. Visuomenininko biblioteka, Nr. 5. Kaunas, 1928 m. 177 p.

Mažiau kalbos klaidų darysi,

Turėdamas po ranka **V. Kamantausko**

Trumpą kalbos netaisyklingumų ir barbarizmų ŽODYNĖLĮ.

Kaina 2 litai.

Gaunama visuose knygynuose.

P. BUTĖNO

Trumpas linkenių mokslas

jau išspausdintas ir pardavinėjamas visuose knygynuose. Kaina 2 lit. Knygelė paruošta pagal Švietimo Ministerijos reikalaujamąją programą ir skiriama 3, 4, 6 klasių mokiniams, mokytojų ir kunigų seminarijų auklėtiniams ir visiems mūsų inteligentams. ***Gyvinlausia naujenybė*** tam vadovėly tai netaisyklingųjų sakinių taisymas, kurių čia paduota ištaisytų apie 400.

Skubėkite įsigyti!

Kam rūpi tautos gerovė, sveikata ir kultūra,
tas teskaito vienintelį Lietuvoje populiarų mokslo, sveikatos ir blaivybės žurnalą

„Sargybą“.

«SARGYBA» nuo kovo 1 dienos kaštuoja tik 5 litai. Priedai: kalendorius ir loterijos bilietas.

ADRESAS:

Kaunas, Liaudies namai, „Sargybos“ administrac.

Kas myli savo vaikus, brolius ar seseles
ir rūpinasi tinkamu jų išauklėjimu, tas teužprenumeruoja mėgiamiausią laikraštuką

„Žvaigždutę“

«ŽVAIGŽDUTĖ» metams kaštuoja tik 3 litai.

ADRESAS:

Kaunas, Liaudies namai, „Žvaigždutės“ administr.

Žavėjanti romanai: Knuto Hamsuno: PANAS. Meilė—romano tema. Panas yra centralinis, charakteringiausias Hamsuno kūrinys . . . . Kaina 3.50.

Mayne Reido: RAITELIS BE GALVOS, Kaina 4.—
„ „ BALTAVEIDIS VADAS, Kaina 5.—
„ „ ŠAULIAI MEKSIKOJE, Kaina 6.—
„ „ KARO TAKAS IR IŠEIVIAI IŠ TRANSVALIO (Du romanai 1 knygoj). Kaina 4.—

Kas paskaitys vieną MAYNE REIDO romaną, būtinai skaitys ir kitus, nes LABAI ĮDOMŪS.

REIKALAUKITE visuose knygynuose arba iš leidėjo

„Šypurlio“ B-vės KAUNAS
Kęstučio 36. Tel. 232.

Visi šiandien skaito
didžiausią lietuvių katalikų savaitraštį

„Mūsų Laikraštį“.

Apsižiūrėk, ar dar labiau negalėtumei jo išplatinti. Tuo patarnausi ir Tėvynei ir Bažnyčiai!

Adr.: Kaunas, Laisvės Al. 31 b.
Kaina metams 4 litai.

„RYTĄ“

vienintelį katalikų dienraštį, skaito visi lietuviai inteligentai ir šiaip jau prasilavinę žmonės, nes jisai lygiai visiems įdomus.

O tu „Rytą“ ar skaitai?!

Prenum. kaina: met. 50 lt., mėn.— 5 lt., pusm.—25 lt.

Adr. Kaunas, Duonelaičio g. 24.

Šio n-rio kaina 1 lt. 75 ct.

Spaustuvė „MENAS“ Laisvės Alėja 70. Telef. 28-00.